

Buhalterija

apskaitos ir mokesčių apžvalga

- ✓ **Mokesčių pakeitimai, kuriuos turėtų žinoti NT savininkai**
- ✓ **Registrų centras primena: ką daryti norint patikslinti savo NT mokestinę vertę**
- ✓ **Skaidraus darbo užmokesčio direktyvos įgyvendinimo iššūkiai**
- ✓ **Pensijų reforma: kas šiandien labiausiai rūpi gyventojams**

**SPECIALUS
numeris, skirtas
ir 76-ojo „Pačiolio“
didžiojo seminaro
dalyviams!**

KVIEČIAME BUHALTERIUS

į visoms įmonėms aktualų „Pačiolio“ didįjį seminarą

2025 m. finansinė atskaitomybė ir mokesčių optimizavimas 2026 m.

Veiksmai, kuriuos įmonei reikia atlikti dabar

Vertingomis įžvalgomis ir svarbiais patarimais dalinsis ekspertai auditorius **Gintautas DEVEIKIS** bei Marina **GUPTOR**.

SEMINARO PROGRAMA

1. 2025 m. finansinė atskaitomybė: pagrindinės prievolės ir jų pokyčiai.
2. Apskaitos politikos revizija jos neturinčioje įmonėje – kaip tą atlikti paprastai.
3. Mokesčių optimizavimas įmonėje: galimybių apžvalga ir praktinių situacijų analizė. Tendencijos ir dažniausios klaidos.
4. Akcinių bendrovių įstatymo pakeitimai. Pelno paskirstymo ir finansinių ataskaitų tvirtinimo pokyčiai 2026 – 2027 metais.
5. Darbo kodekso pakeitimai įgyvendinant ES Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvos reikalavimus.
6. Kiti svarbūs buhalteriams apskaitos, mokesčių ir teisiniai klausimai.

Trukmė – apie 6 ak. val.

SEMINARAS PRASIDEDA JAU ŠIĄ SAVAITĘ. GALITE DALYVAUTI:

AUDITORINIUOSE SEMINARUOSE: • VILNIUJE – kovo 5 d. • KAUNE – kovo 4 d.

Kaina iki kovo 5 d. – **129 € 159 €** (PVM netaikomas). Prekės kodas – DS76.

NUOTOLINIAME SEMINARE – visoje Lietuvoje nuo kovo 12 d.

(mes pateikiame įrašytas seminaro temas vaizdo formatu, o jo peržiūros vietą ir laiką pasirenkate Jūs patys)

Kaina iki kovo 15 d. – **129 € 159 €** (PVM netaikomas). Prekės kodas – DS76N.

KIEKVIENAS auditorinio ir nuotolinio SEMINARO DALYVIS gauna:

- išsamią ir naudingą seminaro medžiagą, kuri bus naudinga ilgą laiką ir po seminaro.
- seminare nagrinėjamų dokumentų pildomus šablonus, kuriais galima naudotis neribotą laiką.

Norėdami įsigyti seminarą, sumokėkite prekės kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ (į. k. 300807502) a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke. Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekės kodą** (kodai nurodyti prie kainų), pristatymo adresą, tel. numerį ir el. pašto adresą. Mokėdami už auditorinį seminarą, **BŪTINAI** nurodykite miestą, kuriame dalyvausite seminare.

Daugiau informacijos: tel. (0 5) 270 0636, el. p. seminarai@paciolis.lt arba

Profesionalus ir patikimas buhalterio PATARĖJAS

Šiame numeryje skaitykite:

- 3** **REDAKCIJOS ŽODIS**
A priori
- 4** **MOKESČIAI**
Marija LAPIENĖ
Tikrieji šeimnininkai – ne tik savininkai: paskolomis iš akcininkų rūpinasi ir mokesčių administratorius. Galimybės taikyti didesnes palūkanas įteisinimas ir mokestinės pasekmės
- 11** **MOKESČIAI**
Mokesčių pakeitimai, kuriuos turėtų žinoti NT savininkai
- 13** **MOKESČIAI**
Registru centras primena: ką daryti norint patikslinti savo NT mokestinę vertę
- 16** **(NE)SKRIAUDĖJAI**
Kas laukia verslininkų, kurie dar neprisijungė prie i.EKA
- 19** **APSKAITA IR ATSKAITOMYBĖ**
Gintautas DEVEIKIS
Dovanotam arkliai žiūrės į dantis. Gavus dotacijų ar paramos, gali tekti atlikti auditą
- 24** **APSKAITA IR ATSKAITOMYBĖ**
Janina KARSAKIENĖ
Šiais metais sprendimai dėl pelno paskirstymo priklausys ir nuo akcininkų susirinkimo datos
- 28** **TEISĖ BUHALTERIAM**
Vaidotas DAUSKURDAS
Skaidraus darbo užmokesčio direktyvos įgyvendinimo iššūkiai
- 32** **ATSKAITOMYBĖ**
Finansinės ataskaitos: kokios naujovės laukia jas teikiančiųjų šiemet
- 33** **BUHALTERINĖS VADYBOS IR KAŠTŲ APSKAITOS PRAKTIKA**
Valdas JAGMINAS
Klaudingas netiesioginių išlaidų paskirstymas gresia ir mokestinėmis sankcijomis.
Praktiniai sprendimai
- 38** **MOKESČIAI**
Saugumo įnašas nuo 2026 m. (*Tęsinys, pradžia Nr. 1 (1040), 34–37 psl.*)
- 42** **TEISIAMŪJŲ SUOLAS**
Tyrimas „Nimmersatt“: antroji kratų ir sulaikymų banga Lietuvoje
- 43** **VERTA ŽINOTI**
Viešieji pirkimai keičiasi: ko verslui tikėtis ir kam ruoštis
- 46** **5 KLAUSIMAI APIE...**
Pensijų reforma: kas šiandien labiausiai rūpi gyventojams

48

IŠ MOKESČIŲ ISTORIJS

Nekilnojamojo turto mokestis tarpukariu: nuo atgalinės datos įstatymų iki visa lemiančių inspektorių

51

ŽMONĖMS

Nuo prašymo iki sprendimo: kas vyksta su pensijų kaupimo įmokomis

53

ASMENINIAI FINANSAI

Prekes su akcija nuolat perka 69 proc. gyventojų: finansų ekspertė apžvelgė nematomą to kainą

55

TAI ĮDOMU

Ar Lietuvos gyventojai pasitiki asmens duomenų apsauga

57

TAI ĮDOMU

Kodėl Estija sustabdė mokesčių tarifų augimą, o Lietuva – ne

59

ASMENINIAI FINANSAI

Apklausa: 88 proc. Lietuvos gyventojų taupo, kitiems tą daryti sudėtinga

60

ŽMONĖMS

Atostogos, kurios gali baigtis ligoninėje: ką slepia „instagraminiai“ paplūdimiai

62

ASMENIŠKAI JUMS

Palygino II ir III pakopos pensijų fondus – kuris geriau

64

LAISVALAIKIS

Kas ir kodėl sugalvojo pasukti laiką viena valanda

66

PSICHOLOGIJA

Pinigų energija: 5 paslaptys, kurias žino tik pasiturintys žmonės

68

(NE)ĮDOMIOJI STATISTIKA

Lietuvių finansinė situacija per kelerius metus iš esmės nepasikeitė: 2026-iejį pareikalaus finansinio raštingumo žinių

70

(NE)ĮDOMIOJI STATISTIKA

Stabilumas su išlygomis: ką rodo 2025 m. bankrotų statistika

72

SVEIKATA

Skrandžio virusas ar apsinuodijimas maistu? Šeimos gydytoja atsako, kada geriau gydytis namuose, o kada vertėtų pasikonsultuoti su gydytoju

74

SVEIKATA

Šaltasis sezonas odai – tikras iššūkis: viena gydytojų rekomenduojama priemonė nustebins

75

LAISVALAIKIS

Problemiškiausių zodiako ženklų reitingas: ramybės nebus

Gerbiamieji prenumeratoriai!

Kartu su šiuo mėnesiniu leidiniu **PAPILDOMAI** gausite ir **SAVAITINĮ ELEKTRONINĮ PRIEDĄ**, kuriame taip pat rasite daug naudingos ir labai aktualios Jūsų darbui informacijos.

SAVAITINĮ ELEKTRONINĮ PRIEDĄ gausite kiekvieną antradienį į savo elektroninį paštą.

Kad Jums būtų patogiau, sukūrėme ir internetinę žurnalo duomenų bazę, kurią rasite internete prisijungę adresu www.paciolis.lt/buhalterija. Joje nuolatos bus skelbiama papildoma Jūsų darbui reikalinga informacija: dokumentų ir registrų šablonai, valdžios paskelbti norminiai aktai, įvairios atmintinės ir pan.

Kilus klausimų, rašykite el. p. prenumerata@paciolis.lt.

Prašome pasinaudoti šia galimybe ir visą naudingą informaciją turėsite po ranka!

Stipri valstybė mokesčių mokėtojų sąskaita

Vyriausybė paskelbė įstatymų pakeitimų iniciatyvas, kurias teiks Seimui. Prioritetai skamba kaip iš plakato: visapusiškas žmonių saugumas, socialinės atskirties mažinimas, šeimų gerovė, krašto apsauga ir valstybės atsparumas. Į buhalterio kalbą tai verčiama paprastai: bus daugiau ataskaitų „atsparumo“ ir daugiau tikrinimų „gerovės“. O klausimas lieka tas pats: norint padaryti kaip geriau, ar neišeis, kaip visada?

Šiomet, pavyzdžiui, valdžia „nesitikėjo“, kad bus tokia šalta žiema ir tokios šildymo sąskaitos. Keista, nes verslui tuo pat metu sakoma: „Įsivertink rizikas, pasitikrink partnerius, parenk scenarijus.“ Matyt, rizikų valdymas mūsų valstybėje skirstomas į dvi kategorijas: privalomas visiems ir rekomenduojamas tik kitiems.

Taigi, ką siūlo Vyriausybė:

– **Darbo užmokesčio skaidrumas, kai socialinė gerovė matuojama „Excelio“ lentelėmis.**

Ateina darbo užmokesčio skaidrumo era (ES direktyvos įgyvendinimas): daugiau informacijos darbuotojams apie atlyginimus, apie vidurkius pagal pareigybių grupes, atotrūkį pagal lytį, o jei atotrūkis „ne toks, kokio norėtusi“, – bendri vertinimai su darbuotojų atstovais ir pataisos. Valdžios logika aiški: jei visi matys skaičius, jie taps teisingesni.

– **„Būti neskolingam“, kai atsparumas grėsmėms matuojamas nepriemokos eilute.**

Plane akcentuojamas reikalavimas „būti neskolingam“ aiškumas tam tikruose sektoriuose ir siejimas su nelegalaus / nedeklaruoto darbo mažinimu. Žinutė rinkai: skaidrumas, tvarka, atsakomybė. Žinutė buhalteriu: nepriemoka – jau nebe

tik delspinigiai, bet ir leidimų, sutarčių, reputacijos rizika. Iš tikrųjų laimi tie, kas laikosi rutinos: VMI / „Sodros“ suderinimai, terminų kontrolė, aiškus atsakingumas, kas „užgesina gaisrą“ dar jam neprasidėjus.

– **„Sodros“ „grindys“ ir keli darbdaviai, kai socialinė gerovė matuojama MMA.**

Bus siūlomas Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimas, kad pas du ir daugiau

darbdavių dirbantys asmenys įmokas sumokėtų bent nuo minimaliosios algos ir įgytų pakankamas garantijas. Idėjiškai tai skamba socialiai teisingai, praktiškai – papildoma administravimo našta: tikrinimai, suderinimai, galimos pataisos, darbuotojų klausimai „kodėl išskaičiavo daugiau?“. Be to, „grindys“ vėl neduoda ramybės – ypač ten, kur darbo laikas fragmentuotas, sezoninis ar projektinis.

Galiausiai visa ši programa „Stipri valstybė – atsparumas grėsmėms ir socialinė gerovė“ buhalteriu skamba kaip pažadas, kad **atsparumas bus kuriamas procedūromis, o gerovė – ataskaitomis.** Idėjos gali būti teisingos, tačiau įgyvendinimas, kaip visada, nusileidžia ant žmonių stalo ne kaip šūkis, o kaip nauja pareiga: papildomi pjūviai, terminai, derinimas, pataisos ir dar vienas „pateikite paaiškinimą“.

Taigi, valstybė stipri tada, kai taisyklės aiškios ir prognozuojamos. Kol kas mums lieka tik stiprinti savo vidinę tvarką, nes panašu, kad **tikrasis atsparumo fondas** ir vėl bus ne biudžete, o buhalterio kalendoriuje.

Marina Guptor

Šiomet, pavyzdžiui, valdžia „nesitikėjo“, kad bus tokia šalta žiema ir tokios šildymo sąskaitos. Keista, nes verslui tuo pat metu sakoma: „Įsivertink rizikas, pasitikrink partnerius, parenk scenarijus.“

TIKRIEJI ŠEIMININKAI – NE TIK SAVININKAI: paskolomis iš akcininkų rūpinasi ir mokesčių administratorius

Galimybės taikyti didesnes palūkanas įteisinimas ir mokestinės pasekmės

Marija LAPIENĖ
Mokesčių specialistė

2026 metais įmonėms svarbu atidžiai vertinti finansinius ryšius su akcininkais. Viena aktualiausių sričių – akcininkų paskolos įmonėms, už kurias mokamos palūkanos. Tai – teisėta ir nereta praktika, tačiau VMI vis dažniau vertina, ar palūkanos neperžengia rinkos ribų ir ar tokie sandoriai nėra skirti mokesčių naštai sumažinti.

Nuo 2026-07-01 įsigalios Akcinių bendrovių įstatymo (ABĮ) 15 str. 1 dalies, kuri nustato turtines akcininkų teises, pakeitimas. Panaikintas ABĮ 15 str. 1 d. 5 punkte nustatytas reikalavimas, draudžiantis skolintis iš akcininko už didesnes nei vidutines komercinių bankų palūkanas. Liks galioti vienintelis reikalavimas: skolindamasi iš savo akcininkų, bendrovė neturi teisės įkeisti akcininkams savo turto.

Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas

2003 m. gruodžio 11 d. Nr. IX-1889

Vilnius

(2000 m. liepos 13 d. Nr. VIII-1835 nauja redakcija)

<...>

15 straipsnis. Turtinės akcininkų teisės

1. Akcininkai turi šias turtines teises:

<...>

5) įstatymų nustatytais būdais skolinti bendrovei, tačiau bendrovė, skolindamasi iš savo akcininkų, neturi teisės įkeisti akcininkams savo turto. Bendrovei skolinantis iš akcininko, palūkanos negali viršyti paskolos davėjo gyvenamojoje ar verslo vietoje esančių komercinių bankų vidutinės palūkanų normos, galiojusios paskolos sutarties sudarymo momentu. Tokiu atveju bendrovei ir akcininkams draudžiama susitarti dėl didesnių palūkanų dydžio; (galioja nuo 2008 07 01 pagal 2008 05 15 LR įstat. Nr. X-1540 iki 2026 06 30 pagal 2025 06 30 LR įstat. Nr. XV-386)

5) įstatymų nustatytais būdais skolinti bendrovei, tačiau bendrovė, skolindamasi iš savo akcininkų, neturi teisės įkeisti akcininkams savo turto; (galioja nuo 2026 07 01 pagal 2025 06 30 LR įstat. Nr. XV-386)

<...>

*„Pačiolio“ norminių aktų sąvadai> „Akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės“>
I. Akcinių bendrovių įstatymas.*

Taigi, nuo liepos mėn. ABĮ nelieka palūkanų dydžio ribojimo. Ar tai ką nors pakeis?

PALŪKANŲ NUSTATYMO LAISVĖ IR RIBOS

Pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą (CK 6.872 str.), paskolos davėjas ir gavėjas gali susitarti dėl palūkanų dydžio, jei tai neatitinka vartojimo paskolos sutarčių reikalavimų. Tačiau kai paskolą įmonei suteikia jos akcininkas, tai tampa ir mokesčių klausimu. Mokesčių administravimo įstatymas (MAĮ) ir Pelno mokesčio įstatymas (PMĮ) nustato, kad mokesčių tikslais palūkanos turi atitikti rinkos kainos principą. Vadovaujantis PMĮ 40 straipsniu, susijusių asmenų sandoriai turi būti pagrįsti dokumentais ir pagrindžiami taikomomis rinkos kainomis.

Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas

2003 m. gruodžio 11 d. Nr. IX-1889

Vilnius

(2000 m. liepos 13 d. Nr. VIII-1835 nauja redakcija)

<...>

6.870 straipsnis. Paskolos sutarties samprata

1. Paskolos sutartimi viena šalis (paskolos davėjas) perduoda kitos šalies (paskolos gavėjo) nuosavybėn pinigus arba rūšies požymiais apibūdintus suvartojamuosius daiktus, o paskolos gavėjas įsipareigoja gražinti paskolos davėjui tokią pat pinigų sumą (paskolos sumą) arba tokį pat kiekį tokios pat rūšies ir kokybės kitų daiktų bei mokėti palūkanas, jeigu sutartis nenustato ko kita.

2. Paskolos sutartis pripažįstama sudaryta nuo pinigų arba daiktų perdavimo momento.

3. Paskolos gavėjas tampa jam perduotų daiktų (pinigų) savininku. Nuo daiktų perdavimo momento paskolos gavėjui tenka daiktų atsitiktinio žuvimo ar sugedimo rizika.

6.871 straipsnis. Paskolos sutarties forma

1. Fizinių asmenų paskolos sutartis turi būti rašytinė, jeigu paskolos suma viršija du tūkstančius litų. (galioja nuo 2001 07 01 pagal 2000 07 18 LR įstat. Nr. VIII-1864 iki 2014 12 31, panaikinta 2014 10 16 LR įstat. Nr. XII-1240)

▶1. Fizinių asmenų paskolos sutartis turi būti rašytinė, jeigu paskolos suma viršija šešis šimtus eurų. (galioja nuo 2015 01 01 pagal 2014 10 16 LR įstat. Nr. XII-1240)

2. Jeigu paskolos davėjas yra juridinis asmuo, paskolos sutartis turi būti rašytinė visais atvejais, neatsižvelgiant į paskolos sutarties sumą.

3. Rašytinės formos reikalavimus atitinka paskolos gavėjo pasirašytas paskolos raštelis arba kitoks skolos dokumentas, patvirtinantis paskolos sutarties dalyko perdavimą paskolos gavėjui.

▶4. Jeigu paskolos suma viršija tris tūkstančius eurų ir šis sandoris yra vykdomas grynaisiais pinigais, paskolos sutartis turi būti notarinės formos. (galioja nuo 2015 01 01, papildyta 2014 09 18 LR įstat. Nr. XII-1091)

6.872 straipsnis. Palūkanos

1. Palūkanų už naudojimąsi paskolos suma dydį ir mokėjimo tvarką nustato šalys susitarimu. Jeigu šalys nėra susitarusios dėl palūkanų dydžio, palūkanos nustatomos pagal paskolos davėjo gyvenamosios ar verslo vietos komercinių bankų vidutinę palūkanų normą, galiojusią paskolos sutarties sudarymo momentu.

2. Jeigu šalys nėra susitarusios kitaip, palūkanos mokamos kas mėnesį, iki paskolos suma bus gražinta.

3. Preziumuojama, kad paskolos sutartis yra neatlygintinė, jeigu paskolos sutarties dalykas yra rūšies požymiais apibūdinti daiktai, o paskolos sutartis nenustato ko kita. Jeigu paskolos dalykas yra pinigai, preziumuojama, kad paskolos sutartis yra atlygintinė.

<...>

„Pačiolio“ norminių aktų sąvadai> „Civilinis kodeksas ir susiję teisės aktai.“>

Šeštoji knyga. Prievolių teisė.

KODĖL VMI APSKRITAI DOMISI AKCININKŲ PASKOLOMIS

Akcininko paskola įmonei – normalus finansavimo šaltinis, ypač kai bankas nenoriai skolina, reikalauja užstato, o verslui reikia greito apyvartinio kapitalo. Tačiau mokesčių administratoriui tai – „raudona vėliavėlė“ dėl dviejų priežasčių, nes:

– tai susijusių asmenų sandoris (akcininkas ir įmonė), todėl taikomas ištiestosios rankos principas (rinkos kaina). VMI metodologiškai remiasi kontroliuojamųjų sandorių kainodaros (angl. *transfer pricing*) logika: jei sąlygos skiriasi nuo rinkos, apmokestinamasis pelnas gali būti perskaičiuotas;

– tai pelno „išnešimas“ palūkanomis (vietoje dividendų): didelės palūkanos mažina įmonės apmokestinamąjį pelną (leidžiami atskaitymai), o akcininkui sukuria pajamas (palūkanas), kurios gali būti apmokestinamos kitaip nei dividendai (tai dar priklauso nuo rezidavimo, išskaičiavimo prie šaltinio, sutarčių ir pan.).

KĄ REIŠKIA GALIMYBĖS TAIKYTI DIDESNES PALŪKANAS „ĮTEISINIMAS“

Lietuvoje nėra vienos „legalios maksimalios“ palūkanų normos akcininko paskolai vien todėl, kad ji gauta iš akcininko. „Įteisinimas“ praktiškai reiškia ne leidimą viršyti kažkokią „lubas“, o teisingą mokesčių pagrindimą ir ribojimų suvaldymą, vadovaujantis:

- PMĮ 40 straipsniu (rinkos palūkanos susijusiems asmenims);
- plonosios kapitalizacijos taisykle (kai skola iš kontroliuojančiųjų / susijusių asmenų viršija nustatytas ribas, dalis palūkanų tampa neleidžiamais atskaitymais);
- palūkanų atskaitymo ribojimu pagal EBITDA (PMĮ 30¹ str.) (kai grynosios palūkanų sąnaudos viršija ribą, viršijanti dalis taip pat gali būti neatskaitoma).

Taigi, didesnės palūkanos „įteisinamos“ tada, kai:

- jos atitinka rinką pagal konkrečias paskolos sąlygas (rizika, terminas, valiuta, užtikrinimas, subordinavimas, mokėjimo grafikas, refinansavimo galimybės);
- jos teisingai parodomos apskaitoje ir deklaracijose;
- neviršijami atskaitymų ribojimai (plonoji kapitalizacija / EBITDA).

Priimdami sprendimą dėl palūkanų normos, akcininkai turi įvertinti:

1) Ar taikoma rinkos palūkanų norma.

Pagrindinis kriterijus – ar įmonė galėjo analogiškais sąlygomis tokią paskolą gauti iš nesusijusio asmens. Jei atsakymas neigiamas, VMI gali vertinti, kad dalis palūkanų yra per didelės, todėl neatitinka rinkos kainos.

Tokiu atveju per didelė palūkanų dalis nepripažįstama leidžiamais atskaitymais, skaičiuojamas papildomas pelno mokestis, gali būti skiriamos baudos ir delspinigiai.

Mokesčių administratoriaus logika paprasta: ar įmonė galėtų tokiomis sąlygomis pasiskolinti iš nesusijusio asmens? Jei ne – reikia atsakyti, kodėl, ir tai įrodyti. Mokesčių administratorius akcentuoja, kad kontroliuojamasis sandoris (tarp asocijuotųjų asmenų) turi atitikti ištiesiosios rankos principą, o palyginamumas vertinamas atsižvelgiant į sandorio sąlygas, rizikas ir kt.

Tikrosios rinkos kainos nustatymas gali būti sudėtingas procesas. Todėl naudinga susipažinti ir su mokestinių ginčų praktika šiuo klausimu.

MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS

2025-06-08

Tikrosios rinkos kainos nustatymas: ką atskleidė mokestiniai ginčai?

<...>

Komisija pateikia ginčų praktikoje išryškėjusias išvagas:

1. Mokesčių įstatymai nenumato tikrosios rinkos kainos apskaičiavimo mechanizmo, todėl gali būti naudojamos įvairios įrodinėjimo priemonės. Rinkos duomenys gali būti riboti, ypač vertinant unikalius ar nematerialius aktyvus. Vertinant, ar pasirinktoji turto arba paslaugos vertė atitinka tikrąją rinkos kainą, gali būti atsižvelgiama į tokių tuo pat metu panašiomis sąlygomis perkamų–parduodamų daiktų kainas, turto vertintojo teisės aktų nustatyta tvarka atliktus įvertinimus, kompetentingų institucijų skelbiamas normas, pavyzdžiui, draudimo bendrovių taikoma turto vertė draudimui, bankų skelbiamos atitinkamų paskolų palūkanų normos ir kt. LVAT praktikoje yra atvejų, kai buvo pritarta mokesčių mokėtojo atliktoms akcijų įsigijimo kainos skaičiavimams pagal akcijas išleidusios bendrovės finansinės atskaitomybės duomenis (byla Nr. eA-925-968/2022). Sandoriai tarp asocijuotų vienetų teisės aktų nustatytais atvejais turi būti pagrįsti teisės aktų nustatytais kainodaros metodais.

2. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su masiniu nekilnojamojo turto vertinimu arba su mokesčių administratoriaus atliktu vertinimu, gali užsisakyti individualų vertinimą. Turto vertinimo ataskaitos, parengtos kvalifikuotų vertintojų, paprastai yra laikomos pagrindiniu objektyviu įrodymu, nustatančiu tikrąją rinkos kainą ir leidžiančiu mokestinio ginčo šalims pagrįsti savo poziciją. Ataskaitoje turi būti pateikti visi duomenys, šaltiniai ir skaičiavimai, pagrindžiantys vertinimo rezultatus.

3. Kai ginče naudojamos kelios turto vertinimo ataskaitos (pvz., mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo), ginčą nagrinėjanti institucija vertina, kuri ataskaita yra tikslesnė, pavyzdžiui, vienoje iš bylų (LVAT byloje Nr. A-442-2927/2011) teisingesne buvo pripažinta ta ataskaita, kurioje remtasi didesniu analogiškų sandorių, įvykusių artimesniu vertinimo datai laikotarpiu, skaičiumi.

4. Tikroji rinkos kainą gali būti nustatoma ne tik turto vertintojo, bet ir remiantis teismo paskirto eksperto ekspertizės aktu, kuri rengia į teismo ekspertų sąrašą įtrauktas turto

vertintojas. Vienoje iš bylų, vadovaudamasis teisingumo principu, Teismas sprendė, kad turi būti pripažinta eksperto išvada, kuri yra palankesnė pareiškėjams (LVAT byla Nr. eA-4075-556/2021), neatsižvelgiant į turto vertintojo išvadą. Gali būti remiamasi ir ekspertize, paskirta kitoje susijusioje byloje, nebūtinai mokestinėje. Pavyzdžiui, LVAT 2023-04-05 nutartyje adm. byloje Nr. eA-799-1047/2023 rėmėsi ekspertizės aktais, pateiktais susijusioje civilinėje byloje.

5. Vienas pagrindinių rodiklių, rodančių, kad nekilnojamojo turto pirkimo arba pardavimo kaina neatitinka tikrosios rinkos kainos, yra ženklus skirtumas tarp sandoryje nurodytos kainos ir VĮ Registrų centro nustatytos vidutinės rinkos vertės. Teismų praktikoje nerasime konkretaus atsakymo, koks neatitikimas turi lemiamos reikšmės, – tai vertinama pagal aplinkybes konkrečiu atveju, tačiau ginčų praktika atskleidė, kad *daugiau kaip 20–30 proc. neatitikimas gali kelti klausimų dėl sandorio atitikties tikrajai rinkos kainai*.

6. Pasitaiko atvejų, kai mokesčių mokėtojai dirbtinai paskirsto turto vertę, kad pasinaudotų mokesčių lengvatomis. Pavyzdžiui, LVAT byloje Nr. A-413-575/2019 nagrinėtas atvejis, kai butų, kurių pardavimo pajamos yra apmokestinamos, vertė buvo dirbtinai sumažinta, o žemės sklypo, kurio pajamos neapmokestinamos (dėl to, kad išlaikytas ilgiau nei 10 metų), – padidinta. Teismas patvirtino vertinimo ataskaitos pagrindu pagal rinkos kainas perskirstytas vertes.

7. Kai turtas įgyjamas už mažesnę nei rinkos kainą, mokesčių administratorius gali apskaičiuoti pajamas natūra. Vienoje byloje (byla Nr. eA-748-575/2024) LVAT patvirtino, kad mokesčių mokėtojas, įsigydamas žemės sklypą už lengvatinę kainą, gavo nedeklaruotų pajamų natūra. Kitoje byloje nustatyta, kad individuali įmonė, perleidusi turtą savo savininkei neatlygintinai, sukūrė apmokestinamas pajamas tiek įmonei, tiek fiziniam asmeniui. Tokiu atveju buvo taikyta palankiausia rinkos kaina, nustatyta nepriklausomo vertintojo (byla Nr. eA-1233-438/2019).

8. Kai turtas įsigyjamas už didesnę nei rinkos kainą, gali būti pripažinta, kad gyventojas gavo kitų pajamų (skirtumas tarp pardavimo kainos ir nustatytos vidutinės rinkos kainos), kurios apmokestinamos pajamų mokesčiu (LVAT byla Nr. eA-609-575/2019).

9. *Sandorio sudarymas tikrąja rinkos kaina neužtikrina, kad asmenys nesulauks mokesčių administratoriaus dėmesio*. Taip nutinka tais atvejais, kai sandoriais, nors ir sudarytais rinkos kaina, siekiama ne ekonominės, o mokestinės naudos. Pavyzdžiui, LVAT byloje Nr. eA-85-789/2025 buvo pritarta, kad tarpinių vertybinių popierių (VP) sandorių sudarymas tarp pareiškėjos ir jos sūnaus neturėjo ekonominės logikos, išskyrus siektą mokestinę naudą. Dėl šių sandorių pareiškėjos VP pardavimo rezultatas sumažėjo, o jos sūnaus pajamos tapo apmokestinamos taikant 15 proc. tarifą vietoje 20 proc.

Lentelėje pateikiami sandorio, turto ar rinkos kainos (vertės) nustatymo atvejai mokesčių tikslais

Mokesčių administratorius	Mokesčių mokėtojas
GPM, pelno mokestis, PVM	
<ul style="list-style-type: none"> Nustatant perleisto (parduoto) turto / prekių / paslaugų sandorio rinkos kainą Nustatant įsigyto turto / paslaugų rinkos kainą (pajamos natūra) Nustatant statinio (namo ar kt.) pasistatymo faktines išlaidas, kai gyventojas neturi dokumentų 	<ul style="list-style-type: none"> Įrodinėjant įsigyto turto / prekių / paslaugų sandorio rinkos kainą Įrodinėjant įsigyto turto / paslaugų kainą Įrodinėjant dovanoto turto individualią rinkos kainą Nustatant paveldėto turto rinkos kainą pagal individualų vertinimą Įrodinėjant statinio pasistatymo faktines išlaidas (statybos savikainą)

2) Menamas palūkanas.

Jei asocijuotieji asmenys vieni kitiems suteikia paskolą be palūkanų, VMI mano, kad tam tikrais atvejais turi būti skaičiuojamos menamos palūkanos, kurios didina apmokestinamąsias pajamas (paskolos gavėjui) arba riboja atskaitymus (paskolos gavėjui, priklausomai nuo situacijos).

Mokesčių administratorius dar 2010 metais išaiškino, kad tuo atveju, kai vienetas suteikia ilgalaikes ar trumpalaikes paskolas asocijuotiesiems asmenims (juridiniams ir fiziniams, pvz., akcininkams), nenustatydamas palūkanų, tai, vadovaujantis PMI 40 straipsnio 2 dalies nuostatomis, paskolą be palūkanų suteikęs vienetas *negautas palūkanas turi įtraukti į apmokestinamąsias pajamas*. Tuo atveju, kai asocijuotasis asmuo teikia paskolą kitam asocijuotajam vienetui, nenustatydamas palūkanų, paskolą gavęs asocijuotasis vienetas menamas palūkanas gali priskirti leidžiamiems atskaitymams tik tokiu atveju, jeigu tas asocijuotasis asmuo, kuris suteikė paskolą, menamas palūkanas įtraukė į gautas pajamas. Šiuo atveju paskolos gavėjas (juridinis ar fizinis asmuo) turėtų turėti ir, mokesčių administratoriui pareikalavus, pateikti įrodymus (dokumentus), patvirtinančius, kad asocijuotasis asmuo, kuris jam suteikė paskolą, menamas palūkanas įtraukė į gautas pajamas.

Tuo atveju, kai *gyventojas, vykdamas individualiąją veiklą (ją įregistravęs) ir pajamas pripažįstantis pagal kaupimo apskaitos principą, suteikia paskolą asocijuotajam asmeniui (pvz., imonei, kurios akcininkas jis yra), nenustatydamas palūkanų, toks gyventojas turi pripažinti menamų palūkanų pajamas*. Paskolos gavėjas (vienetas) menamas palūkanas gali priskirti leidžiamiems atskaitymams tik tokiu atveju, jeigu asocijuotasis asmuo (individualiąją veiklą vykdamas gyventojas), kuris suteikė paskolą, menamas palūkanas įtraukė į gautas pajamas. Šiuo atveju paskolos gavėjas turėtų turėti ir, mokesčių administratoriui pareikalavus, pateikti įrodymus (dokumentus), patvirtinančius, kad asocijuotasis asmuo, kuris jam suteikė paskolą, menamas palūkanas įtraukė į gautas pajamas.

Jeigu gyventojas, pajamas pripažįstantis pinigų apskaitos principu (taip pat ir gyventojas, vykdamas individualiąją veiklą (ją įregistravęs), suteikia paskolą asocijuotajam asmeniui, nenustatydamas palūkanų, tai toks gyventojas neprivalo apskaičiuoti palūkanų ir jų įtraukti į pajamas. Šiuo atveju paskolos gavėjas (vienetas) menamų palūkanų priskirti leidžiamiems atskaitymams negali, nes asocijuotasis asmuo, kuris suteikė paskolą, menamų palūkanų į gautas pajamas neįtraukė.

Nustačius atveju, kai neatlygintinos paskolos vienetams suteikiamos už jų atliktus darbus, suteiktas paslaugas ar dėl kitų interesų bei sandorių, neatlygintinis paskolos suteikimas būtų vertinamas kitaip, atsižvelgus į konkrečias sandorių sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes

3) Plonąją kapitalizaciją ir palūkanų atskaitymų ribojimus.

3.1. Plonosios kapitalizacijos taisyklė

Plonosios kapitalizacijos taisyklė veikia kaip mechaninis ribojimas: kai įmonė per daug finansuoja skolą iš kontroliuojančiųjų / susijusių asmenų, dalis palūkanų neatskaitoma iš apmokestinamųjų pajamų, net jei pati palūkanų norma būtų *rinkos*. Teisės aktai nustato, kad Lietuvos vieneto iš kontroliuojančiojo skolintojo skolinto kapitalo už atlygį dalis, viršijanti šio skolinto kapitalo už atlygį ir fiksuoto kapitalo santykį 4:1, laikoma kontroliuojamu skolintu kapitalu. Už kontroliuojamo skolinto kapitalo naudojimą mokamos palūkanos laikomos nesusijusiomis su pajamų uždirbimu ir apskaičiuojant kontroliuojamojo Lietuvos vieneto apmokestinamąjį pelną šių palūkanų dalis neatskaitoma iš Lietuvos vieneto pajamų.

3.2. EBITDA (PMĮ 30¹ str.) ribojimas (aktualu augančioms įmonėms ir įmonių grupėms)

Jei palūkanų sąnaudos viršija palūkanų pajamas, atskaitymas ribojamas (pvz., iki 30 % apmokestinamojo EBITDA – pagal komentaruose aprašytą modelį). Tiesa, šio straipsnio apribojimai taikomi didelių palūkanų atvejais. Mokesčių administratorius nurodo, kad, jeigu palūkanų sąnaudų, viršijančių palūkanų pajamas, suma ne didesnė kaip 3 000 000 eurų, iš mokesstinio laikotarpio pajamų gali būti atskaitoma visa palūkanų sąnaudų, viršijančių palūkanų pajamas, suma, nevertinant palūkanų sąnaudų procentinio santykio su EBITDA.

Taigi, didesnės palūkanos nėra uždraustos, tačiau, apskaičiuojant mokesčius, mokesčių administratoriui gali tekti įrodinėti nustatyto palūkanų dydžio pagrįstumą. Todėl **siūloma įmonei parengti dokumentų paketą:**

A. Paskolos sutartį

Sutartis turi būti individuali (šabloninėse sutartyse dažnai yra labai mažai informacijos ir jos gali nepakakti situacijai pagrįsti), joje turi būti aiškiai įrašyta: paskolos suma, valiuta, terminas, grąžinimo grafikas, palūkanų norma ir jos tipas (fiksuota / kintama, bazė ir marža), palūkanų mokėjimo tvarka (mėnesinė, ketvirtinė, kapitalizacija), užtikrinimas (jei nėra – tai didina rinkos palūkanas, bet turi būti įrodyta), išankstinio grąžinimo / refinansavimo sąlygos, delspinigių ir netesybų logika.

B. Rinkos palyginamumą

Bankų pasiūlymai (jeigų jų gavote) – geriausias įrodymas, kad bankas skolino brangiau arba visai neskolino. Jei bankas neskolino – turėkite atmetimo argumentus (neigiami atsakymai, reikalaujamas užstatas, nepriimtinos sąlygos). Jei lyginate su viešai skelbiamomis normomis – pritaikykite rizikos priedą: be užstato, prastesnis reitingas, subordinavimas, startuolio stadija, sezoniškumas

C. Įmonės kredito rizikos „pasą“

Tai trumpas 1–2 psl. failas, kurį realiai galima sukurti buhalterijoje kartu su vadovu: 3 metų EBITDA / pinigų srautų santrauka, skolų grafikas, ar yra neigiamas nuosavas kapitalas, ar yra išipareigojimų bankams, kodėl akcininko paskola yra vienintelė reali alternatyva.

2026 m. *trumpas pasitikrinimo sąrašas buhalteriu prieš pasirašant (ar pratęsiant) akcininko paskolą:*

– Ar sutartis išsami ir reali (grafikai, mokėjimai, įrodymai)?

– Ar turite rinkos palyginamumą (bent minimalų)?

– Ar įvertinote menamų palūkanų riziką (jei 0 %)?

– Ar pasitikrinote plonosios kapitalizacijos ir EBITDA ribojimus (kad metų gale nebūtų „staigmenos“)?

– Jei palūkanos didesnės nei bankuose, ar aišku, KODĖL? (be užstato, rizika, subordinavimas, bankas atsisakė, terminas, valiuta)

– Ar neatsiranda MAĮ 69 straipsnio „Mokesčio apskaičiavimas taikant turinio viršenybės prieš formą principą“ rizikos dėl dirbtinės struktūros / grandinių grupėje?

Akcininko paskola įmonei yra naudingas instrumentas, tačiau reikalaujantis kruopštaus mokesstinio planavimo. VMI vis aktyviau vertina tokius sandorius, o pastarųjų metų tendencijos rodo, kad mokesčių administratorius tikisi didesnio skaidrumo ir pagrįsto ekonominio turinio. Palūkanos gali būti didesnės nei bankuose, bet tik tuo atveju, jei tai pagrįsta ir tinkamai dokumentuota. Buhalteriai turėtų veikti proaktyviai ir vertinti visus tokius sandorius kritiškai dar prieš VMI patikrinimą. ☘

Plačiau apie turtines akcininkų teises skaitykite UAB „Pačiolis“ e.sąvade „Akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės“.

www.paciolis.lt/buhalterija

MOKESČIŲ PAKEITIMAI, kuriuos turėtų žinoti NT savininkai

◆ **Šiais metais** šalies gyventojų laukia mokesčių pokyčiai, o vienas aktualiausių nekilnojamojo turto (NT) rinkai – pasikeitusi būsto pardavimo apmokestinimo tvarka. Nuo šiol parduodant būstą, kuris nuosavybėje išlaikytas ilgiau nei 5 metus, gautas pelnas nebus apmokestinamas gyventojų pajamų mokesčiu (GPM). Kaip tai pakeis antrinę būsto rinką, pasakoja „Luminor“ banko finansavimo srities vadovė **Laura ŽUKOVĖ**.

Ligi šiol NT pajamos būdavo neapmokestinamos tik turtą nuosavybėje išlaikiusiesiems ne mažiau kaip 10 metų. Nuo 2026 m. įsigaliojęs pokytis – trumpesnis laikotarpis – gali tapti papildomu impulsu parduoti būstą tiems, kurie svarsto jį keisti dėl gyvenimo aplinkybių: pagausėjusios šeimos, noro keltis į kitą miestą ar siekio turėti didesnius namus.

„Gyventojams, kurie būstą įsigijo prieš penkerius ar daugiau metų, atsiranda daugiau lankstumo planuoti savo ateitį. Sprendimas parduoti būstą dabar galės būti priimamas greičiau, nes nebereikės laukti dešimtmečio, kad būtų išvengta papildomos mokesčių naštos“, – sako L. Žukovė.

DAUGIAU PASIRINKIMO PIRKĖJAMS

Pokytis gali teigiamai paveikti antrinę būsto rinką, ypač didmiesčiuose, kur žmonės dažniau keičia gyvenamąją vietą dėl darbo, šeimos ar kitų priežasčių, – svarsto ekspertė.

„Antrinė rinka natūraliai suaktyvėja tada, kai žmonėms paprasčiau pakeisti būstą. Jei paskatinti naujų pakeitimų daugiau gyventojų nuspręs parduoti turimą būstą ir pirkti kitą, tai gali išauginti pasiūlą, pagerinti būsto rinkos cirkuliaciją. Vis dėlto vien toks pokytis savaime rinkos neapvers – daug ką lemia ir kainos, palūkanų

Marina GUPTOR

Akcinių bendrovių įstatyme panaikintas draudimas bendrovėms skolintis iš akcininkų už didesnes nei rinkos palūkanas. Tačiau tai nepakeitė mokesčių administratoriaus pozicijos. Apie pakitusias skolinimosi sąlygas ir mokestines pasekmes – 76-ajame didžiajame „Pačiolio“ seminare.

Daugiau informacijos www.paciolis.lt

normos, gyventojų pajamos, bendras ekonominis fonas“, – komentuoja L. Žukovė.

Ekspertė atkreipia dėmesį, kad mokesčių atžvilgiu situacija skiriasi, priklausomai nuo to, kiek laiko turtas buvo išlaikytas kaip nuosavybė.

„Šiandien pardavimo pelnas nebebus apmokestinamas, jei turtas bus išlaikytas ilgiau nei 5 metus. Visgi tais atvejais, kai būstas bus parduodamas anksčiau nei po 5 metų, mokesčiai progresyvūs: pelnui bus taikomi skirtingi tarifai, priklausomai nuo jo dydžio – **nuo 15 iki 32 proc.**“, – teigia pašnekovė.

NAUJAS NT MOKESTIS: KĄ SVARBU ŽINOTI

Nuo 2026 m. sausio mėn. įsigaliojo ir NT mokesčio pakeitimai, kurie aktualūs tiek didesnės vertės būstą turintiems gyventojams, tiek tiems, kurie valdo daugiau nei vieną NT objektą. **Pirmą kartą atnaujintą NT mokestį gyventojams reikės sumokėti 2027 metais.**

Pagal naują tvarką, pagrindinis gyvenamasis būstas bus apmokestinamas tik tada, kai jo mokestinė vertė viršys 450 tūkst. eurų ribą (bendraturčių atveju ši riba gali siekti 900 tūkst. eurų), o konkretų tarifą – nuo 0,1 iki 1 proc. – nustato savivaldybės. Tuo metu visas kitas gyventojų NT bus apmokestinamas nuo 50 tūkst. eurų, taikant progresinius tarifus, priklausomai nuo turto vertės.

„Svarbu suprasti, kad NT savininkams 2026-ieji atneša ne tik palankesnę būsto pardavimo apmokestinimą, bet ir platesnę mokestinę aplinką – įsigalioja NT mokesčio pakeitimai, kurie gali būti aktualūs didesnės vertės būstą turintiems ar papildomą turtą valdantiems gyventojams. Dėl to planuojant parduoti ar keisti būstą verta įvertinti ne tik GPM, bet ir bendrą turimo turto struktūrą bei ilgalaikes išlaidas“, – sako L. Žukovė.

PARDAVIMĄ PLANUOKITE STRATEGIŠKAI

Visgi sprendimą parduoti verčiau priimti įvertinus ne momentinę naudą, o ilgalaikes finansines pasekmes, ir kartais – pasitarus su specialistais, – sako L. Žukovė.

„Būsto pardavimas yra ir finansinis sprendimas, kuris paveikia visą šeimos biudžetą. Įvertinkite turimos paskolos sąlygas, galimus ankstesnio gražinimo kaštus, savo pajamų stabilumą, ateities planus ir tai, ar naują būstą pirksite iš karto. Taip lengviau išvengsite situacijų, kai pardavus būstą tenka skubiai ieškoti laikinos nuomos ar priimti neoptimalų sprendimą dėl naujo būsto“, – pataria ekspertė.

Evelina LAUČIŪTĖ
UAB „Coagency“

REGISTRŲ CENTRAS

PRIMENA: ką daryti norint patikslinti savo NT mokestinę vertę

◆ **Pagrindinius nacionalinius duomenis** tvarkantis Registrų centras primena, kad nekilnojamojo turto (NT) savininkai turi galimybę per pirmus tris metų mėnesius pateikti prašymą patikslinti jų turimo NT mokestinę vertę, ir atkreipia dėmesį į svarbiausius akcentus.

Registrų centras kiekvienais metais atlieka visos Lietuvos nekilnojamojo turto (statinių ir žemės sklypų) masinį vertinimą ir perskaičiuoja vidutines rinkos vertes. Statinių vertės ne rečiau kaip kas trejus metus, o žemės sklypų – ne rečiau kaip kas penkerius metus prilyginamos mokestinėms vertėms, nuo kurių yra skaičiuojami NT mokesčiai.

NT mokesčio mokėtojai kasmet per tris mėnesius nuo mokestinio laikotarpio (kalendorinių metų) pradžios turi teisę vieną kartą pateikti Registrų centrui prašymą NT objekto mokestine verte laikyti vertę, nustatytą atlikus individualų NT vertinimą. Šiomet statinių mokestinių verčių tikslinimas gali būti aktualus dar ir dėl to, kad nuo sausio įsigaliojo naujos statinių mokestinės vertės. Šios vertės pagal įsigaliojusius teisės aktų pakeitimus ateinančius trejus metus bus naudojamos nekilnojamojo turto mokesčiui apskaičiuoti.

„Nekilnojamojo turto savininkai kiekvieną mokestinį laikotarpį per 3 mėnesius nuo jo pradžios, t. y. kasmet **iki kovo 31 d.**, gali Registrų centrui pateikti prašymą patikslinti jiems priklausančių NT objektų mokestines vertes, nuo

kurių yra skaičiuojami NT mokesčiai. Pažymėtina, kad NT mokestinei vertei patikslinti būtina atlikti NT individualų vertinimą ir šio individualaus vertinimo ataskaitos originalą pateikti kartu su prašymu“, – teigia *Registrų centro Turto vertinimo valstybės reikmėms skyriaus vadovė Lina KANIŠAUSKIENĖ.*

Į KĄ ATKREIPTI DĖMESĮ

Registru centro atstovė atkreipia dėmesį, kad norint, jog statinio mokestine verte būtų laikoma ne masinio vertinimo, bet individualaus vertinimo būdu nustatyta vertė, reikia atitikti šias sąlygas:

- ataskaitoje nekilnojamojo turto (statinio) vertės nustatymo data ne ankstesnė kaip 3 mėnesiai iki jos pateikimo Registru centrui dienos;
- individualus vertinimas atliktas ir ataskaita parengta laikantis Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo reikalavimų: individualus nekilnojamojo turto vertinimas buvo atliktas taikant šiame įstatyme nurodytus nekilnojamojo turto vertės nustatymo metodus, taip pat turto vertintojo (Registru centro) nustatyta (patvirtinta) nekilnojamojo turto mokestinė vertė daugiau kaip 20 proc. skiriasi nuo šio nekilnojamojo turto vertės, nustatytos atlikus individualų nekilnojamojo turto vertinimą;
- ataskaitoje apskaičiuota ir pateikta viso nekilnojamojo turto objekto (statinio) rinkos vertė;
- ataskaitoje apskaičiuota ir išskirta kiekvieno nekilnojamojo turto (statinio) ar žemės sklypo rinkos vertė, kuri teikiama mokestinei vertei tikslinti;
- ataskaitoje nėra apribojimų dėl ataskaitos ar joje nustatytos (-ų) vertės (-ių) panaudojimo mokestinei vertei patikslinti;
- Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba pateikia išvadą, kad ataskaita atitinka Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme ir Turto ir verslo vertinimo metodikoje nustatytus reikalavimus.

KAIP PATEIKTI PRAŠYMĄ

Laisvos ar nustatytos formos prašymą kartu su individualaus vertinimo ataskaitos originalu galima pateikti keliais būdais: el. paštu adresu info@registrucentras.lt, paštu adresu: Studentų g. 39, 08106 Vilnius, arba atvykus į artimiausią Registru centro klientų aptarnavimo padalinį.

Prašyme turi būti nurodytas pareiškėjo vardas (-ai), pavardė (-ės), asmens kodas arba

“Nekilnojamojo turto savininkai kiekvieną mokestinį laikotarpį per 3 mėnesius nuo jo pradžios, t. y. kasmet iki kovo 31 d., gali Registru centrui pateikti prašymą patikslinti jiems priklausančių NT objektų mokestines vertes, nuo kurių yra skaičiuojami NT mokesčiai.

gimimo data, gyvenamosios vietos adresas, jei pareiškėjas yra juridinis asmuo – juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, juridinio asmens kodas, buveinės adresas, taip pat pareiškėjo atstovo, jeigu jis teikia prašymą, vardas (-ai), pavardė (-ės), atstovavimo pagrindas, pareiškėjo ar jo atstovo kontaktiniai duomenys.

Prašymas turi būti pasirašytas pareiškėjo ar jo atstovo. Tuo atveju, kai prašymą teikia atstovas, prie prašymo turi būti pridedamas įgaliojimas, atitinkantis Civiliniame kodekse įtvirtintus reikalavimus, arba kitas atstovavimą patvirtinantis dokumentas.

Prašymą turi pateikti visi bendraturčiai (arba vienas iš jų, turintis teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą įgaliojimą, suteikiantį jam teisę atstovauti kitiems bendraturčiams).

Pareiškėjų prašymus nagrinėja Registru centro Nekilnojamojo turto ir žemės mokesčių mokėtojų prašymų nagrinėjimo komisija, vadovaudamasi Nekilnojamojo turto ir žemės mokesčių mokėtojų prašymų nagrinėjimo komisijos darbo reglamentu. Prašymai išnagrinėjami ir sprendimai priimami ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo gavimo dienos. Tais mokestiniais laikotarpiais, kai įsigalioja naujos mokestinės vertės, – per 4 mėnesius.

Patikrinti savo turimo NT mokestinę vertę galima Registru centro interneto svetainėje adresu www.registrucentras.lt/masvert/paieska-un. Paieškai atlikti reikalingas NT objekto unikalus numeris, kurį nesunkiai galima sužinoti atlikus NT objekto paiešką pagal adresą.

Parengta pagal Registru centro pateiktą inf. ☘

2025 m. atskaitomybė rengiama pagal naujausius Įmonių ir įmonių grupių įstatymo pakeitimus!

Jums padės
išsamiausia finansinės atskaitomybės
parengimo instrukcija – darbo priemonė

2025 m. FINANSINĖS ATASKAITOS: sudarymas, tvirtinimas ir skelbimas

Joje rasite:

- 2025 m. finansinių atskaitų rengimo ypatumus;
- išnagrinėtą kiekvieną finansinių atskaitų straipsnį, aptartas patrauklios atskaitomybės galimybes, mažųjų bendrijų finansinės atskaitomybės ypatumus;
- išsamų aiškinamojo rašto rengimo klausimyną ir šabloną;
- akcininkų protokolų ir kitų svarbių dokumentų formų pavyzdžius su paaiškinimais;
- *apie 30 su atskaitomybe susijusių dokumentų pildomų šablonų, lengvai pritaikomų kiekvienos įmonės reikmėms.*

Darbo priemonės kaina: **65 €** Visos kainos nurodytos su PVM.

Speciali kaina „Pačiolio“ 76-ojo didžiojo seminaro
dalyviams ir žurnalo „Buhalterija“ prenumeratoriams – tik **45 €**.

Norėdami įsigyti darbo priemonę, sumokėkite jos kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ (j. k. 300807502) a. s. LT347044060005977111 AB SEB banke. Mokėjimo nurodyme įrašykite prekės kodą (FAPDK25), pristatymo adresą ir tel. numerį.

Daugiau informacijos – tel. (0 5) 2700 636, el. p. knygos@paciolis.lt arba www.paciolis.lt

KAS LAUKIA VERSLININKŲ, kurie dar neprisijungė prie i.EKA

Rolandas PUNCEVIČIUS

◆ **2025 m. gruodžio 31 d.** baigėsi tolerancijos laikotarpis verslo įmonėms, neteikiančioms kasos aparatų duomenų į i. EKA posistemį. Apie tai, kaip sekėsi įgyvendinti šį projektą ir kas laukia verslininkų, neįvykdžiusių šios prievolės, teiraujamės Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI). Informaciją komentuoja *VMI Operatyvios kontrolės departamento vadovas Rolandas PUNCEVIČIUS.*

KODĖL BUVO REIKALINGA KASOS APARATŲ REFORMA

„Išmaniųjų kasos aparatų i.EKA projekto įgyvendinimas – labai svarbus žingsnis valstybei ir visuomenei, siekiant sumažinti šešėlių“, – sako R. Puncevičius. Įdiegus i.EKA sistemą, visi pardavimo kvitų duomenys automatiškai perduodami į VMI, todėl apskaita tampa skaidresnė. Kasos aparatų duomenų perdavimas realiuoju

laiku leis tiksliau nustatyti rizikingus mokesčių mokėtojus ir gerinti verslo priežiūrą, taip užtikrinant didesnę valstybės biudžeto pajamų surinkimą.

Pasak VMI, remiantis i.EKA turimais duomenimis, vien per 2025 m. II pusmetį nustatyta neatitikimų, kuriuos ištaisę mokesčių mokėtojai papildomai deklaravo ir valstybės biudžetą papildė daugiau nei 1 mln. eurų mokesčių (iš jų PVM – beveik 900 tūkst.)

REFORMA BUVO VYKDOMA ETAPAIS

Išmaniųjų elektroninių kasos aparatų posistemis i.EKA yra vienas iš septynių išmaniosios mokesčių administravimo sistemos (i.MAS) posistemų. Pareiga teikti kasos kvitų duomenis mokesčių mokėtojams buvo nustatyta etapais. Nuo 2023 m. duomenis turėjo teikti verslininkai, kurių pajamos 2021 m. buvo didesnės kaip 300 tūkst. eurų. Vėliau duomenis privalėjo teikti smulkesni verslininkai. Nuo 2025 m. gegužės 1 d. duomenis mokesčių administratoriui per i. EKA sistemą jau privalėjo teikti visi verslo atstovai. Taip pat iki šios datos visi verslininkai, privalantys naudoti kasos aparatus, privalėjo pradėti naudoti išmaniuosius kasos aparatus. Deja, iki gegužės 1 d. nemaža dalis verslininkų vis dar nevykdė šios prievolės. Tačiau VMI nebuvo labia griežta – **buvo nustatytas tolerancijos laikotarpis, kuris baigėsi 2025 m. gruodžio 31 d.**

DAUGUMA VERSLININKŲ KASOS DUOMENIS JAU TEIKIA Į I.EKA

VMI turimais 2026 m. pradžios duomenimis, kasos pajamų duomenys į i.EKA buvo gaunami iš 59,4 tūkst. kasos aparatų, tai yra apie **85 proc. visų registruotų kasos aparatų**. „2025 m. pabaigoje kiekvieną savaitę verslininkai įregistruodavo apie 800–900 naujus techninius reikalavimus atitinkančių kasos aparatų“, – sako Rolandas Pucevičius.

VMI informuoja, jog šiuo metu **19,1 tūkst. smulkiųjų verslininkų savo veikloje jau naudoja 23,7 tūkst. kasos aparatų**, kurie atitinka naujus techninius reikalavimus, ir teikia duomenis į i.EKA.

„Remiantis duomenimis apie anksčiau įregistruotus kasos aparatus, pareigos juos **atnaujinti, kaip manoma, dar neįvykdė apie 7,8 tūkst. smulkiųjų verslininkų**. Dalis jų kasos aparatus buvo įsigiję savanoriškai ir, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, neprivalėjo jų naudoti, kiti galėjo nutraukti veiklą arba naudojasi lengvata, taikoma prekybai atvirose patalpose. Todėl tikėtina, kad dalis šių verslininkų anksčiau registruotų kasos aparatų jau nebenaudoja, tačiau jie vis dar nėra išregistruoti“ – teigia R. Pucevičius.

VMI primena, kad, jei kasos aparatas nebenaudojamas ar neplanuojama jo naudoti, jį būtina išregistruoti. Kaip tą padaryti, informacija skelbiama VMI interneto svetainėje.

NUO ŠIŲ METŲ VMI PRADĖS TAIKYTI ADMINISTRACINĘ ATSAKOMYBĘ

Kaip ir ankstesniais įstatymo įgyvendinimo etapais, **iki 2025 metų pabaigos VMI netaikė atsakomybės**, jei verslininkai reikalavimus atitinkantį kasos aparatą įsidiegti vėlavo dėl objektyvių priežasčių, tačiau aktyviai stengėsi tą padaryti. Jei klientas kreipėsi į sertifikuotą įmonę, pasirašė sutartį dėl kasos aparato įrengimo ar atnaujinimo ir turėjo nustatytą datą, iki kada tai bus atlikta, VMI jo nebaudė. „Tolerancijos laikotarpis tęsėsi iki 2025 m. gruodžio 31 d., todėl nuo šių metų VMI pradės taikyti administracinę atsakomybę teisės aktų nesilaikantiems klientams“, – primena VMI Operatyvios kontrolės departamento vadovas. VMI teigimu, nesilaikantiems šios pareigos gali būti skiriama **bauda nuo 200 iki 390 eurų**.

R. Pucevičius atkreipia dėmesį, kad VMI taiko praktiką, pagal kurią kontrolės veiksmų metu arba verslininkams patiems kreipiantis į VMI ir informuojant apie objektyvias aplinkybes, dėl kurių vėluojama įvykdyti pareigą, kiekviena situacija ir ją nulėmusios aplinkybės vertinamos individualiai. Vertinama, ar mokesčių mokėtojai ėmėsi būtinų veiksmų siekdami įsigyti kasos aparatą. **Administracinė atsakomybė netaikoma tais atvejais, kai nustatoma, jog kasos aparatas nėra naudojamas ne dėl verslininko kaltės**. VMI patikina, kad tokia praktika bus taikoma ir toliau, pavyzdžiui, kai sutartis sudaryta iki Naujųjų metų, tačiau tokias paslaugas teikianti įmonė dėl nuo kliento nepriklausančių aplinkybių kasos aparato dar neįrengė.

VMI primena, kad, jei kasos aparatas nebenaudojamas ar neplanuojama jo naudoti, jį būtina išregistruoti. Kaip tą padaryti, informacija skelbiama VMI interneto svetainėje.

KIEK KAINUOJA PRISIJUNGTI PRIE i.EKA

Dalis smulkiojo verslo atstovų teigia, kad jiems per sunku finansiškai įsigyti išmaniuosius kasos aparatus, kad jie gali būti priversti atsakyti verslo. Tačiau, VMI teigimu, nėra būtina pirkti naujo kasos aparato, galimi įvairūs programiniai ir technologiniai sprendiniai.

„Kasos aparatus, kad jais būtų galima automatiškai perduoti duomenis į i.EKA, galima modifikuoti, t. y. pagal galimybę įdiegti papildomas programines / technines priemones. Jeigu reikia įsigyti naują kasos aparatą, galima rinktis su i.EKA pritaikytu saugos moduliu arba pasinaudoti virtualios fiskalizacijos paslauga, kuri ypač aktuali smulkiajam verslui. Ja naudojantis kasos aparatas gali būti tiek planšetiniame kompiuteryje, tiek mobiliame telefone. Tai leidžia sutaupyti ir patogiau atlikti sandorius. Galimi

įvairūs tokių kasos aparatų sprendiniai, kurie, neskaitant registravimo, kainuoja nuo 15 eurų per mėnesį“, – sako R. Pucevičius.

Pasak jo, šiuo metu rinkoje iš viso galima rinktis iš 60 kasos aparatų modelių, kurie veikia su saugos moduliu, ir 20 kasos aparatų modelių, kurie naudoja virtualią fiskalizaciją.

Kaip teigia VMI atstovas, renkantis įrenginį, verta įvertinti veiklos pobūdį, klientų srautus bei interneto ryšio poreikį. VMI yra parengusi kasos aparatų tipų palyginimą (VMI interneto svetainė), kuris padeda apsispręsti, kokio tipo kasos aparatą rinktis. Dėl aparatų įsigijimo ir jų paruošimo teikti duomenis VMI rekomenduoja kreiptis į sertifikuotas kasos aparatų priežiūros įmones. Leidžiami naudoti kasos aparatų modeliai ir sertifikuotos įmonės taip pat skelbiami VMI interneto svetainėje.

Ačiū už pokalbį.

Bendravo Vilija KAMINSKAITĖ

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Gerbiami skaitytojai,

2026 m. Nr. 2 (1041) straipsnyje „Metinės GPM312 deklaracijos užpildymas: išmoku nuolatiniams gyventojams deklaravimas“, 14 psl., antrame pavyzdyje, įšivėlė klaidos.

Jūsų dėmesiui pateikiame teisingą pavyzdį:

PAVYZDYS

2025 m. Lietuvos įmonė nuolatiniam LT gyventojui išmokėjo:

- 2 500 Eur dividendų, išskaičiuotas 375 Eur GPM;
- 1 500 Eur palūkanų už įmonei suteiktą paskolą;
- 6 000 Eur už administracinių patalpų nuomą, išskaičiuotas 900 Eur GPM.

Deklaracija pildoma taip:

Dividendai: L4 – A; L5 – 26; L8 – 2 500; L9 – 15; L10 – 375;

Palūkanos: L4 – B; L5 – 58; L8 – 1 500; L9 – 0; L10 – 0;

Nuoma: L4 – A; L5 – 23; L8 – 6 000; L9 – 15; L10 – 900.

Gintautas DEVEIKIS
Auditorius

Dovanotam arkliui žiūrės į dantis.

GAVUS DOTACIJŲ AR PARAMOS, GALI TEKTI ATLIKTI AUDITĄ

◆ **Šiais metais**, teikiant finansinių ataskaitų duomenis Juridinių asmenų registrui (JAR), reikės ne tik pateikti bendruosius duomenis apie įmonę ir jos veiklą, dar ir užpildyti naujai atsiradusį laukelį – *Gautas finansavimas iš valstybės arba savivaldybės biudžeto*. Ši informacija svarbi vertinant būtinybę atlikti finansinių ataskaitų auditą, nes nuo 2026 m. įstatymai įpareigojo Registrų centrą nebepriimti finansinių ataskaitų be audito išvados, jeigu auditas įmonei yra privalomas. Straipsnyje aptariama, kas priskirtina valstybės finansavimui, kokias sumas reikės įrašyti naujai atsiradusiame laukelyje ir kada dėl to įmonėms atsiras prievolė atlikti auditą.

2024 m. Seimui priėmus naująjį Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymą, jame įteisintos dvi priežastys, lemiančios būtinybę atlikti auditą:

- įmonės dydis (jis apibrėžiamas įmonės turto, pardavimo pajamų ir vidutinio darbuotojų skaičiaus rodikliais);
- gauto valstybinio finansavimo ir gautos ar panaudotos paramos suma.

Pastaroji sąlyga yra visiškai nauja. Iki šiol audito prievolė buvo siejama išskirtinai su įmonės dydžiu. Be to, įstatymo formuluotė dėl paramos ir valstybinio finansavimo yra ganėtinai paini. Ne veltui Finansų ministerija, paskelbusi vieną išaiškinimą dėl įstatymo taikymo, po poros mėnesių išleido naują, visai kitaip aiškinantį įstatymo nuostatą.

KĄ SAKO ĮSTATYMAS

Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo 3 straipsnyje audito prievolės atsiradimas, gavus paramą ar kitoki finansavimą, suformuluotas taip: *gautas finansavimas iš valstybės ir (arba) savivaldybės (savivaldybių) biudžeto (biudžetų) ir (arba) gauta arba panaudota parama per ataskaitinius finansinius metus didesnė kaip 500 000 eurų*. Tai, įstatymas nurodo dvi priežastis: valstybės (savivaldybės) finansavimą ir paramą.

Pagal paskutinį Finansų ministerijos išaiškinimą, **paramą gali gauti tik pelno nesiekiantys juridiniai asmenys** (viešosios įstaigos, asociacijos, labdaros ir paramos fondai, biudžetinės įstaigos ir kt.), turintys paramos gavėjo statusą. Verslo įmonės paramos, kaip ji suprantama pagal Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymą, gauti negali. Nepaisant to, tiek minėtame Finansų ministerijos išaiškiniame, tiek ir kituose teisės aktuose *paramos* sąvoka vartojama labai įvairiai, taip pat ir kalbant apie verslo įmones. Tai gali klaidinti.

Toliau Finansų ministerija aiškina, kad **valstybės ar savivaldybės finansavimą gali gauti tiek pelno nesiekiantys, tiek ir pelno siekiantys juridiniai asmenys (verslo įmonės)**. Valstybės (savivaldybės) finansavimui prilyginamos sumos, kurios pagal 21-ojo VAS „Dotacijos ir subsidijos“ nuostatas laikomos dotacijomis.

„Viešojo valdymo agentūros interneto puslapyje skelbiamas valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų sąrašas. Jame beveik 400 įstaigų.“

21-ajame VAS pateiktas toks dotacijos apibrėžimas: *valstybės ar savivaldybės institucijos teikiama tikslinė parama įmonei, jeigu ji anksčiau įvykdė arba ateityje įvykdys paramos teikėjos nustatytas sąlygas*. Taigi, esminės sąlygos – finansavimą teikia valstybės ar savivaldybės institucija, o pačios sumos yra negražintinos (parama), jeigu gavėjas atitinka nustatytas sąlygas ir jų laikysis.

Dažniausiai tai bus įvairių projektų finansavimas ES paramos lėšomis, taip pat valstybės ar savivaldybės institucijų vykdomų programų teikiamas finansavimas, įskaitant ir nemokamai gautą turtą, skirtą įmonės vykdomai veiklai paremti. Pagal 21-ąjį VAS, dotacijomis nelaikoma netiesiogiai gaunama ekonominė nauda, pavyzdžiui, infrastruktūros sukūrimas atnaujinant transporto ir komunikacijų tinklą arba apribojimų konkurentams nustatymas.

Svarbi aplinkybė: jeigu įmonė turta, pinigus ar paslaugas nemokamai gauna ne iš valstybės institucijų, bet iš kitų fizinių ar juridinių asmenų, pagal 21-ojo VAS nuostatas, tai nepriskiriama dotacijoms. Gautoji suma iš karto turėtų būti pripažinta pajamomis arba įsipareigojimu, jeigu įmonė dėl to įgyja kokią nors prievolę, pavyzdžiui, reklamuoti savo „geradarį“ ar suteikti jam kitų nemokamų paslaugų ir pan. Bet kokiu atveju į šias sumas neatsižvelgiama vertinant audito būtinybę. Toliau trumpai aptarsime pagrindines dotacijų pripažinimo ir apskaitos sąlygas.

DOTACIJŲ PRIPAŽINIMAS

21-ajame VAS išskirtos dvi dotacijų rūšys: su turtu susijusios dotacijos ir su pajamomis susijusios dotacijos. Su turtu susijusiomis dotacijomis laikomos tos, kurios yra gautos kaip ilgalaikis

Valstybės parama, kurios tikslios sumos negalima nustatyti arba atskirti nuo pagrindinės įmonės veiklos, dotacija nepripažįstama, taip pat ir parama, skirta ne konkrečiam ūkio subjektui, bet visai bendruomenei.

turtas arba skirtos ilgalaikiam turtui išigyti ar susikurti. Visos kitos dotacijos laikomos su pajamomis susijusiomis dotacijomis.

Dotacijų pripažinimas ir apskaita pagrįsta kaupimo principu. Tai reiškia, kad dotacijos pripažinimas nesiejamas su pinigų ar kito turto faktiniu gavimu. Jos pripažinimui keliamos dvi sąlygos:

- dotacijos gavėjas atitinka dotacijos suteikimo sąlygas;
- dotacijos skyrimas yra patvirtintas dokumentais arba yra kitų įrodymų, kad dotacija bus suteikta.

Tai reiškia, kad, turint tvirtas dotacijos gavimo garantijas, ji pripažįstama nelaukiant faktinio pinigų gavimo. Tokiomis garantijomis laikomas dotaciją skiriančios institucijos sprendimas, pasirašyta sutartis ar kiti dokumentai, liudijantys gausimą finansavimą. Tęstinių projektų atveju, kai finansavimas gaunamas periodiškai, tam tikrų sąlygų, anksčiau garantavusių dotacijos gavimą, atitikimas laikomas pagrįsta aplinkybe gautinai dotacijai pripažinti. Ši aplinkybė ypač svarbi pripažįstant dotacijas, skirtas jau patirtoms sąnaudoms kompensuoti.

UAB „Gabrilė“

- **Auditas**
- **Būhalterinė apskaita**
- **Konsultacijos**

Technikos g. 7 – 5, Kaunas
Tel. +370 685 92142, mob. +370 698 31285
El. paštas: rima.useviciene@gabrile.lt

Užs. 1976bam

DOTACIJŲ PANAUDOJIMAS

Dotacijų panaudojimo pripažinimas priklauso nuo dotacijų rūšies. Su turtu susijusios dotacijos panaudojimas siejamas su atitinkamo turto nusidėvėjimo ar amortizacijos pripažinimu. Su pajamomis susijusių dotacijų panaudojimas siejamas su kompensuojamų pajamų ar sąnaudų patyrimu. Keli pavyzdžiai.

1. Su turtu susijusios dotacijos panaudojimas

Prekybos centrą valdanti įmonė su savivaldybe pasirašytoje sutartyje įsipareigojo įrengti automobilių stovėjimo aikštelę, kuria galės naudotis ne tik prekybos centro lankytojai, bet ir gyventojai. Savivaldybė įsipareigojo kompensuoti 40 proc. automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo išlaidų. 2025 m. lapkričio mėn. aikštelė buvo baigta ir pradėta eksploatuoti. Įmonė savivaldybei pateikė dokumentus, reikalingus paramai gauti. Bendra aikštelės projektavimo ir įrengimo kaina – 262 600 Eur. Savivaldybė patvirtino įrengiant aikštelę patirtų išlaidų dalinį kompensavimą.

Kadangi su savivaldybe pasirašius sutartį dėl dalies išlaidų kompensavimo įmonė dar nebuvo patyrusi jokių faktinių išlaidų, tuo metu gautinos dotacijos ji nepripažino. Įrengusi automobilių stovėjimo aikštelę, ją priskyrė ilgalaikio materialiojo turto įrenginių grupei:

{	D 1240 Kitų įrenginių, prietaisų ir įrankių įsigijimo savikaina	262 600 €
	K 4494 Kitos mokėtinos sumos	262 600 €

Nuo 2025 m. gruodžio mėn. pradedamas skaičiuoti stovėjimo aikštelės įrengimo išlaidų nusidėvėjimas. Patvirtinta likvidacinė vertė – 1 000 Eur, numatomas eksploatavimo laikotarpis – 10 metų. Mėnesinė nusidėvėjimo sąnaudų suma – 2 180 Eur.

{	D 6306 Ilgalaikio materialiojo turto vertės nusidėvėjimo sąnaudos	2 180 €
	K 1248 Kitų įrenginių, prietaisų ir įrankių nusidėvėjimas (-)	2 180 €

Savivaldybei patvirtinus įrengiant aikštelę patirtų išlaidų dalies tinkamumą kompensuoti, pripažįstama gautina dotacija:

{	D 244 Kitos gautinos sumos	105 040 €
	K 4021 Su turtu susijusios gautos dotacijos ir subsidijos	105 040 €

((Auditas privalomas, jeigu ne mažiau kaip 2 rodikliai paskutinę finansinių metų dieną viršijo šiuos dydžius:

- balanse nurodyto turto vertė – 2,5 mln. €;
- įmonių pardavimo grynosios pajamos arba pelno nesiekiančių juridinių asmenų pajamos per ataskaitinius finansinius metus – 4,5 mln. € ;
- vidutinis metinis darbuotojų skaičius, apskaičiuotas finansų ministro nustatyta tvarka, per ataskaitinius finansinius metus – 50 darbuotojų.

Pradedant nuo 2025 m. gruodžio mėn., pripažįstamas dotacijos panaudojimas, lygus 40 proc. mėnesinių nusidėvėjimo sąnaudų sumos:

D 4021 Su turtu susijusios gautos dotacijos ir subsidijos	872 €
K 6306 Ilgalaikio materialiojo turto vertės nusidėvėjimo sąnaudos	872 €

2. Su pajamomis susijusios dotacijos panaudojimas

Įmonė, dalyvaudama Užimtumo tarnybos administruojamoje subsidijų darbo užmokesčiui programoje, sausio mėn. įdarbino naują darbuotoją. Pagal sutartį Užimtumo tarnyba išsipareigojo šešis mėn. kompensuoti 50 proc. šio asmens darbo užmokesčio sumos. Už sausio mėn. apskaičiuota darbo užmokesčio suma – 1 000 Eur:

D 63040 Darbo užmokesčio sąnaudos	1 000 €
K 4480 Mokėtinas darbo užmokestis	1 000 €

D 63041 Socialinio draudimo sąnaudos	17,70 €
K 44820 Darbdavio lėšomis mokėtinos socialinio draudimo įmokos	17,70 €

Laikantis kaupimo principo, gautina dotacija turėtų būti registruojama nelaukiant piniginės išmokos. Patogiausia tą atlikti Užimtumo tarnybai pateikus duomenis apie faktiškai apskaičiuotą darbo užmokesčių bei paraišką kompensuoti dalį šių sumų.

D 24467 Įvairios kitos gautinos sumos	400 €
K 4012 Su pajamomis (sąnaudomis) susijusios gautinos dotacijos ir subsidijos	400 €

Gavus patvirtinimą, kad pateiktas prašymas atitinka reikalavimus ir bus patenkintas, pripažįstamas dotacijos panaudojimas. Kadangi tai yra jau patirtų išlaidų kompensavimas, iš karto mažinamos darbo užmokesčio sąnaudos.

D 4012 Su pajamomis (sąnaudomis) susijusios gautinos dotacijos ir subsidijos	400 €
K 63040 Darbo užmokesčio sąnaudos	400 €

Užimtumo tarnybai pervedus kompensacijos sumą, rodomas skolos padengimas.

D 271 Sąskaitos bankuose	400 €
K 24467 Įvairios kitos gautinos sumos	400 €

Kartais gautą paramą buhalteriai, užuot sumažinę kompensuotas sąnaudas, padidina pajamas. Suprantama, kad dėl to galutinis veiklos rezultatas – pelnas – nesikeičia, tačiau iškraipomos pajamų ir sąnaudų sumos. Gautą kompensaciją visada reikia mažinti kompensuotas sąnaudas. Dar viena svarbi aplinkybė – darbo užmokesčio sąnaudas reikia mažinti tą laikotarpį, už kurį apskaičiuotos sumos yra kompensuojamos. Pavyzdžiui, gruodžio mėn. darbo užmokesčio sąnaudos dažniausiai bus apskaičiuotos jau kitų metų sausį, o patvirtinimo, kad kompensacija bus

gauta, galime sulaukti dar vėliau. Kadangi darbo užmokestis už gruodį priskirtinas gruodžio mėn. sąnaudoms, kompensacija taip pat turėtų mažinti gruodžio sąnaudas.

Nors 21-asis VAS neprivalomas pelno nesiekiantiems ūkio subjektams, tačiau jiems taikomose apskaitos taisyklėse nustatyta gauto finansavimo panaudojimo pripažinimo tvarka yra analogiška aptartai tvarkai.

FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO PRIEVOLĖ

Grįžtant prie pradinio klausimo dėl audito prievolės atsiradimo, vadovaujantis Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu bei ne kartą minėtu Finansų ministerijos išaiškinimu, galima būtų išskirti tris atvejus:

– jei per praėjusius metus **gautoji parama buvo didesnė kaip 0,5 mln. eurų**. Parama laikomos tik tos sumos, kurios atitinka Labdaros ir paramos įstatyme pateiktą paramos apibūdinimą. Dėl to ši sąlyga aktuali tik pelno nesiekiantiems ūkio subjektams, turintiems paramos gavėjo statusą. Kaip buvo minėta, verslo įmonės paramos gauti negali;

– jei per praėjusius metus **panaudotos paramos suma buvo didesnė kaip 0,5 mln. eurų**. Ši sąlyga taip pat aktuali tik pelno nesiekiantiems subjektams;

– jei per praėjusius metus **iš valstybės (savivaldybės) institucijų gautas finansavimas buvo didesnis kaip 0,5 mln. eurų**. Ši sąlyga aktuali visiems juridiniams asmenims, nes tokį finansavimą gali gauti visi.

Jeigu pelno nesiekiantis subjektas gavo paramai priskirtinas sumas ir valstybės (savivaldybės) finansavimu laikomas sumas, vertinant audito būtinybę, šios sumos turi būti sudedamos, o per metus gautos paramos ir per tuos metus panaudotos paramos sumos nėra sudedamos. Tad įstaiga, kuri tais pačiais metais gavo, pvz., 450 tūkst. eurų paramos ir 400 tūkst. eurų paramos panaudojo, atlikti audito neprivalės.

Visi pelno nesiekiantys subjektai, teikdami finansinių ataskaitų duomenis Registru centrai,

viename laukelyje turi nurodyti per praėjusius metus gautą finansavimą iš valstybės (savivaldybės) biudžeto kartu su gauta parama, o kitame laukelyje – per praeitus metus panaudotos paramos sumą.

Verslo įmonėms svarbus tik valstybės finansavimas. Sprendžiant dėl audito būtinybės, vertinamos tik tos sumos, kurias įmonė praeitais metais pripažino gautomis dotacijomis. Kiek tais metais dotacijų buvo panaudota, nesvarbu. Net jeigu jų suma bus didesnė kaip 0,5 mln. eurų, audito atlikti nereikės. Todėl teikiant finansinių ataskaitų duomenis Registru centrai, laukelyje *Gautas finansavimas iš valstybės (savivaldybių) biudžetų* reikės įrašyti bendrą per praeitus metus gautų dotacijų sumą. Vidutinės ir didelės įmonės šią sumą privalo nurodyti ir savo aiškinamajame rašte.

**Plačiau apie audito prievolės
skaitykite Finansų ministerijos
išaiškinime:**

**„Dėl privalomo finansinių
ataskaitų audito nuostatų pagal
Finansinių ataskaitų audito ir
kitų užtikrinimo paslaugų
įstatymą taikymo“.**

www.paciolis.lt/buhalterija

Šiais metais sprendimai dėl pelno paskirstymo priklausys IR NUO AKCININKŲ SUSIRINKIMO DATOS

Janina KARSAKIENĖ
Apskaitos specialistė

◆ **Akcinių bendrovių** įstatymo 59 straipsnis apibrėžia duomenis, kurie turi būti pateikti visuotinio akcininkų susirinkimo protokole, įteisinančiame pelno paskirstymą. Šių metų viduryje įsigalios minėto įstatymo pataisos. Tuo pačiu keisis ir reikalavimai akcininkų sprendimui dėl pelno skirstymo. Protokoluose reikės pateikti daugiau duomenų.

Pernai Seimo priimtos Akcinių bendrovių įstatymo pataisos vadinamos svarbiausiais pastarojo dešimtmečio šio įstatymo pakeitimais. Tikimasi, kad liberalesnis reglamentavimas atvers verslui naujas finansavimo galimybes, leis pritraukti naujų investicijų, prisidės prie ekonomikos skatinimo. Visa tai įsigalios šių metų liepos 1 d.

Dalis įstatymo pakeitimų yra susiję su nuosavu kapitalu ir jo formavimu. Atsiranda nauja akcijų rūšis, pokyčių formuojant rezervus, paprastinamas tarpinių dividendų skyrimas, keičiasi įstatinio kapitalo didinimo tvarka. Tai turės įtakos ir visuotinių akcininkų susirinkimų sprendimams.

Artėjant praėjusių metų finansinių ataskaitų rinkinio tvirtinimo ir pelno skirstymo laikotarpiui, kai privalėsime tinkamai protokoluoti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimus, naudinga peržvelgti dabartinius įstatymo reikalavimus ir būsimus pokyčius.

SKIRSTYTINO REZULTATO APSKAIČIAVIMAS

Šiuo metu galiojanti Akcinių bendrovių įstatymo 59 straipsnio redakcija numato, kad visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime dėl pelno paskirstymo turi būti nurodyta:

1) ankstesniųjų finansinių metų nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) ataskaitinių finansinių metų pabaigoje. Šiais metais čia turėsime įrašyti 2025 m. pabaigoje buvusią nepaskirstytojo pelno sumą, likusią patvirtinus 2024 m. finansines ataskaitas ir paskirsčius pelną. Tačiau jeigu įmonė 2025 m. skyrė **tarpinius dividendus**, nepaskirstytojo pelno likutį reikės sumažinti – taip pat ir tuo atveju, jeigu įmonė pernai taikė retrospektyvinį būdą. Jis numatytas atliekant apskaitos politikos keitimo operacijas ir taisant esmines apskaitos klaidas;

2) grynasis ataskaitinių finansinių metų pelnas (nuostoliai). Tai reiškia 2025 m. pelno (nuostolių) ataskaitoje apskaičiuotą grynojo pelno (nuostolių) sumą;

3) pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas ataskaitinių finansinių metų pelnas (nuostoliai). Tai bus 2025 m. atliktų operacijų rezultatai, kurie pagal 8-ojo VAS reikalavimus registruojami tiesiogiai nepaskirstytojo pelno (nuostolių) sąskaitoje, aplenkiant pajamų ir sąnaudų sąskaitas. Tokių atvejų yra keletas:

* **perkainojimo rezervo mažinimas.** VAS numatyta, kad, perkainojus ilgalaikį materialųjį turtą, susidaręs vertės perviršis registruojamas perkainojimo rezerve. Į šį rezervą taip pat pakliūva ir išvestinių finansinių priemonių perkainojimo rezultatas. Pastarosios operacijos labai retos, todėl perkainojimo rezervas išimtinai siejamas su perkainota verte į apskaitą įtrauktu ilgalaikiu materialiuoju turtu. VAS taip pat numato, kad, mažėjant perkainoto turto vertei,

atitinkamai turi mažėti ir su tuo turtu susijusi perkainojimo rezervo dalis. Sumažinta rezervo dalimi tiesiogiai didinamas ataskaitinio laikotarpio nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai). Perkainoto turto vertė mažėja ji nudėvint, perleidus ar eilinį kartą perkainojus, taip pat šiam turtui nuvertėjus;

* **savų akcijų pardavimo ir anuliavimo rezultatas.** Akcinių bendrovių įstatymas leidžia visoms akcinėms ir uždarosioms akcinėms bendrovėms supirkti dalį išleistų akcijų – iki 10 proc. įstatinio kapitalo vertės akcijų. 8-asis VAS reikalauja, kad visi supirktų akcijų vertės pasikeitimai (jas parduodant už kitą kainą, negu buvo supirktos, arba anuliuojant) registruojami tiesiogiai nepaskirstytojo pelno (nuostolių) sąskaitoje.

Prieš superkant savas akcijas, įmonės akcininkų sprendimu turi būti suformuotas specialus rezervas, kurio suma ne mažesnė nei numatomų supirkti akcijų vertė. Supirktos savos akcijos įvertinamos jų įsigijimo savikaina, todėl ir rezervą būtina formuoti atsižvelgiant į numatomas supirkimo kainas. Pardavus ar anuliuavus supirktas akcijas, joms tenkanti rezervo dalis išformuojama;

* **su akcijų išleidimu tiesiogiai susijusios išlaidos.** VAS ir kiti teisės aktai nepateikia tikslaus tokių išlaidų sąrašo. Darytina prielaida, kad tiesiogiai susijusiomis išlaidomis laikytinos tos, kurių įmonė būtų išvengusi, jeigu akcininkai nebūtų nusprendę išleisti naujos akcijų emisijos. Taip pat šias išlaidas turi būti įmanoma pagrįstai atskirti nuo kitų su įmonės veikla ar kitais akcininkų sprendimais susijusių išlaidų. Tai galėtų būti, pvz., įvairių konsultacijų, naujų investuotojų paieškos, įstatų pakeitimo rengimo ir panašios išlaidos. Nustačius tiesiogiai su akcijų išleidimu susijusias išlaidas, jomis pirmiausiai turi būti mažinami šios akcijų emisijos metu susiformavę akcijų priedai. Jeigu jų nėra arba suma nepakankama, išlaidomis (jų perviršiu) tiesiogiai mažinamas ataskaitinio laikotarpio nepaskirstytasis pelnas;

4) pervedimai iš rezervų. Tai sudaro akcininkų susirinkimo sprendimu sumažintų arba panaikintų rezervų sumą. Kol tokių sprendimų nėra, rezervų likutis balanse negali keistis.

Protokole reikėtų detalizuoti, kokius rezervus kokiomis sumomis nuspręsta mažinti;

5) akcininkų įnašai bendrovės nuostoliams padengti. Akcininkai turi teisę savo papildomais įnašais padengti bet kokius nuostolius – ne tik tuo atveju, kai, susumavus visas išvardytas sumas, apskaičiuojamas bendras neigiamas rezultatas, tačiau ir tada, kai bendras rezultatas yra teigiamas, bet ataskaitiniais ar ankstesniais metais įmonė patyrė nuostolių;

6) paskirstytinojo pelno (nuostolių) iš viso. Susumavus visus išvardytus rodiklius, gaunamas paskirstytinasis rezultatas – pelnas arba nuostoliai. Jeigu bendra šių elementų suma yra teigiama, apskaičiuojamas skirstytinas pelnas, kurį visuotinis akcininkų susirinkimas gali skirstyti. Jeigu bendra šių elementų suma yra neigiama, apskaičiuojami nuostoliai. Jie vėliau gali būti padengti uždirbtu pelnu arba, akcininkams nusprendus, papildomais įnašais.

PELNO SKIRSTYMAS

Toliau visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime (protokole) pateikiama **informacija apie pelno skirstymą**. Dabartinė įstatymo redakcija reikalauja atskirai nurodyti:

- pelno dalį, paskirtą į privalomąjį rezervą;
- pelno dalį, paskirtą į savų akcijų rezervą (jei bendrovė ketina supirkti savas akcijas);
- pelno dalį, paskirtą į rezervą akcijoms suteikti (jei bendrovė ketina savo akcijas neatlygintinai ar iš dalies atlygintinai teikti darbuotojams);
- pelno dalį, paskirtą į kitus rezervus.

Nuo liepos 1 d. Akcinių bendrovių įstatymas įteisins dar kelis tikslinius rezervus:

- išperkamųjų akcijų rezervą,
- finansinės pagalbos rezervą,
- rezervus, naudojamus metinėms išmokoms (tantjemoms) valdybos ir stebėtojų tarybos nariams, darbuotojų premijoms ir panašioms tikslams.

Į kiekvieną šių rezervų pervedamos sumos protokole turės būti nurodytos atskirai.

■ **Išperkamųjų akcijų rezervas** turės būti sudarytas išleidžiant naujos rūšies akcijas – išperkamasias akcijas. Tai yra paprastosios arba privilegijuotosios akcijos, kurių išleidimo metu bendrovė įsipareigos jas supirkti iš anksto nustatytomis sąlygomis. Šios rūšies akcijos tampa tarpiniu variantu tarp klasikinių akcijų ir obligacijų. Jos suteiks akcijų savininkams tas pačias teises kaip ir įprastinės akcijos, tačiau bus ribotos galiojimo trukmės, kuriai pasibaigus bendrovė akcijas turės išpirkti. Visos akcijų išpirkimo aplinkybės ir sąlygos turės būti iš anksto patvirtintos visuotiniame akcininkų susirinkime, kuris priims sprendimą dėl jų išleidimo.

Pagal ABĮ 42¹ straipsnį, akcijoms išpirkti turės būti sudarytas akcijų išpirkimo rezervas, kurio dydis ne mažesnis už išperkamųjų akcijų nominalių verčių sumą. Maža nepaskirstytojo pelno suma gali tapti kliūtimi suformuoti reikiamo dydžio rezervą, o tuo pačiu ir riboti akcijų išpirkimo galimybę. Išpirkus akcijas, jų verte mažinamas įstatinis kapitalas.

■ **Finansinės pagalbos rezervas.** Akcinių bendrovių įstatymas (45² str.) nuo 2026 m. liepos 1 d. įteisina galimybę bendrovėms teikti finansinę pagalbą savo darbuotojams bei kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims, įsigyjant bendrovės akcijų. Šiuo metu tokia pagalba yra draudžiama. Ji galės būti teikiama siekiantiems įsigyti akcijų asmenims suteikiant specialias paskolas ar teikiant garantijas, jeigu jie šiam tikslui skolinsis pinigų iš kitų šaltinių.

Visuotiniam akcininkų susirinkimui nusprendus suteikti tokią finansinę pagalbą, turės būti sudarytas ir specialus finansinės pagalbos rezervas, kurio dydis ne mažesnis už planuojamos suteikti finansinės pagalbos sumą. Toks rezervas turės būti išlaikytas tol, kol bus vykdomas finansinės pagalbos teikimo sandoris.

■ **Rezervas tantjemoms, darbuotojų premijoms ir kitiems tikslams.** Nuo liepos 1 d. įsigalioja kitokia Akcinių bendrovių įstatymo 59 str. 2 dalies redakcija. Kitaip suformuluota nuostata dėl pelno skyrimo tantjemoms bei darbuotojų premijoms. Pagal šiuo metu galiojančią redakciją, sprendime dėl pelno paskirstymo turi būti nurodyta: *pelno dalis, paskirta metinėms išmokoms (tantjemoms) valdybos ir stebėtojų tarybos nariams, darbuotojų premijoms ir kitiems tikslams*, o nuo liepos 1 d. įsigaliosiančioje redakcijoje tai pakeista į: *pelno dalis, paskirta į*

rezervus, naudojamus metinėms išmokoms (tantjėmoms) valdybos ir stebėtojų tarybos nariams, darbuotojų premijoms ir panašioms tikslams. Kitaip tariant, įstatymas nurodo, kad, ketinant iš pelno skirti premijas darbuotojams, tantjėmas valdybos ir stebėtojų tarybos nariams ar pelną naudoti kitiems tikslams, turės būti sudaromi specialūs rezervai. Dabartinė įstatymo redakcija to daryti neįpareigojo, nors AVNT rengiamose VAS metodinėse rekomendacijose ir dabar raginama taip daryti.

Esminis skirtumas tarp pelno skyrimo į specialų rezervą, skirtą tam tikroms išmokoms, ir pelno skyrimo šioms išmokoms, nesudarant specialaus rezervo, yra tas, kad, sudarius rezervą, vėliau reikia nepamiršti jo išformuoti. O tam būtinas visuotinio akcininkų susirinkimas sprendimas. Priešingu atveju rezervas balanse išliks amžinai, nepaisant to, kad pati išmoka, kuriai rezervas buvo sudarytas, jau seniai išmokėta. Taigi, nuo liepos 1 d. rezervus reikės sudaryti visiems pelno paskirstymo atvejams, išskyrus dividendų skyrimą.

Rezervų formavimas būsime premijoms ar tantjėmoms padeda spręsti skirtingo tokių išmokų traktavimo Akcinių bendrovių įstatyme ir verslo apskaitos standartuose problemą. Pagal Akcinių bendrovių įstatymą, tantjėmos ir premijos laikomos pelno paskirstymu, o VAS jas priskiria bendrosioms ir administracinėms sąnaudoms. Laikomasi nuostatos, kad tai yra atlygis už darbą, todėl jos, kaip ir darbo užmokestis darbuotojams, turėtų būti priskirtos ataskaitinio laikotarpio sąnaudoms. Rezervo sudarymas padeda spręsti minėtą problemą.

PAVYZDYS

2026 m. kovo mėn. įvykęs akcininkų susirinkimas nusprendė 10 000 Eur skirti tantjėmoms ir tam tikslui sudarė rezervą. Bendrą tantjėmų sumą paskirstyti įmonės valdybos nariams pavesta įmonės vadovui. Rezervo tantjėmoms sudarymas registruojamas įrašų:

$\left\{ \begin{array}{l} \text{D 342 Ankstesniųjų metų nepaskirstytasis} \\ \text{pelnas (nuostoliai)} \end{array} \right.$	10 000 €
	$\left\{ \begin{array}{l} \text{K 333 Kiti rezervai (rezervas} \\ \text{tantjėmoms)} \end{array} \right.$

Tantjėmas paskirsčius konkrečioms asmenims, registruojamas atitinkamų sąnaudų pripažinimas:

$\left\{ \begin{array}{l} \text{D 6312 Įvairios bendrosios ir administracinės} \\ \text{sąnaudos} \end{array} \right.$	10 000 €
	$\left\{ \begin{array}{l} \text{K 4491 Mokėtinos tantjėmos} \end{array} \right.$

2027 m. eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas turėtų panaikinti šį rezervą. Taip būtų kompensuotas 2026 m. grynojo pelno sumažėjimas, paskirtas tantjėmas priskyrus bendrosioms ir administracinėms sąnaudoms. Naikinant rezervą, didinamas 2027 m. nepaskirstytasis pelnas:

$\left\{ \begin{array}{l} \text{D 333 Kiti rezervai (rezervas tantjėmoms)} \\ \text{10 000 €} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{K 341 Ataskaitinių metų nepaskirstytasis} \\ \text{pelnas (nuostoliai)} \end{array} \right.$	10 000 €
		10 000 €

Po informacijos apie rezervų formavimą visuotinio akcininkų susirinkimo protokole nurodoma **pelno dalis, paskirta dividendams išmokėti**. Akcinių bendrovių įstatymas reikalauja atskirai nurodyti praeitais metais paskirtų tarpinių dividendų sumą, jeigu jie buvo paskirti.

Galiausiai visuotinio akcininkų susirinkimo protokole nurodoma likusi nepaskirstytojo pelnas (nuostolių) suma.

BUHALTERINĖS APSKAITOS PROGRAMA

CENTAS

PROGRAMOS PRIVALUMAI:

- PATOGI DARBE
- LENGVAI ĮSISAVINAMA
- VILIOJANTI KAINA

www.edlonta.lt
Mob. 0 699 495 62

Užs. 1953bam

Vaidotas DAUSKURDAS
Teisininkas

SKAIDRAUS DARBO užmokesčio direktyvos ĮGYVENDINIMO IŠŠŪKIAI

◆ **Europos Sąjungos direktyva** dėl darbo užmokesčio skaidrumo valstybės nares, tuo pačiu ir Lietuvą, įpareigojo iki 2026 m. birželio 7 d. užtikrinti jai įgyvendinti būtinų teisės aktų priėmimą. Lietuvoje jau yra parengti ir su atitinkamomis institucijomis derinami atitinkami teisės aktų pakeitimai. Suprantama, kadangi kalbama apie ES darbo užmokesčio skaidrumo direktyvos įgyvendinimą, svarbiausi pakeitimai bus padaryti keičiant Darbo kodeksą, kuris ir numato esminius įpareigojimus darbdaviui dėl darbo užmokesčio apskaičiavimo ir sumokėjimo.

Tiesa, kada atitinkami kodekso pakeitimai bus priimti, sunku vertinti, tačiau reikia manyti – per Seimo pavasario sesiją. Priėmus atitinkamus įstatymų pakeitimus, tolesnius sprendimus, kaip tai įgyvendinti konkrečioje įmonėje, privalės priimti jų vadovai, personalo specialistai, teisininkai.

Šioje publikacijoje apžvelgsime reikalavimus, kylančius darbdaviams įgyvendinant ES direktyvą dėl skaidraus darbo užmokesčio, taip pat aptarsime, ką turėtų numatyti įmonės, kad užtikrintų planuojamų reikalavimų įgyvendinimą.

PLANUOJAMI LIETUVOS TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

Kaip jau minėta, ES direktyva dėl skaidraus darbo užmokesčio siekia užtikrinti vienodą atlyginimą už vienodos vertės darbą, nepriklausomai nuo lyties, tuo pačiu suteikti darbuotojams daugiau galimybių gauti informaciją apie įmonės darbo užmokesčio struktūrą bei esamus skirtumus. Atsižvelgiant į šiuos tikslus, atitinkamai planuojama koreguoti ir Lietuvos Respublikos teisės aktus.

Pažymėtina, kad planuojamos naujovės bus taikomos ir darbuotojų atrankos procesui, mat numatoma, kad atrenkant darbuotojus **nebus galima klausti kandidato apie buvusį ar esamą darbo užmokestį**. Ši informacija potencialiems darbdaviams turės tapti savotišku tabu – galimybė sužinoti ankstesnį kandidato darbo užmokestį ribojama, kad ši informacija neturėtų įtakos jo būsimam darbo užmokesčiui. Be to, darbdaviai kandidatui privalės pateikti aiškia informaciją apie įmonėje sudarytos kolektyvinės sutarties nuostatas, taikomas tai pareigybei, dėl kurios vyksta atranka. Teigiama, kad šis pokytis padės užtikrinti skaidresnį ir sąžiningesnį atrankos procesą, o kandidatai galės priimti sprendimus – dirbtis į tam tikras pareigas ar ne, vadovaudamiesi kiek galima išsamesne ir objektyvia informacija.

Dar viena reikšminga ir daug įmonių paliesianti planuojama naujovė – visi **darbdaviai, nepriklausomai nuo įmonės dydžio ir nuo joje dirbančių darbuotojų skaičiaus, privalės parengti ir pasitvirtinti darbo užmokesčio sistemą**. Numatoma, kad ši sistema turės būti ne tik objektyvi ir neutrali lyties atžvilgiu, joje turės būti aptartos įmonės pareigybės, jas (pareigybes) reikės sugrupuoti pagal tam tikrus objektyvius kriterijus (pvz., įgūdžiai, kvalifikacija, atsakomybė ir kt.). Tačiau, be šių objektyvių ir gana aiškiai vertintinų kriterijų, darbdaviai galės taikyti ir tam tikrus „minkštuosius“, sunkiau įvertinamus įgūdžius (pvz., tai gali būti bendravimo įgūdžiai, socialinis elgesys, emocijų valdymas, gebėjimas dirbti su kitais žmonėmis ir pan.), jeigu jie yra svarbūs tam tikros pareigybės darbuotojui norint tinkamai atlikti pavestus darbus. Tikimasi, kad toks darbo užmokesčio sistemos privalomumas ir jos parengimas įmonėje padės užtikrinti aiškų ir pagrįstą atlygio paskirstymą įmonės darbuotojams.

Visi darbdaviai, nepriklausomai nuo įmonės dydžio ir nuo joje dirbančių darbuotojų skaičiaus, privalės parengti ir pasitvirtinti darbo užmokesčio sistemą.

Nepaisant to, kad darbuotojų atrankos proceso metu darbdavys neturės teisės klausti pretendento į pareigas apie jo buvusį ar esamą darbo užmokestį, **numatoma drausti darbdaviams darbuotojų darbo užmokestį pripažinti konfidencialia informacija ir riboti galimybę darbuotojams apie tai diskutuoti tarpusavyje**. Taigi, darbuotojai turėtų teisę kalbėti apie savo atlyginimą, o darbdaviai negalėtų riboti šios jų teisės. Numatoma, kad darbuotojai turės teisę atskleisti savo atlyginimą tik siekdami užtikrinti, kad būtų laikomasi vienodo darbo užmokesčio principo. Ši nuostata, manoma, prisidės prie galimos diskriminacijos darbo užmokesčio srityje prevencijos. Tuo pačiu nurodoma, kad kiekvienas **darbuotojas galės kreiptis į darbdavį dėl informacijos apie savo darbo užmokestį**

Numatoma drausti darbdaviams darbuotojų darbo užmokestį pripažinti konfidencialia informacija ir riboti galimybę darbuotojams apie tai diskutuoti tarpusavyje.

ir vidutinį tos pačios kategorijos darbuotojų atlyginimą pagal lytį. Taip pat nurodoma, kad darbdaviai privalės kasmet informuoti darbuotojus apie šią teisę ir paaiškinti, kaip ją pasinaudoti. Tai sustiprins darbuotojų galimybes stebėti ir vertinti darbo užmokesčio teisingumą.

Be to, kad darbuotojai turės teisę tarpusavyje diskutuoti apie savo darbo užmokestį, kad ir darbdaviai bus įpareigoti darbuotojui pateikti informaciją apie jo darbo užmokestį ir jį palyginti su vidutiniu tos pačios kategorijos darbuotojų atlyginimu, planuojama, kad šiuo aspektu duomenis rinks ir analizuos ir valstybinė institucija. Tokiu pagrindiniu duomenų analitiku turėtų tapti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba („Sodra“). Ji turės apdoroti duomenis iš gaunamų deklaracijų ir viešins vyrų bei moterų darbo užmokesčio skirtumus pagal pareigybių grupes ir lytį. Jeigu įmonėje bus nustatomas bent 5 % atlygio skirtumas tarp lyčių, kurio darbdavys negalės pagrįsti objektyviais ir lyčiai neutraliais kriterijais, jis privalės atlikti bendrą darbo užmokesčio vertinimą (auditą) kartu su darbuotojų atstovais. Tikimasi, kad tai taip pat prisidės prie skaidraus darbo užmokesčio įmonėse nustatymo.

NAMŲ DARBAI DARBDAVIAMS

Apžvelgus tai, kokie yra planuojami teisės aktų pakeitimai siekiant įgyvendinti ES direktyvą dėl skaidraus darbo užmokesčio, akivaizdu, jog tai turės įtakos ir įmonėms, kurios atitinkamai privalės keisti savo vidinius dokumentus ir atlikti kitus veiksmus. Taigi, kad būtų tinkamai pasiruošta artėjantiems pokyčiams, darbdaviams galime rekomenduoti atlikti šiuos veiksmus:

- peržiūrėti rengiamus darbuotojų paieškos skelbimus – užtikrinti, kad juose būtų pateikiama aiški informacija apie pareigybės darbo užmokesčio dydį;

- atnaujinti darbo sutartis ir konfidencialumo susitarimus – iš jų pašalinti nuostatas, ribojančias darbuotojo teisę atskleisti savo atlyginimą;

- parengti lyties atžvilgiu neutralią atlygio sistemą – sukurti aiškią pareigybių struktūrą, pagrįstą objektyviais ir lyčiai neutraliais kriterijais;

- įvertinti atlygio skirtumus įmonėje ir, jei reikia, parengti veiksmų planą, kaip egzistuojančius skirtumus pašalinti.

Suprantama, planuojami teisės aktų pakeitimai, sukeliantys neišvengiamus pokyčius įmonėse, – papildoma administracinė našta, užgulsianti darbdavių pečius. Tiesa, tai vienkartinė našta, nes, vieną kartą tinkamai atlikus veiksmus pagal keliamus reikalavimus, pokyčiai bus įgyvendinti. Jeigu į šiuos iššūkius žiūrėsime iš darbuotojų pozicijų, akivaizdu, kad aptartoji direktyva privers darbdavius kurti sąžiningesnę ir skaidresnę darbo aplinką. Tačiau ar šie planai taps kūnu – pamatysime tik ateityje. ☘

Geriausias būdas įmonei pasirengti ir pasitvirtinti darbo apmokėjimo sistemą pagal naują Darbo kodekso reikalavimą – pasinaudoti elektroniniu produktu **DARBO APMOKĖJIMO SISTEMA ĮMONĖJE. PRAKTINIS PARENGIMO VADOVAS.**

Plačiau – www.paciolis.lt

VISKAS, KĄ BŪTINA ŽINOTI ĮMONEI APIE NAUJAUSIUS MOKESČIŲ PAKEITIMUS NUO 2026 m.!

NAUJA! Nuotolinis seminaras „2026 m. MOKESČIŲ PAKEITIMŲ PRAKTINIS ĮGYVENDINIMAS:

apžvalga, praktinės situacijos, naudingi patarimai“.

PROGRAMA

- 1. 2025 m. metinių mokesčių deklaracijų ypatumai.** PLN204 deklaracijos rengimas, atsižvelgiant į 2025 m. reglamentavimo pokyčius, ataskaitos FR0528 užpildymo taisyklių pakeitimai, GPM312 deklaracijos sudarymas pagal naujas taisykles ir tipinės klaidos. Dividendų apmokestinimas.
- 2. PVM tarifų ir lengvatų pakeitimai.** Skirtingas PVM mokėtojų statusas, PVM deklaravimo prievolės ir formos. Pasikeitusi VMI nuomonė dėl kreditinių PVM sąskaitų faktūrų išrašymo.
- 3. Pelno mokesčio pokyčiai.** Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo apskaičiavimo pokyčiai, mokestinių nuostolių perkėlimo ypatumai, nauji pelno mokesčio tarifai ir lengvatos.
- 4. GPM ir „Sodros“ įmokų pokyčiai.** Darbo užmokesčio, nuomos, autorinių paslaugų pajamų apmokestinimas ir progresinių tarifų taikymas. Išmokų MB nariams, IĮ savininkams ir ūkininkams apmokestinimo ypatumai. Individualios veiklos apmokestinimo pokyčiai.
- 5. Nekilnojamojo turto apmokestinimo pokyčiai.** Apmokestinimo bazės plėtimas, naujas nekilnojamojo turto vertinimas, kitokia apmokestinimo tvarka, tarifų pokyčiai ir lengvatos, nekilnojamojo turto mokesčio deklaravimo ir mokėjimo naujovės.

LEKTORIAI:

Konsultantė ekspertė
Oksana GALIN,
auditorius
Gintautas DEVEIKIS,
konsultantė ekspertė
Marina GUPTOR.

NUOTOLINIO SEMINARO DALYVIAI GAUNA:

- Kokybišką **seminaro vaizdo įrašą**, kurį galės žiūrėti pasirinktu laiku ir vietoje;
- **išsamią ir naudingą seminaro medžiagą** (popieriniu arba elektroniniu formatu);
- Seminare nagrinėjamų **dokumentų pildomus šablonus**, kuriais galima naudotis neribotą laiką.

SEMINARO KAINA

- **su spausdinta medžiaga – 137 €** (PVM netaikomas). Prekės kodas – TS124NS;
- **su elektronine medžiaga (pdf formatu) – 127 €** (PVM netaikomas). Prekės kodas – TS124NE.

Seminaro trukmė – apie 5 ak. val.

Užs. 2501bam

Norėdami įsigyti seminarą, sumokėkite jo kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke. Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekės kodą, pristatymo ir el. pašto adresus, tel. numerį.**

Daugiau informacijos – tel. (0 5) 2700 636, el. p. seminarai@paciolis.lt arba www.paciolis.lt

FINANSINĖS ATASKAITOS: kokios naujovės laukia jas teikiančiųjų šiomet

Finansinės ataskaitos – tai dokumentų rinkinys, kurį įmonės ir organizacijos kiekvienais metais privalo parengti, pasitvirtinti ir pateikti Registrų centrui. Tokiu būdu šios ataskaitos tampa viešai prieinamos kiekvienam besidominčiam ir yra savotiškas juridinio asmens atsiskaitymas su visuomene už praėjusių metų veiklą. Šiomet finansines ataskaitas teikiančiųjų laukia ne viena naujovė, – informuoja pagrindinius nacionalinius duomenis tvarkantis Registrų centras.

Intensyviausias finansinių ataskaitų teikimo laikotarpis yra pavasario pabaiga, bet Registrų centras jau dabar sulaukia pirmųjų 2025 metų ataskaitų. **Registrų centro Asmenų registravimo centro vadovė Jolanta KAZLAUSKIENĖ** teigia, kad, atliepiant klientų lūkesčius ir įgyvendinant teisės aktų reikalavimus, šiais metais finansinių ataskaitų teikimo įrankyje buvo įdiegtas ne vienas sprendinys, palengvinsiantis ataskaitų teikimą ir sumažinsiantis klaidų tikimybę.

„Esame atsakingi už pagrindinių nacionalinių duomenų tvarkymą ir vienas iš mūsų prioritetų yra užtikrinti, kad registruose esantys duomenys būtų tikslūs ir aktualūs. Pastebime, kad teikiantieji finansines ataskaitas kartais klaidingai nurodo ataskaitinį laikotarpį, už kurį yra teikiama ataskaita. Tokių klaidų nuo šiol pavyks išvengti, nes sistema automatiškai nustatys tą ataskaitinį laikotarpį, kuris yra nurodytas Juridinių asmenų registre“, – teigia J. Kazlauskienė.

Kita naujovė, anot jos, yra **numatoma patikra dėl kartu su metinių finansinių ataskaitų rinkiniu privalomos auditoriaus išvados pateikimo.**

„Sistema automatiškai patikrins, ar juridinis asmuo atitinka kriterijus, pagal kuriuos

privaloma pateikti ir auditoriaus išvadą. Tačiau kartu sistemoje **reikės pateikti papildomą informaciją**, kurios Registrų centras neturi, t. y. iš valstybės ar savivaldybių biudžetų gautą ir panaudotą finansavimą ar paramą. Nepateikus privalomos auditoriaus išvados, sistema neleis pateikti ir finansinės ataskaitos“, – išpėja J. Kazlauskienė.

REKORDINIS ATASKAITŲ TEIKIMO AKTYVUMAS

Registrų centro skaičiavimais, šiais metais savo finansines ataskaitas už 2025 metus privalo pateikti daugiau kaip 170 tūkst. juridinių asmenų. Praėjusiais metais įmonės ir organizacijos Registrų centrui pateikė rekordinį kiekį metinių finansinių ataskaitų. Prievolę pateikti finansinę ataskaitą už 2024 metus iš viso turėjo 155,6 tūkst. juridinių asmenų, iš jų finansines ataskaitas pateikė 133,1 tūkst., arba 86 proc. visų tokią prievolę turėjusių juridinių asmenų.

J. Kazlauskienė primena, kad **dėl pavėluotai pateiktos finansinės ataskaitos juridiniai asmenys gali netekti galimybės gauti paramą, dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ar valstybės bei savivaldybių remiamuose projektuose.** Laiku nepateikus finansinės ataskaitos juridinio asmens vadovui taip pat gresia piniginė **bauda nuo 600 iki 1 450 eurų.** Registrų centro atstovė primena, kad finansines ataskaitas privalo teikti net ir veiklą sustabdžiusios įmonės bei organizacijos ir apie tai pranešusios atitinkamoms institucijoms („Sodrai“, Valstybinei mokesčių inspekcijai).

Parengta pagal Registrų centro pateiktą inf.

Valdas JAGMINAS
Auditorius

Klaidingas netiesioginių išlaidų paskirstymas gresia ir mokestinėmis sankcijomis.

PRAKTINIAI SPRENDIMAI

◆ **Apskaičiuojant įmonės** gaminamos produkcijos, teikiamų paslaugų, vykdomų projektų, atliekamų darbų bei vykdomos įvairių rūšių veiklos savikainą, į ją turi būti įskaičiuotos ne tik tiesioginės išlaidos, kurios lengvai identifikuojamos, bet ir netiesioginės išlaidos, kurių identifikavimas ir teisingas įskaičiavimas į savikainą yra sudėtingas. Daugelyje įmonių netiesioginių išlaidų paskirstymas įvairiems objektams kelia problemų. Teisingai paskirstyti tokias išlaidas ne visuomet paprasta, todėl daroma klaidų, dėl kurių apskaičiuojama neteisinga savikaina. Toliau šiuos klausimus ir aptarsime.

Įvairiais tikslais įmonėse turi būti apskaičiuojama įvairių objektų – produkcijos, paslaugų, projektų, darbų bei veiklos rūšių – savikaina. Ją apskaičiuojant, beveik visuomet didelę išlaidų dalį tenka įskaičiuoti į savikainą netiesiogiai, nes tiesiogiai to padaryti neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, todėl neracionalu. Apskaičiuojant netiesiogines išlaidas ir jas paskirstant objektams, pvz., produktams, neretai suklystama. **Įmonėse daroma įvairių netiesioginių išlaidų apskaičiavimo ir paskirstymo klaidų, iškraipiančių ne tik finansinėse ataskaitose pateikiamus, bet ir apmokestinamuosius rezultatus. Pagrindinės klaidos šioje srityje būna tokios:**

■ Apskaičiuojant produktų gamybinę savikainą (nors finansinėje apskaitoje savoka *gamybinė savikaina* netaikoma, ją čia sąmoningai pavartojame, nes, priklausomai nuo tikslų, įmonėse kartais apskaičiuojami ir kitokių rūšių savikainos rodikliai), į ją *klaidingai neįtraukiamos kai kurios ar net visos gamybinės netiesioginės išlaidos, jas nepagrįstai priskiriant to laikotarpio veiklos sąnaudoms*. Dėl tokios klaidos iškraipoma finansinių ataskaitų informacija: produktų (atsargų) likučiai nepagrįstai sumažinami, o ataskaitinio laikotarpio veiklos sąnaudoms neteisingai padidinamos. Dėl to išvedamas neteisingas ataskaitinio laikotarpio veiklos (kartu ir apmokestinamasis) rezultatas – *per mažas pelnas arba per didelis nuostolis*.

■ Apskaičiuojant produktų gamybinę savikainą, į ją *klaidingai įtraukiama ir dalis veiklos sąnaudų, jas nepagrįstai priskiriant netiesioginėms gamybos išlaidoms*. Dėl tokios klaidos iškraipoma finansinių ataskaitų informacija: produktų (atsargų) likučiai nepagrįstai padidinami, o ataskaitinio laikotarpio veiklos sąnaudoms neteisingai sumažinamos. Dėl to išvedamas neteisingas ataskaitinio laikotarpio veiklos (kartu ir apmokestinamasis) rezultatas – *per didelis pelnas arba per mažas nuostolis*.

■ Apskaičiuojant produktų gamybinę savikainą, netiesioginės gamybos išlaidos nustatomos teisingai, tačiau jos *klaidingai paskirstomos įvairiems tuo pačiu laikotarpiu pagamintiems produktams, vienu*

produktų savikainą nepagrįstai padidinant, o kitų klaidingai sumažinant. Dėl tokių klaidų taip pat iškraipoma finansinių ataskaitų informacija, išvedant neteisingą ataskaitinio laikotarpio veiklos (kartu ir apmokestinamąjį) rezultatą. Be to, gaudami klaidingą produktų savikainą, klaidinami vidiniai informacijos vartotojai – vadybos darbuotojai, kuriems svarbu žinoti tikrąjį įvairių produktų pelningumo lygį, priklausantį nuo savikainos dydžio.

Toliau aptarsime netiesioginių išlaidų paskirstymo klausimus ir rekomenduojamus būdus, kaip tokias išlaidas paskirstyti teisingai. *Nesvarbu, kokios apimties savikainos (gamybinės, komercinės ar pilnosios) rodiklius reikia apskaičiuoti ir kokio pobūdžio netiesiogines išlaidas reikia paskirstyti, jų paskirstymo procedūros iš esmės yra tokios pačios*. Svarbu, kad, skirstant netiesiogines išlaidas, būtų suprantamas pats veiklos procesas, kurio metu skirstomos išlaidos susidaro, nes, tik perpratus proceso santykį su objektais, kuriems išlaidos turės būti priskirtos, galima parinkti racionalų tokių išlaidų paskirstymo būdą ir tinkamus **išlaidų paskirstymo kriterijus**. Nuo pasirinktų paskirstymo kriterijų priklauso visas paskirstymo rezultatas, t. y. apskaičiuota tam tikro objekto savikaina, jos teisingumas. *Išlaidų paskirstymo kriterijai parenkami teisingiausiai, kai laikomasi šių dviejų principų:*

– *priežasties ir pasekmės principo*. Siekiama, kad išlaidos būtų priskiriamos objektams pagal jų daromą poveikį tiems objektams. Turi būti aiškus ryšis tarp objekto ir padarytų išlaidų. Pavyzdžiui, leidykloje atliekant knygų tekstų maketavimo darbus maketavimo išlaidos gali būti paskirstytos sumaketuotiems leidiniams pagal jiems maketuoti skirtą darbo laiką (kai mokama už dirbtas valandas), o įmonės patalpų valymo išlaidos gali būti paskirstytos įmonės padaliniais, kurių patalpos valomas, pagal valomą plotą ir t. t.;

– *gautos naudos principo*. Atsižvelgiama į naudą, gautą tas išlaidas darant. Pavyzdžiui, įmonės vykdomos reklaminės kampanijos, kurios metu reklamuojama ne konkretūs produktai, o pati įmonė, išlaidos gali būti paskirstytos prekėms pagal jų

pardavimų apimtis atitinkamu laikotarpiu (daroma prielaida: kurių prekių parduota daugiau, toms reklaminė kampanija buvo naudingesnė).

Atsižvelgiant į minėtus principus, numačius skirstomųjų išlaidų grupes, *kiekvienai netiesioginių išlaidų grupei turi būti parenkamas tinkamiausias paskirstymo kriterijus*. Pavyzdžiui, tiek pagalbinių darbuotojų atlyginimai, tiek naudojamos pagalbinės medžiagos, tiek gamybos įrangos nusidėvėjimo sąnaudos, tiek elektros energijos gamybos patalpoms apšviesti sąnaudos – visos jos yra netiesioginės gamybos išlaidos. Tačiau jų indėlis į produktų gamybą visiškai skirtingas, todėl būtų neteisinga visas tokias savo esme skirtingas netiesiogines išlaidas imti ir paskirstyti produktams pagal kokį nors vieną bendrą kriterijų. **Išimtis būtų taikoma tik tada, jeigu skirstomos netiesioginės išlaidos yra kartu daromos vykstant gamybos procesui.** Pavyzdžiui, naudojant gamybos įrenginius produktams gaminti, patiriamos tiek jų nusidėvėjimo, tiek tokių įrenginių suvartojamos elektros energijos sąnaudos. Abiejų rūšių sąnaudos patiriamos, galima sakyti, vienu metu – tuo metu, kai gamybos įrenginiais gaminama produkcija. Todėl šias abiejų rūšių išlaidas tinka skirstyti pagal vieną bendrą paskirstymo kriterijų. Priešingu atveju, jeigu skirstomos išlaidos vykstant veiklą daromos skirtingai, pavyzdžiui, gamyboje naudojamos pagalbinės medžiagos ir elektros energija gamybos patalpoms apšviesti, jas skirstyti pagal vieną bendrą paskirstymo kriterijų yra neteisinga.

Išlaidų paskirstymo kriterijus pagal jų tinkamumą galima sutartinai padalyti į dvi grupes:

1. **NETIESIOGIAI su veikla susijusius kriterijus** ir
2. **TIESIOGIAI su veikla susijusius kriterijus**.

1. NETIESIOGIAI su veikla susiję (dar kitaip – nekoreliatyvūs) kriterijai neparodo realaus skirstomų išlaidų sąryšio su kalkuliavimo objektais, kuriems tos išlaidos yra paskirstomos. Pavyzdžiui, kartais įmonių bendrųjų padalinių padarytos išlaidos paskirstomos gamybos ir pardavimų padaliniais pagal šiuose padaliniuose

„Įmonėse daroma įvairių netiesioginių išlaidų apskaičiavimo ir paskirstymo klaidų, iškraipiančių ne tik finansinėse ataskaitose pateikiamus, bet ir apmokestinamuosius rezultatus.“

dirbančių darbuotojų skaičių. Kitas pasitaikantis atvejis – visos įmonės mastu padarytos bendrosios ir administracinės išlaidos paskirstomos produktams pagal jų gamybinę savikainą. Šiais atvejais taikomi išlaidų paskirstymo kriterijai neparodo jokio realiai pagrįsto ryšio tarp paskirstomų išlaidų ir objektų, kuriems tos išlaidos paskirstomos. Taikant tokius kriterijus, gaunami klaidingi paskirstymo rezultatai ir apskaičiuojama klaidinga arba bent jau netiksli produktų savikaina.

2. TIESIOGIAI su veikla susiję (dar kitaip – koreliatyvūs) kriterijai parodo realų skirstomų išlaidų sąryšį su kalkuliavimo objektais, kuriems jos yra paskirstomos. Šie kriterijai naudojami taikant **veikla pagrįstą išlaidų apskaitos metodą (angl. Activity based costing, ABC)**. Šio apskaitos metodo esmę galima nusakyti taip: *poreikis parduoti pirkejams tam tikrus produktus sukelia poreikį juos gaminti, parduoti ir vykdyti kitas reikalingas veiklas, o vykstant tas veiklas daromos išlaidos, kurias reikia paskirstyti jų rezultatams: suteiktoms paslaugoms, atliktoms operacijoms, pagamintiems produktams ir t. t.* **Veikla šiuo atveju laikomos įmonėje atliekamos tam tikros vienu metu vykdomos operacijos ar darbai, reikalingi produktams sukurti, pagaminti, parduoti ar kitoms įmonei reikalingoms funkcijoms atlikti.** Pavyzdžiui, įmonėje atskiromis veiklomis galima laikyti žaliavų pirkimą, atsargų sandėliavimą, gamybinių įrenginių priežiūrą, parduodamų prekių reklamą, parduotų prekių pristatymą pirkejams, įmonės buhalterinės apskaitos tvarkymą ir panašiai. Dažniausiai tam tikrą veiklą vykdo kuris nors vienas įmonės padalinys, nors gali būti, kad vienas padalinys vykdo dvejų ar trijų rūšių veiklą.

Visas įmonėse vykdomas veiklas galima suartintai suskirstyti į tokias grupes, kurių pobūdis daro įtaką tų veiklų išlaidų paskirstymui:

– su produktų vienetų gamyba bei pardavimu susijusios veiklos. Tokios veiklos susijusios su tam tikro produkto gaminamų / parduodamų vienetų kiekiu, pavyzdžiui: tai gali būti produktų gamybos, pagamintų produktų pakavimo, parduotų produktų pristatymo pirkėjams ir panašios veiklos. Tokių veiklų išlaidų suma priklauso nuo pagamintų / parduotų produktų vienetų kiekio;

– su produktų partijų (serijų) gamyba susijusios veiklos. Šio tipo veiklos susijusios su produktų partijų (serijų) gamyba ir tų veiklų išlaidos priklauso ne nuo gaminamų produktų vienetų kiekio, bet nuo jų partijų (serijų) skaičiaus, pavyzdžiui: tai gali būti gamybos įrenginių parengimo, suderinimo, prieš pradėdant gaminti naują gaminių partiją (seriją), ir panašios veiklos. Šių veiklų išlaidos paskirstomos gaminamos produkcijos partijoms ar serijoms;

– su produktų rūšių gamyba ar gamybos procesų vykdymu susijusios veiklos. Tokio pobūdžio veiklų paskirtis yra užtikrinti tam tikros rūšies produktų gamybą ar gamybos proceso vykdymą apskritai, pavyzdžiui: tai gali būti gaminių konstravimo bei projektavimo, įvairios inžinerinės bei technologinės veiklos. Šių veiklų išlaidos priklauso nuo gaminamų produktų rūšių ar vykdomų gamybos procesų kiekio, todėl jos yra paskirstomos gaminamos produkcijos rūšims bei įmonėje vykdomiems gamybos procesams;

– su visos įmonės funkcionavimu susijusios veiklos. Tokio pobūdžio veiklos reikalingos visos įmonės funkcionavimui palaikyti, todėl jų išlaidos beveik nepriklauso nuo gaminamų bei parduodamų produktų kiekio, jų rūšių ar panašių veiksmų, pavyzdžiui: įmonės vadybos, juridinių paslaugų, buhalterinės apskaitos tvarkymo ir kitos bendros veiklos. Tokių veiklų išlaidos, pasirinkus tinkamus paskirstymo kriterijus, paskirstomos visiems įmonės padaliniais, kuriems buvo suteiktos paslaugos, vykdant minėtas bendrąsias veiklas.

Apie netiesioginių išlaidų paskirstymą plačiau skaitykite leidinyje „Buhalterinė vadybos ir kaštų (menedžmento) apskaita“, I tomas, 3.3 poskyris.

www.paciolis.lt/buhalterija

Taikant įmonėje veikla pagrįstą išlaidų apskaitos metodą, daromi tokie žingsniai:

■ 1. Visos išlaidos, kurias numatoma įskaiciuoti į kurio nors objekto (produkcijos, paslaugų, projekto) savikainą, apskaičiuojamos ir įtraukiamos į apskaitą pagal įmonėje išskirtas savarankiškas veiklas, kurias vykdant tos išlaidos yra patiriamos.

■ 2. Kiekvienos veiklos išlaidoms paskirstyti parenkami *koreliatyūs paskirstymo kriterijai*, kuo tiksliau ir teisingiau parodantys realų veiklos išlaidų indėlį į objektus (produkciją, paslaugas, projektus), kuriems ta veikla buvo skirta.

■ 3. Parinkus tinkamą konkrečios veiklos išlaidų paskirstymo kriterijų, nustatoma *išlaidų paskirstymo bazė*. Numatoma, kokiam paskirstymo kriterijaus vienetų kiekiui išlaidos bus skirstomos. Pavyzdžiui, nusprendus, kad gamybos įrenginių eksploatavimo išlaidos bus paskirstomos jais gaminamiems produktams pagal tų įrenginių dirbtą laiką (tai bus paskirstymo kriterijus), reikia apsispręsti, ar bus skirstoma pagal dirbtas minutes, valandas ar pagal dar kitokios apimties laiko matus (tai bus paskirstymo bazė).

Gintautas DEVEIKIS

Istatymai įpareigoja visas įmones turėti apskaitos politiką, ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarką, patvirtinti įvairius kitus dydžius. **Kaip šiuos reikalavimus tinkamai galėtų įgyvendinti įmonės, kurios iki šiol neturi pasitvirtinusios minėtų dokumentų? Apie apskaitos politiką jos neturinčioje įmonėje – 76-ajame didžiajame „Pačiolio“ seminare.**

Daugiau informacijos www.paciolis.lt

■ **4.** Parinkus netiesioginių išlaidų paskirstymo bazę, toliau pagal ją apskaičiuojamas tų išlaidų priskyrimo kalkuliavimo objektams koeficientas.

■ **5.** Įmonės veiklų išlaidos pagal pasirinktus koreliatyvius kriterijus paskirstomos:

5a. produktams, jeigu veikla, kurios išlaidos skirstomos, skirta produktams kurti, gaminti ar parduoti. Pavyzdžiui, gamybos įmonėje kas mėnesį derinami gamybos įrenginiai ir vykdoma ši derinimo veikla per mėnesį padaryta 2 000 Eur išlaidų. Per tą patį mėnesį atlikta 20 tipinių gamybos įrenginių derinimo operacijų, todėl galima sakyti, kad vienai derinimo operacijai tenka vidutiniškai po 100 Eur išlaidų ($2\,000\text{ €} : 20$). Tarkime, kad gaminio A partijai pagaminti (partiją sudaro 200 vnt. gaminio) reikia atlikti dvi įrenginių derinimo operacijas. Tokiu atveju gaminio A partijai būtų priskirta 200 Eur ($2\text{ operacijos} \times 100\text{ €}$) derinimo veiklos išlaidų, o į kiekvieno gaminio A vieneto savikainą būtų įskaičiuota po 1 Eur ($200\text{ €} : 200\text{ vnt.}$) įrenginių derinimo veiklos išlaidų;

5b. padaliniams, jeigu konkreči veikla skirta paslaugoms kitiems įmonės padaliniams teikti. Pavyzdžiui, įmonės ūkio skyriaus

vykdoma veikla – patalpų valymas, t. y. šio skyriaus darbuotojai valo visos įmonės patalpas. Per mėnesį padaryta 800 Eur valymo veiklos išlaidų. Jos paskirstomos padaliniams, kuriems ši paslauga teikiama, pagal valomų patalpų plotą, išreikštą eksploataciniais intensyvumo matavimo vienetais – sutartiniais išvalyto ploto kvadratiniais metrais. Tai koreliatyvus valymo išlaidų paskirstymo kriterijus. Sutartinis matavimo vienetas turi būti taikomas todėl, kad skirtingos patalpos valomos nevienodu intensyvumu, pavyzdžiui, 1 kvadratinis metras (kv. m.) įmonės koridoriaus ploto pagal valymo intensyvumą gali būti prilyginamas 5 kv. m. pardavimo skyriaus patalpų. Bendras valomų patalpų plotas – 1 000 sutartinių kv.m. Jeigu, tarkime, įmonės pardavimo padalinys turi 150 sutartinių kv. m. ploto patalpas, tai šiuo atveju jam priskiriama 120 Eur valymo veiklos išlaidų ($800\text{ €} : 1\,000\text{ kv. m} \times 150\text{ kv. m}$).

Taigi, aptartas veikla pagrįstas išlaidų apskaitos metodas plačiai ir sėkmingai naudojamas įvairiose situacijose, kuomet reikia kokias nors išlaidas – gamybines, pardavimų, bendrąsias ir administracines – paskirstyti kokiems nors objektams: produktams, padaliniams ar kitiems.

Saugumo įnašas nuo 2026 m.

(Tęsinys, pradžia Nr. 1 (1040), 34–37 psl.)

■ 26. Kaip SĮ apmokestinamos ilgalaikės draudimo sutartys?

Sudarius ilgalaikę sutartį, SĮ skaičiuojamas už visą sutarties laikotarpį ir **deklaruojamas tą ketvirtį, kada sutartis sudaryta**. Pvz., jei sudaryta turto draudimo sutartis 3 metams su fiksuota 100 Eur įmoka arba su kintama įmoka (pirmi metai – 75 Eur, antri ir tretis – po 112,50 Eur), SĮ turi būti mokamas už visą sutarties laikotarpį, nepriklausomai nuo gautos įmokos tą ketvirtį, kada sutartis sudaryta, t. y. nepriklausomai nuo to, ar įmokos jau bus gautos, ar ne.

■ 27. Kas gali užsienio draudiko vardu teikti SĮ deklaracijas VMI, ar reikia paskirti mokesčių agentą ar fiskalinį atstovą?

Užsienio draudikams gali atstovauti jų įgalioti asmenys. **Prievolės paskirti mokesčių agentą ir (ar) fiskalinį atstovą nėra.**

■ 28. Kaip galima susigrąžinti SĮ permoką? Ar yra speciali grąžinimo forma?

Jei bendra SĮ deklaracijos suma dėl sutarties pratęsimo ir (ar) pakeitimo, ir (ar) nutraukimo tampa neigiama, pateikiama SĮ deklaracija su neigiama įmokų reikšme. Susidariusi **mokesčių permoka grąžinama užpildžius FR0781 formą**, vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. VA-186 „Dėl mokesčių mokėtojo permokos (skirtumo) ar nepagrįstai išieškotų sumų grąžinimo įskaitymo“, arba susidariusi permoka gali būti įskaitoma kaip ateinančių ketvirčių SĮ.

■ 29. Ar PVM sąskaitoje faktūroje turi būti išskiriamas SĮ?

SĮ nėra nei įpareigojančios, nei draudžiančios nuostatos draudikui PVM sąskaitose faktūrose nurodyti SĮ, t. y. SĮ parodymas / neparodymas PVM sąskaitoje faktūroje paliktas draudiko diskrecijai.

■ 30. Ar kelionių draudimo sutarčių įmokos apmokestinamos SĮ?

Kai kelionių draudimo sutarties trukmė – **iki 4 mėnesių, įmokos apmokestinamos SĮ**. Tais atvejais, kai kelionės draudimo sutartis sudaroma ilgesniam nei 4 mėnesių terminui, įmokos SĮ neapmokestinamos.

■ **31. Kaip transporto priemonių draudimo sutarčių įmokos apmokestinamos SĮ, kai išduodant vieną draudimo liudijimą draudžiamos ūkinei veiklai ir asmeniniams poreikiams tenkinti naudojamos transporto priemonės?**

Grupinės transporto priemonių draudimo sutartys, kai viena draudimo sutartimi draudžiamos ūkinei veiklai ir asmeniniams poreikiams naudojamos transporto priemonės, apmokestinamos SĮ visa apimtimi, nes nėra galimybės atskirti, kurios transporto priemonės naudojamos ūkinei veiklai, o kurios asmeniniams poreikiams tenkinti. Tam, kad transporto priemonių draudimo sutarčių įmokos nebūtų apmokestinamos SĮ, jas **reikia drausti sudarant atskiras transporto priemonių draudimo sutartis.**

■ **32. Ar SĮ mokamas už perdraudimo įmokas?**

Ne. Perdraudimo sutartys nėra SĮ objektas.

■ **33. Kaip SĮ mokamas iš užsienio, į kokią sąskaitą ir kokį įmokos kodą nurodant?**

SĮ gali būti mokamas tiesiogiai iš užsienio banko sąskaitos, nurodant informaciją, reikiamą tarptautiniam pavedimui atlikti, t. y. gavėjo juridinio asmens kodą, gavėjo pavadinimą, mokėtojo identifikacinį numerį (užsienio juridinio asmens ar organizacijos – registro tvarkytojo suteiktą mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį), mokėtojo pavadinimą, įmokos kodą (Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojami deklaruojami mokesčiai mokami nurodant 1001 kodą) ir SĮ sumą.

■ **34. Pagal kokį kursą turi būti konvertuojama valiuta į eurus prieš teikiant SĮ deklaraciją VMI, jei užsienio draudikų sudaromos sutartys – ne eurais?**

Jei ne gyvybės draudimo sutartys sudaromos ne eurais, o kita valiuta, pvz., svarais, draudikas, prieš teikdamas SĮ deklaraciją, turi ne gyvybės draudimo sutarčių įmokų sumą kita valiuta konvertuoti į eurus taikydamas ketvirčio, už kurį teikiama SĮ deklaracija, paskutinės dienos valiutos keitimo kursą.

■ **35. Ar SĮ bazė gali būti proporcingai mažesnė, kai transporto priemonės registruotos Lietuvoje (pvz., vilkikai, puspriekabės, jūrinis transportas ir kt.), bet jų fizinė buvimo vieta ne Lietuvoje?**

SĮ 6 straipsnio 2 dalyje nurodytas proporcijos metodas **negali būti taikomas transporto priemonėms, registruotoms Lietuvoje** (vilkiams, puspriekabėms, jūriniam transportui ir kt.), kai jų fizinė buvimo vieta ne Lietuvoje, nes transporto priemonės draudimo atveju draudimo rizika yra toje valstybėje, kurioje yra registruota transporto priemonė (vilkikai, puspriekabės, jūrinis transportas ir kt.).

■ **36. Kokiais atvejais gali būti taikoma SĮ 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta proporcijos taisyklė?**

SĮ 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta proporcijos taisyklė būtų galima taikyti, pavyzdžiui, tokiais atvejais, kai tas pats draudėjas turi transporto priemonių (vilkių, puspriekabių, jūrinio transporto ir kt.), kurių dalis registruota Lietuvoje, o kita dalis – kitose Europos ekonominės erdvės valstybėse, ir jas draudžia sudarydamas vieną sutartį.

■ **37. Ar SĮ mokamas nuo preliminarių ne gyvybės draudimo sutarčių, pasirašytų iki 2025 m. gruodžio 31 d., kurios sudaromos po 2026 m. sausio 1 d. preliminarioje sutartyje numatytomis sąlygomis, įmokų?**

SĮ mokamas nuo ne gyvybės draudimo sutarčių, sudarytų nuo 2026 m. sausio 1 d., įmokų, o ne nuo 2025 m. pasirašytų preliminarių sutarčių įmokų.

■ **38. Kur yra draudimo rizika prekinio kredito draudimo atveju?**

Pagal SĮ 3 straipsnio 2 dalį, prekinio kredito draudimo atveju draudimo rizika yra Lietuvoje, jeigu: a) draudėjo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvoje arba b) draudėjo – juridinio asmens, juridinio asmens filialo ar atstovybės – buveinė yra Lietuvoje.

■ **39. Kur yra neregistruojamų transporto priemonių draudimo rizikos valstybė?**

Draudimo rizikos valstybė nustatoma pagal draudėjo (fizinio asmens) nuolatinę gyvenamąją vietą arba draudėjo (juridinio asmens, filialo ar atstovybės) buveinę.

■ **40. Kur yra registruojamų transporto priemonių draudimo rizikos valstybė?**

Draudimo rizikos valstybė nustatoma pagal transporto priemonės registracijos vietą.

■ **41. Kur yra kelionių draudimo rizikos valstybė?**

Kelionių draudimo rizikos valstybė nustatoma pagal SĮ 3 straipsnio 2 dalies 3 punktą, t. y. kelionių draudimo rizika yra toje valstybėje, kur draudėjas **ne ilgesniam kaip 4 mėnesių laikotarpiui** sudarė draudimo sutartį dėl kelionės į užsienį ar atostogų užsienyje draudimo rizikų, nesvarbu, kuriai draudimo grupei priklausytų šios draudimo rizikos.

■ **42. Ar draudikai SĮ turi mokėti nuo visos ne gyvybės draudimo įmokos sumos, įskaitant ir draudimo tarpininko (brokerio) komisinį atlygį?**

Taip. Atsižvelgiant į tai, kad draudimo tarpininko (brokerio) komisinis atlygis yra laikomas pasirašytos draudimo įmokos dalimi ir nėra atskirai išskiriamas, SĮ mokamas nuo visos sumos.

■ **43. Ar draudiko įgaliotas asmuo laikomas solidariai atsakingu už draudiko prievolės neįvykdymą? Ar VMI turi teisę pradėti priverstinį išieškojimą iš draudiko įgalioto asmens tuo atveju, kai pagal draudiko įgalioto asmens pateiktą saugumo įnašo deklaraciją draudikas privalo sumokėti tam tikrą sumą į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, tačiau šios prievolės neįvykdo?**

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas nenustato draudiko įgalioto asmens solidarios atsakomybės, draudikui neįvykdžius savo mokestinių prievolių, todėl iš draudiko įgalioto asmens draudiko nesumokėtos mokestinės prievolės neišieškomos. Visos mokestinės nepriemokos išieškomos iš draudiko (registruoto kaip SĮ mokėtojas).

Parengta pagal VMI pateiktą inf.

Viskas, ką reikia žinoti BUHALTERIUI (ir ne tik jam)
apie darbo užmokesčio apskaičiavimą, apskaitą ir apmokestinimą!

Net **7** svarbios priežastys įsigyti nuotolinius **DARBO UŽMOKESČIO kursus**

1. Išnagrinėti visi pagrindiniai įmonėje esančių DARBO SANTYKIŲ IR JŲ ĮFORMINIMO sutartyse, prieduose bei kituose dokumentuose KLAUSIMAI.
2. Išnagrinėti visi svarbiausi DARBO UŽMOKESČIO ir susijusių išmokų APSKAIČIAVIMO IR APSKAITOS KLAUSIMAI.
3. Išnagrinėti visi pagrindiniai DARBO UŽMOKESČIO APMOKESTINIMO IR DEKLARAVIMO bei pranešimų „Sodrai“ KLAUSIMAI.
4. Pateiktos ne tik susistemintos darbo teisės, darbo užmokesčio apskaičiavimo, apskaitos ir apmokestinimo žinios – aptartos ir visos ŠIOS SRITIES NAUJOVĖS.
5. Išnagrinėta daug darbo santykių ĮFORMINIMO ir darbo užmokesčio APSKAIČIAVIMO PAVYZDŽIŲ. Jie palengvins įforminimą ir apskaičiavimą įvairiais įmonėse pasitaikančiais atvejais.
6. Aptarti įvairūs darbo užmokesčiui apskaičiuoti NAUDOJAMI DOKUMENTAI.
7. Sutaupysite daug laiko ir jėgų, rengdami savo įmonėje reikalingas ŠIOS SRITIES VIDAUS TVARKAS IR DOKUMENTUS.

LEKTORIAI: *Nuotolinių kursų trukmė – apie 25 ak. val.*

Konsultantas ekspertas **Vaidotas DAUSKURDAS**.
Konsultantė ekspertė **Marina GUPTOR**.
Apskaitos ir mokesčių konsultantų įmonės „Finansita“
vadovė **Jurgita JOCIUVIENĖ**.

NUOTOLINIŲ KURSŲ DALYVIAI:

- gauna išsamią ir naudingą spausdintą kursų medžiagą, kurioje gausu praktinių pavyzdžių;
- gauna prisijungimus prie nuotolinių kursų įrašo ir gali jį žiūrėti sau patogiu laiku. Prisijungimai galioja net **3 mėnesius**.

Nuotolinių kursų
kaina – 258 € (PVM netaikomas).

Kaina žurnalo BUHALTERIJA prenumeratoriams – tik 229 €.
Pasiūlymas galioja iki kovo 31 d.

Daugiau informacijos: tel. (0 5) 2700 636, +370 612 66 762, el. p. kursai@paciolis.lt

www.paciolis.lt

Norėdami įsigyti kursus, sumokėkite prekės kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ (į. k. 300807502) a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke.
Užs. 2111bam Mokėjimo nurodyme įrašykite prekės kodą (DUKN), pristatymo adresą, el. pašto adresą ir telefono numerį.

Tyrimas „Nimmersatt“: antroji kratų ir sulaikymų banga Lietuvoje

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos (FNTT) pareigūnai, bendradarbiaudami su Europolo ir Vokietijos mokesčių tyrimo biuro (*Steuerfahndung*) tyrėjais, atliko per 40 kratų skirtinguose Lietuvos miestuose. Tai antrasis etapas tyrimo dėl, kaip įtariama, nusikalstamos grupės, importuojančios automobilius iš Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) ir parduodančios juos po kosmetinio remonto, galbūt siekiant išvengti muitų ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM), kurio gali būti nesumokėta daugiau nei 30 mln. eurų. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir kontroliuoja Europos prokuratūra.

Tyrimas, kurio kodinis pavadinimas „Nimmersatt“ („Nepasotinamas“), apima JAV, Rusiją, Kanadą, Jungtinę Karalystę (JK), taip pat Europos Sąjungos (ES) šalis: Vengriją, Airiją, Belgiją, Bulgariją, Čekiją, Estiją, Vokietiją, Latviją, Nyderlandus, Lenkiją, Portugaliją, Rumuniją, Ispaniją. Tyrimo pagrindas – Lietuvoje.

Tyrimo centre – nusikalstamas asmenų tinklas, kurio didelę dalį sudaro lietuviai, galėjęs kontrabanda iš Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) į ES vežti stipriai apgadintus automobilius ir juos parduoti, išvengiant mažiausiai 30 mln. eurų mokesčių. Įtariama, kad nusikalstamų schemų organizatoriai Lietuvoje galėjo legalizuoti daugiau nei 7,4 mln. eurų, gautų prekiaujant automobiliais ir nesumokant PVM.

Per praėjusią savaitę vykdytas kratas Klaipėdos regione buvo sulaikyti ir apklausti 25 asmenys, penkiems iš jų skirta griežčiausia kardo moji priemonė – suėmimas, du iš jų suimti pagal Europos arešto orderį. Šie asmenys, įtariama, nelegaliai pirko ir perpardavė atgabentus automobilius, taip išvengdami mokėtinų mokesčių. Manoma, kad per pastaruosius penkerius metus kai kurie iš šių įtariamų automobilių prekeivių perparduoti skirtų transporto priemonių galėjo įsigyti už 45 mln. eurų.

Per kratas rastas ir paimtas didelis kiekis elektroninių laikmenų, grynųjų pinigų, dokumentų, turinčių reikšmės ikiteisminiam tyrimui. Taip pat rasta ir paimta, kaip įtariama, narkotinių medžiagų, brangių laikrodžių ir kitų prabangos

daiktų. Operacijoje dalyvavo daugiau kaip 120 FNTT pareigūnų, 15 Vokietijos pareigūnų, Europos deleguotieji prokurorai iš Vokietijos ir Lietuvos, Europolo specialistai.

Kaip buvo pranešta anksčiau, pirmasis šio tyrimo kratų ir sulaikymų etapas įvyko 2025 m. balandžio mėn., kai buvo suimti pagrindiniai įtariamos nusikalstamos grupuotės vadovai ir su tuo susijusių įmonių direktoriai. Tuo metu gauta reikšminga informacija paskatino šį antrąjį tyrimo etapą.

PARDAVINĖTI AUTOMOBILIAI REMONTUOTI TIK PAVIRŠUTINIŠKAI

Tyrimo metu surinktais duomenimis, suniokotus automobilius įtariamieji dideliais kiekiais pirkdavo iš draudimo kompanijų JAV aukcionuose, o vėliau siūsdavo juos į ES, į skirtingus uostus, įskaitant Antverpeną (Belgija), Bremerhaveną (Vokietija), Klaipėdą (Lietuva) ir Roterdamą (Olandija).

Atvykę į Lietuvą sumaitoti automobiliai būdavo „kosmetiškai“ suremontuojami, kad atrodytų kaip nauji ir pereinę reikiamas techninės atestacijos procedūras. Po jų transporto priemonės, kaip niekada nepatyrusios eismo įvykių ar „profesionaliai suremontuotos“, būdavo parduodamos galutiniams vartotojams Vokietijoje ir kitose ES šalyse.

Tyrėjai nustatė, kad automobiliai dažnai turėdavo paslėptų pažeidimų ar kitų rimtų saugumo problemų, tokių kaip oro pagalvių nebuvimas ir pan. Mažiau vertingos transporto priemonės būdavo parduodamos Rytų Europos rinkoms.

Kaip nustatyta, vien Lietuvoje buvo parduota mažiausiai 16 500 automobilių už 144 mln. eurų.

Tokie automobiliai kelia rimtą pavojų Europos vartotojų, kurie perka transporto priemones, net nežinodami, kad jos suremontuotos atmestiniai ir „kosmetiškai“, nors sumoka kaip už apy naujus automobilius, saugumui.

Ikiteisminis tyrimas, kuriam vadovauja Europos prokuratūra, tęsiamas.

Parengta pagal FNTT pateiktą inf.

Viešieji pirkimai keičiasi: KO VERSLUI TIKĖTIS IR KAM RUOŠTIS

◆ **Daugiau lankstumo** ir individualaus vertinimo vietoje automatinio, mažiau administracinės naštos ir daugiau atsakomybės visoms proceso šalims – tokias permainas atneš Viešųjų pirkimų įstatymo (VPĮ) pakeitimai, kuriuos Seimas planuoja svarstyti jau pavasario sesijoje. Kokių naujų taisyklių verslui reikės mokytis, jei siūlomi pakeitimai bus priimti, ir kur slypi didžiausios rizikos, apžvelgia *advokatų kontoros COBALT vadovaujanti teisininkė Žydrūnė BILIŪNAITĖ-ZUBAVIČĖ*.

Nors dalis viešųjų pirkimų naujovių rinkai buvo pristatytos dar sausi, įstatymų leidėjo darbotvarkėje atsiranda ir papildomi pakeitimai, kurie gali turėti reikšmingą praktinį poveikį tiek perkančiosioms organizacijoms, tiek verslui. Bendra šių pokyčių kryptis aiški – viešųjų pirkimų sistema palaipsniui tolsta nuo griežto formalizmo ir juda link lankstesnio, turiniu pagrįsto sprendimų priėmimo. Kryptis pozityvi, tačiau ten, kur daugiau lankstumo, – atitinkamai mažiau kontrolės, mažiau skaidrumo. Kita vertus, vienais pokyčiais siekiama žengti žingsnį į

priekį, o kitais – didelį žingsnį atgal, pavyzdžiui, kalbant apie siekį bausti perkančiąsias organizacijas ar liberalizuoti vidaus sandorių reguliavimą.

NACIONALINIO SAUGUMO KRITERIJAI

Vienas reikšmingiausių siūlomų pakeitimų susijęs su nacionalinio saugumo reikalavimų taikymu. Numatyta galimybė šiuos kriterijus taikyti ne tik gynybos ar saugumo srityje veikiančioms, bet ir kitoms perkančiosioms organizacijoms, jei perkamas objektas patenka į Vyriausybės patvirtintą sąrašą. Tai yra nacionalinio saugumo vertinimas gali tapti aktualus gerokai platesniam tiekėjų ratui, nei buvo iki šiol. Vertinami gali būti ne tik patys tiekėjai, bet ir jų pasitelkiami subteikėjai, partneriai ar kiti ūkio subjektai, kurių pagumais remiamasi.

„Verslui tai reiškia, kad rizika kyla ne abstrakčiai, o labai konkrečiai – per pirkimo objektą. Net jei pats tiekėjas nelaiko savęs veikiančiu jautrioje srityje, nacionalinio saugumo reikalavimai gali būti taikomi atsižvelgiant į konkrečios paslaugos, technologijos ar prekės pobūdį. Todėl tiekėjams svarbu vertinti ne tik savo veiklą, bet ir pirkimo objekto klasifikaciją, pasitelkiamus partnerius bei tiekimo grandinę“, – komentuoja Ž. Biliūnaitė-Zubavičė.

Teisininkė tikisi, kad šių reikalavimų taikymas bus pagrįstas ir proporcingas: „Nacionalinio saugumo kriterijai neturėtų tapti įrankiu eliminuoti nepatinkančius rinkos dalyvius – jų taikymas turi būti susietas su realia pirkimo rizika.“

GALIMYBĖ REMTIS ANKSTESNIAIS VERTINIMAIŠ

Kartu su nacionalinio saugumo reikalavimų plėtra siūloma įtvirtinti ir naują informacijos naudojimo mechanizmą. Jei perkančioji organizacija jau yra įvertinusi tiekėjo atitiktį nacionalinio saugumo reikalavimams, ši informacija būtų perduota Viešųjų pirkimų tarnybai ir skelbiama Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS). Šia informacija, vykdydamos analogiškus pirkimus, galėtų remtis kitos perkančiosios organizacijos.

Vis dėlto tai nebūtų privaloma: **kilus abejonių, perkančioji organizacija galėtų reikalauti papildomų paaiškinimų ar dokumentų.** Informacija apie tiekėją CVP IS būtų skelbiama vienerius metus turint galimybę terminą pratęsti dar metams.

„Naujovė gali tapti ir privalumu, ir rizika, – svarsto COBALT vadovaujanti teisininkė. – Viena vertus, sėkmingai atliktas vertinimas palengvintų dalyvavimą kituose pirkimuose. Kita vertus, jeigu būtų nuspręsta skelbti ne tik teigiamai, bet ir neigiamai įvertintus tiekėjus, – toks neigiamas ar abejonių keliantis vertinimas galėtų „keliauti“ kartu su tiekėju ir daryti įtaką jo vertinimui ateityje, net jei teisiškai kiekvienas atvejis turėtų būti vertinamas individualiai.“

POKYČIAI SUDARANT JUODĄJĄ SĄRAŠĄ

Reikšmingų pokyčių numatyta ir rengiant nepatikimų tiekėjų sąrašus (vadinamuosius juoduosius sąrašus). Planuojama trumpinti maksimalų buvimo tokia sąrašo terminą, kuris šiuo metu siekia trejus metus, taip pat atsakyti automatinio tiekėjų įtraukimo.

Pagal siūlomą modelį perkančioji organizacija turėtų priimti atskirą, motyvuotą sprendimą dėl kiekvieno ūkio subjekto, ypač tais atvejais, kai pirkimo procese dalyvauja jungtinės veiklos partneriai.

Tai reikštų, kad vien faktas, jog sutartis buvo nutraukta ar kilo problemų ją vykdyti, dar nereiškia visų dalyvių automatinio įtraukimo į nepatikimų tiekėjų sąrašą. „Ne kiekvienas jungtinės veiklos dalyvis turi vienodą atsakomybę už sutarties neįvykdymą, todėl sprendžiant dėl

Tiekėjams svarbu vertinti ne tik savo veiklą, bet ir pirkimo objekto klasifikaciją, pasitelkiamus partnerius bei tiekimo grandinę.

įtraukimo, turėtų būti vertinama kiekvieno ūkio subjekto reali atsakomybė, veiksmai ir indėlis į pažeidimą, o tai didina tiekėjų galimybes ginčyti neproporcingus sprendimus“, – sako Ž. Biliūnaitė-Zubavičė.

ATSISAKOMA PRIVALOMŲ RINKOS KONSULTACIJŲ, TAČIAU NUMATOMA PAPILDOMŲ PAREIGŲ

Seimui svarstyti pateiktuose pasiūlymuose numatoma atsisakyti privalomų rinkos konsultacijų tais atvejais, kai per pastaruosius 12 mėnesių vykdytą analogišką pirkimą gaunamas vienas arba negaunamas nė vienas pasiūlymas. Tačiau tokiu atveju perkančiosioms organizacijoms nustatoma pareiga pagrįsti, kokių priemonių jos ėmėsi konkurencijai skatinti. Praktikoje tai gali reikšti pirkimo sąlygų peržiūrą, kvalifikacinių reikalavimų patikslinimą, sutarties vykdymo terminų ar mokėjimo sąlygų pakeitimus.

„Rinkos konsultacijos turėtų būti ne formalus reikalavimas, o realus įrankis – tiek perkančiosioms organizacijoms, siekiant pasirengti pirkimui, tiek verslui, norinčiam būti išgirstam dar iki pirkimo paskelbimo. Tinkamai surengtos konsultacijos gali sumažinti ginčų riziką vėlesniuose etapuose ir padėti išvengti situacijų, kai pirkimas žlunga dėl pernelyg siaurų ar rinkos realijų neatitinkančių sąlygų“, – aiškina COBALT vadovaujanti teisininkė.

KONFIDENCIALUMAS IR INTERESŲ KONFLIKTAI

Tarp naujovių – pasiūlymas plėsti konfidencialios informacijos sąvoką, leidžiant tam tikrais atvejais konfidencialiais laikyti ne tik kainodarą ar techninius sprendimus, bet ir informaciją apie

“Rinkos konsultacijos turėtų būti ne formalus reikalavimas, o realus įrankis – tiek perkančiosioms organizacijoms, siekiant pasirengti pirkimui, tiek verslui, norinčiam būti išgirstam dar iki pirkimo paskelbimo. Tinkamai surengtos konsultacijos gali sumažinti ginčų riziką vėlesniuose etapuose ir padėti išvengti situacijų, kai pirkimas žlunga dėl pernelyg siaurų ar rinkos realijų neatitinkančių sąlygų.

subtiekęs ar pasitelkiamus ekspertus, jei tai pagrindžiama tiekėjo komerciniais interesais.

Kartu plečiamas ir interesų konflikto reguliavimas – jis apimtų ne tik pirkimo procedūras vykdančius asmenis, bet ir tuos, kurie atsakingi už sutarties vykdymą.

Pasak Ž. Biliūnaitės-Zubavičės, tai signalas, kad dėmesys vis labiau krypsta į visą pirkimo procesą – nuo pasirengimo iki sutarties įgyvendinimo. Verslui tai reiškia poreikį atidžiau vertinti ne tik pasiūlymo turinį, bet ir komandos sudėtį, pasitelkiamus ekspertus bei galimas interesų sąsajas viso projekto metu.

BAUDOS PERKANČIOSIOMS ORGANIZACIJOMS

Tarp siūlomų VPI pakeitimų – ir nauja, diskusijų kelianti nuostata, numatanti galimybę Viešųjų pirkimų tarnybai skirti baudas perkančiosioms organizacijoms už VPI pažeidimus. **Pagal siūlomą modelį baudos dydis galėtų siekti iki 0,5 proc. juridinio asmens metinio biudžeto, bet ne daugiau kaip 60 tūkst. eurų, o sprendimas galėtų būti priimamas vertinant pažeidimus, padarytus per pastaruosius trejus metus.**

Pasak Ž. Biliūnaitės-Zubavičės, siekis stiprinti atsakomybę nėra naujas, tačiau siūlomas reguliavimas kelia nemažai klausimų: „Šiuo metu

jau egzistuoja įvairūs mechanizmai: finansinės korekcijos, ginčai, teismų praktika, kurie skatina perkančiąsias organizacijas laikytis įstatymo. Todėl svarbu įvertinti, ar papildoma sankcijų sistema būtų proporcinga ir ar ji iš tiesų spręstų problemas, o ne kurtų naujas.“

Teisininkė atkreipia dėmesį, kad pernelyg platus ir nepakankamai aiškiai apibrėžtas sankcijų taikymas galėtų didinti teisinį neapibrėžtumą ir atsargumą priimant sprendimus, ypač vykstant sudėtingesniems ar inovatyviems pirkimams.

VIDAUS SANDORIAI: DAUGIAU LAISVĖS AR ŽINGSNIS ATGAL?

Dar viena siūlomų pakeitimų kryptis – **vidaus sandorių reguliavimo liberalizavimas**. Pagal pateiktus pasiūlymus, perkančiosioms organizacijoms būtų suteikta daugiau galimybių pagrįsti vidaus sandorius remiantis vidine analize, vertinančia tokių sandorių naudą savivaldybėms ar viešosios paslaugos gavėjams.

Tačiau ši nuostata taip pat sulaukia kritiškų vertinimų. Ž. Biliūnaitės-Zubavičės teigimu, kol kas nėra aišku, pagal kokią metodiką tokia analizė turėtų būti atliekama ir ar ji būtų vieša.

„Tai kelia riziką, kad vidaus sandoriai galėtų būti grindžiami vidiniais dokumentais, kurie nėra nei skaidrūs, nei patikrinami, o tai gali prieštarauti Konstitucinio Teismo suformuotai praktikai, pagal kurią vidaus sandoriai galimi tik išimtiniais atvejais“, – sako teisininkė.

Jos įsitikinimu, bet koks vidaus sandorių reguliavimo švelninimas turėtų būti vertinamas itin atsargiai, pirmiausiai atsižvelgiant į poveikį konkurencijai ir rinkos dalyvių galimybes dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

„Jei siūlomi pakeitimai bus priimti, tiek viešajam sektoriui, tiek verslui teks prisitaikyti prie lankstesnės, bet kartu ir sudėtingesnės sistemos. Daugiau individualaus vertinimo sukuria daugiau galimybių, tačiau ir didesnę riziką – tiek rengiant pasiūlymus, tiek ginčijant sprendimus“, – pažymi Ž. Biliūnaitė-Zubavičė.

Aistė NAUJOKAITĖ

Komunikacijos agentūra „23:45 agency“

PENSIJŲ REFORMA: kas šiandien labiausiai rūpi gyventojams

Pastaruoju metu sprendimas nutraukti kaupimą II pensijų pakopoje daugeliui gyventojų kelia ne tik abejonių, bet ir praktinių neaiškumų – nuo lėšų išmokėjimo terminų iki įmokų sustabdymo ar investavimo rizikos. Finansų sektoriaus ekspertė pažymi, kad, nepaisant skirtingų situacijų, gyventojų klausimai dažniausiai sukasi apie tuos pačius 5 dalykus.

AR YRA SKIRTUMAS, KADA NUTRAUKTI KAUPIMĄ II PAKOPOJE?

Anot **Ivetos PIGAGIENĖS, bendrovės „SEB Life and Pension Baltic SE“ Lietuvos filialo vadovės**, apsispręsti dėl tolesnio kaupimo yra skirtas dvejų metų laikotarpis iki 2027 m. pabaigos, todėl skubėti nėra būtinybės.

„Vien paskata, kurią valstybė skiria dalyviui, per šį dvejų metų laikotarpį sudarys daugiau nei 800 eurų. Jei situacija finansų rinkose išliktų panaši kaip dabar, pridėjus dalyvio įmokas ir investicinių prieaugių, vidutinį atlyginimą gaunančio

žmogaus, II pakopoje kaupiančio nuo pradžių, galimas atsiimti turtas per šiuos dvejus metus galėtų padidėti daugiau nei 3 700 eurų. Tai tikrai reikšminga suma, dėl kurios verta gerai pagalvoti ir galbūt atidėti sprendimą nutraukti kaupimą“, – sako I. Pigagienė.

KADA IR KAIP IŠMOKAMOS SUKAUPTOS LĖŠOS?

Sprendžiant dėl kaupimo nutraukimo, gyventojams svarbiausia suprasti, kada jie realiai gaus sukauptas lėšas ir kas su jomis vyks iki tol. Pagal galiojančią tvarką, pateikus prašymą nutraukti kaupimą, lėšos išmokamos ne iš karto, o pasibaigus einamajam metų ketvirčiui. Pavyzdžiui, jei prašymas pateikiamas 2026 m. sausio mėnesį, lėšos bus pervestos iki 2026 m. balandžio 15 dienos.

Svarbu pažymėti, kad iki ketvirčio pabaigos sukauptas turtas ir toliau yra investuojamas, todėl galutinė išmokama suma gali kisti priklausomai nuo finansų rinkų situacijos. Tokia tvarka numatyta Pensijų kaupimo įstatyme.

„Šis modelis leidžia išvengti chaoso ir užtikrina, kad visi prašymai būtų nagrinėjami vienodai, o ne pagal principą, kas pateikė pirmas. Tačiau žmonėms svarbu suprasti, kad iki ketvirčio pabaigos jų lėšos lieka rinkose, todėl galutinė išmokama suma priklauso nuo finansų rinkų pokyčių. Jei rinkos krenta, ketvirčio pabaigoje sukaupta suma gali būti mažesnė nei sprendimo priėmimo dieną, tačiau rinkoms augant, rezultatas gali būti ir palankesnis“, – teigia I. Pigagienė.

Anot I. Pigagienės, svarbu žinoti, kad pateikti **prašymą nutraukti kaupimą galima iki einamojo ketvirčio pabaigos**.

AR NUTRAUKUS KAUPIMĄ II PENSIJŲ PAKOPOJE BUS GALIMA VĖL PRADĖTI KAUPI?

I. Pigagienė sako, kad, kitaip nei Estijoje, kur nutraukusieji kaupimą II pensijų pakopoje negali iš naujo pradėti kausti dar 10 metų, **Lietuvoje tai bus galima padaryti ir naudotis visais II pensijų pakopos privalumais**.

„Svarbu žinoti, kad, nors nutraukus kaupimą bus galima vėl pradėti kausti II pakopoje, prieš išmokant sukauptas lėšas, valstybės ir „Sodros“ įmokų dalis grįš į „Sodrą“ ir bus paversta „Sodros“ apskaitos vienetais. Todėl prieš nutraukiant kaupimą reikėtų apsvarstyti ir kitas galimybes, pavyzdžiui, **atsiimti ketvirtadalį sukaupytų lėšų**. Tuomet likusios lėšos ir toliau bus kaupiamos ir galės būti pavaldimos“, – aiškina I. Pigagienė.

AR GALIMA ATSIIMTI LĖŠAS ATSIKADUS RIMTŲ SVEIKATOS PROBLEMŲ?

Tokia galimybe gyventojai galės pasinaudoti bet kada – net ir pasibaigus pereinamajam laikotarpiui 2027-ųjų pabaigoje. Nuo 2026 metų pradžios įsigaliojo nauja tvarka, suteikianti daugiau lankstumo pensijų kaupimo dalyviams. Pagal ją, kilus rimtų sveikatos problemų, sukauptas lėšas galima atsiimti bet kuriuo metu – ir pasibaigus pereinamajam laikotarpiui.

Ši galimybė taikoma tais atvejais, kai žmogui nustatyta sunki liga, jis gauna paliatyviosios pagalbos paslaugas arba **netenka 70 proc. ar daugiau dalyvumo**. Pensijų kaupimo bendrovės

informaciją apie tokias aplinkybes gauna per „Sodrą“, kuri įvertina pateiktus sveikatos duomenis ir perduoda juos kaupimo bendrovėms.

„Pensijų kaupimo bendrovės šiais atvejais nevertina pačios situacijos – sprendimai priimami tik pagal oficialią informaciją, kurią pateikia valstybės institucijos. Tai užtikrina, kad visos kaupimo bendrovės situaciją vertintų vienodai“, – sako I. Pigagienė.

Jei prašymas nėra patenkinamas, tai nebūtinai reiškia galutinį sprendimą. Tokiu atveju žmogus gali kreiptis į savo gydančią gydytoją ir atnaujinti sveikatos duomenis E. sveikatoje, o jei situacija susijusi su dalyvumo netekimu, – į Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Atnaujinus informaciją, prašymą nutraukti kaupimą galima pateikti dar kartą.

KA REIKĖTŲ ĮVERTINTI TIEMS, KURIE JAU TVIRTAI APSISPRENDĖ NUTRAUKTI KAUPIMĄ II PAKOPOJE?

Daugelis supranta, kad vien tik valstybinės „Sodros“ mokamos pensijos ateityje nepakaks. Nekaupiant papildomai, **prognozuojama, kad valstybės mokama pensija sieks tik trečdalį ankstesnių pajamų**. Todėl papildomas kaupimas tampa vis svarbesnis, ypač tiems, kurie ketina pasitraukti iš II pakopos.

„Tvirtai apsisprendus nutraukti kaupimą II pakopoje, svarbu nepamiršti finansinio tikslo, neatidėlioti ir neleisti pensijai kaupiamoms lėšoms „miegoti“ – joms išaugti reikia laiko ir išipareigojimo. Tam, kad pasiektume 70-80 % specialistų rekomenduojamą atlyginimo pakeičiamumo normą senatvėje, rekomenduojama kausti visose trijose pensijų pakopose. **Jeigu pasirenkame nekausti II pensijų pakopoje, turime daugiau skirti kaupimui III pakopoje**, kuri yra lanksti, leidžianti rinktis, kokio dydžio įmokas mokėti, kokį laikotarpį kausti, ir pan.“, – pažymi I. Pigagienė.

Pasak ekspertės, **svarbiausia – neskubėti priimti sprendimo**. Sprendimus dėl pensijų kaupimo galima priimti ne tik dabar, bet ir iki 2027 metų pabaigos. Rekomenduojama palyginti įvairius scenarijus ir įvertinti ilgalaikes pasekmes, kurios gali reikšmingai paveikti kiekvieno finansinę ateitį.

Leontina LESKAUSKAITĖ
SEB bankas

NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESTIS TARPUKARIU: nuo atgalinės datos įstatymų iki visa lemiančių inspektorių

◆ **Prasidėjus naujiems kalendoriniams metams,** Lietuvoje prasidėjo ir nauji mokesčiai metai. Vienas iš mokesčių, dėl kurio vis nerimsta diskusijos, – nekilnojamojo turto mokestis (NTM). Vilniaus universiteto (VU) Istorijos fakultetas kviečia pažvelgti į tai, kaip klausimai dėl žemės ir NT buvo sprendžiami prieš šimtą metų. *VU istorikė doc. Dalia BUKELEVIČIŪTĖ* pasakoja, kokie NT mokesčiai galiojo tarpukario Lietuvoje, kaip jie buvo nustatomi, kokio jie buvo dydžio ir su kokiais sunkumais piliečiai bei valstybė susidurdavo siekdami juos surinkti.

NT MOKESČIO IŠTAKOS TARPUKARIO LIETUVOJE

Istorikė pasakoja, kad nuo pat Lietuvos valstybės atkūrimo 1918 m. biudžeto formavimas buvo vienas svarbiausių valstybės uždavinių, nes lėšų reikėjo visoms sritims. 1918 m. lapkričio 11 d. pradėjusi dirbti pirmoji Vyriausybė jau po keturių mėnesių, kovo 5 d., išleido pirmąjį mokesčių įsakymą. Jame buvo nurodyta, kad nuo kovo mėnesio reikia rinkti keturis pagrindinius mokesčius, galiojusius dar Rusijos imperijos laikais: **žemės, NT, verslo ir žyminį**. Tarpukario žemės ir NT mokesčiai buvo aiškiai

atskirti. Buvo laikomasi nuostatos, kad kaimo gyventojai turi mokėti žemės mokestį, o miestų gyventojai – NT mokestį.

„1919 m. spalio 20 d. ministrų kabinetas pradėjo svarstyti NT mokesčio įstatymą. Didesnių diskusijų dėl šio mokesčio nekilo, tačiau buvo pasiūlyta taikyti proporcingumo principą, t. y. neturtingus asmenis nuo mokesčio atleisti. Vis dėlto ministras Ernestas Galvanauskas su tokiu siūlymu nesutiko, argumentuodamas tuo, kad kitose šalyse jokių išimčių nebuvo, todėl jų neturėtų būti ir Lietuvoje. To meto valdžiai nerūpėjo, ar žmogus turėjo darbą ir nuolatinių pajamų, – **NT mokestį mieste turėjo mokėti visi**“, – pasakoja VU Istorijos fakulteto dėstytoja.

Galiausiai 1919 m. lapkričio 14 d., kai dar nebuvo išrinktas Seimas, Valstybės Taryba priėmė pirmąjį miestų ir miestelių NT įstatymą. Jis galiojo beveik visą tarpukario laikotarpį – iki pat 1939 m., kai buvo priimtas naujas įstatymas. Pagal šį teisės aktą, **nuo NT mokesčio buvo atleidžiami tik valstybės objektai, švietimo įstaigos, labdaros ir kitos ne pelno siekiančios organizacijos.**

ATGALINĖS DATOS ĮSTATYMAS IR KAS SPRENDĖ, KIEK REIKIA MOKĖTI

Kalbėdama apie mokesčio dydį, istorikė pažymi, kad tarpukario Lietuvoje žemės ir NT mokestis sudarė 10 proc. nuo viso turto bruto pelno: „Bruto pelnu buvo laikoma vidutinė turto nuomos vertė. NT bruto pelną turėjo nustatyti mokesčių inspektoriai, lygindami jį su kitais panašiais objektais. **Mokestis buvo nustatomas penkeriems metams, tačiau, siekiant palengvinti jo sumokėjimą, jis buvo renkamas du kartus per metus.** Mokėti turėjo turto savininkas ar asmenys, kurie tuo turtu naudojosi, kitaip tariant, – nuomininkai.“

Istorikė atkreipia dėmesį į šiandien neįprastą, tačiau tarpukariu gana dažną praktiką – įstatymų išgaliojimą atgaline data. Nors NT mokesčio įstatymas buvo priimtas 1919 m. lapkritį, nuspręsta, kad jis galios nuo tų pačių metų sausio 1 d. Pasak istorikės, tokių dalykų būta tarpukario teisėkūroje, o šiandien įstatymų leidyboje tai būtų neįsivaizduojama. Praktikoje tai reiškė, kad jau metų pabaigoje naujai susikūrusios Lietuvos gyventojai turėjo sumokėti NT mokestį už visus 1919 m.

Mokesčio dydį nustatydavo mokesčių inspektoriai. Jie turėjo teisę spręsti, koks nustatomas bruto pelnas ir pagal jį apskaičiuojamas NT mokestis. Kadangi 1919 m. priėmus įstatymą išimtytys dar nebuvo taikomos niekam, mokesčių inspektoriai įgijo itin didelę sprendimų laisvę. Nuo jų supratimo ir išsilavinimo priklausė, kaip buvo vertinami žmonių butai, namai ar sklypuose esantys statiniai. Ne visi inspektoriai turėjo finansinį ar ekonominį išsilavinimą – kai kurie jų buvo mokytojai ar vaistininkai. **Dėl tokios sistemos pasitaikydavo nemažai manipuliacijų ir skaičiavimo klaidų.**

Istorikė pabrėžia, kad Finansų ministerija teikė instrukcijas, kaip apskaičiuoti turto bruto pelną, tačiau praktikoje daug kas priklausė nuo

paties mokesčių inspektoriaus: „Jei NT savininkas palaikydavo gerus santykius su inspektoriumi, šis galėjo „nepastebėti“ naujai pastatyto pastato arba kaimyno turtą įvertinti brangiau. Tokio paties NT, tačiau esančio skirtinguose miestuose, vertė galėjo būti nustatoma nevienodai, nes turtą vertino skirtingi mokesčių inspektoriai, dažnai tarpusavyje nepalaikantys ryšių, o veikiantys tik pagal Mokesčių inspekcijos, buvusios Kaune, nurodymus. Kaip mokesčių inspektorius instrukcijas suprasedavo, taip ir vertindavo. Sistema, suteikianti mokesčių inspektoriams itin didelę sprendimų galią, buvo kritikuojama tiek spaudoje, tiek Seime, tačiau esminių pokyčių taip ir neįvyko. Todėl tokia tvarka išliko visą tarpukario laikotarpį. Skūsti mokesčių inspektoriaus sprendimą buvo galima, tačiau praktiškai rasti teisybę buvo gana sudėtinga“, – pasakoja istorikė.

MOKESTIS PRAKTIKOJE

Kalbėdama apie NT mokesčio taikymą, istorikė atkreipia dėmesį, kad iki 1924 m. Lietuvoje vyravo nemažas chaosas. Pasak doc. D. Bukelevičiūtės, tai lėmė dvi pagrindinės priežastys. Pirmą, po Pirmojo pasaulinio karo, iki maždaug 1920–1921 m., į Lietuvą masiškai grįžo žmonės iš Carinės Rusijos. Jie dažnai apsigyvendavo bet kuriame tuščiame name ar bute. Antra, po karo buvo daug apleistų pastatų, kurių savininkai buvo pabėgę, žuvę arba taip ir nebegrįžo. Todėl **mokesčių inspektoriams dažnai būdavo neaišku, kam konkreti nuosavybė priklauso.** Situacija ėmė normalizuotis po 1924 m., kai savivaldybės pradėjo aktyviai registruoti gyventojus ir jų turtą.

Tais pačiais **1924 m. buvo priimtas ir Savivaldybių mokesčių įstatymas, kuriuo NT mokestis įtvirtintas ir savivaldybių lygmeniu.** Tarpukariu NT savininkai mokestį turėjo mokėti tiek valstybei, tiek savivaldybei: valstybė buvo nustačiusi 10 proc. bruto pelno tarifą, o savivaldybės galėjo taikyti iki 20 proc. mokestį, nors dažniausiai jis siekė apie 4–8 proc. Mokestis buvo privalomas visiems, nepriklausomai nuo gaunamų pajamų, tačiau 1926 m. priimtas įstatymas numatė išimtį: jei per penkerius metus apskaičiuotas mokestis miestuose nesiekė 45 litų, o miesteliuose – 20 litų, jo mokėti nereikėjo. Ši riba buvo nustatyta po diskusijų Seime, siekiant

atleisti gyventojus nuo simbolinio dydžio mokesčių.

Kalbėdama apie visuomenės reakciją į NT mokesčių, istorikė pabrėžia, kad atviro pasipriešinimo tarpukariu beveik nebuvo: „Nei mitingų, nei masinių protestų nefiksuota – visuomenė mokesčius priėmė kaip neišvengiamą realybę. Žmonės juk negalėjo paprasčiausiai išsikraustyti iš savo namų ar atsisakyti nuosavybės. Didžiąją tarpukario laikotarpio dalį, ypač trečiajame dešimtmetyje, mokesčio mokėjimas nebuvo didelė problema: trūko būstų, todėl nuomos kainos kilo, o NT savininkai mokesčių dažnai perkeldavo nuomininkams arba jį padengdavo iš nuomos pajamų.“

Padėtis ėmė keistis apie 1930 m., prasidėjus ekonominei krizei. Sumažėjus galimybėms išnuomoti butus ar kambarius, NT savininkams pasidarė sunkiau gauti papildomų pajamų, todėl mokesčių našta tapo labiau juntama. Ypač sudėtinga situacija susiklostė ketvirtajame dešimtmetyje tiems, kurie buvo pasistatę namus ar butus iš paskolų, – krizės sąlygomis jiems tapo sunku vykdyti tiek kredito, tiek mokesčių įsipareigojimus. Tai paskatino viešas diskusijas apie mokesčių lengvatas ir išimtis, o **valdžia palaipsniui pripažino, kad mokesčių našta ne visiems gyventojams yra vienodai pakeliama.**

REFORMOS IR VILNIAUS KRAŠTO PRIJUNGIMAS

Pasak doc. D. Bukelevičiūtės, diskusijos dėl NT mokesčio dydžio ir teisingumo nesiliovė visą tarpukario laikotarpį. Nuo pat pradžių buvo kritikuojama vienoda 10 proc. bruto pelno norma, neatsižvelgiant į tai, ar žmogus gyvena kukliame būste, ar prabangiame name. Trečiajame dešimtmetyje vis dažniau buvo siūloma įvesti progresinį mokesčių. Tam tikri palengviniškai vargingiausiai gyvenantiems buvo priimti 1930 m., o 1933 m. nustatyta, kad mokesčiai už naujus pastatus turi būti pradėti skaičiuoti tik po pusmečio, kai juose apsigyvens žmonės arba bus pradėta vykdyti komercinė veikla. **Po dvejų metų buvo įvesta mokesčio progresija – pagal nustatytą bruto vertę reikėjo mokėti nuo 10 iki 13 proc. dydžio mokesčių.** Vis dėlto pati sistema iš esmės nepasikeitė: bruto pelną ir toliau nustatydavo mokesčių inspektoriai, remdamiesi nuomos verte ir savo vertinimu.

- O jūs galite garantuoti, kad tai tikras Rembranto paveikslas?
- Žinoma! Garantija – trys metai...

Nepaisant mokesčių lengvatų ir korekcijų, NT mokesčiai tapo vis svarbesne valstybės pajamų dalimi. Augant miestams, statyboms ir apmokestinamų objektų skaičiui, surenkamos sumos nuosekliai didėjo, ypač ketvirtajame dešimtmetyje: **trečiajame dešimtmetyje buvo surenkama 3–5 mln. litų, o ketvirtajame – 6–8 mln. litų.** Tačiau kartu augo ir skolos: dalis gyventojų mokesčių nepajėgdavo sumokėti, ypač ekonominės krizės metais. Nors NT mokesčiai pagal svarbą nusileido žemės bei verslo mokesčiams, jo dalis bendroje tiesioginių mokesčių struktūroje nuolat augo ir tapo svarbiu urbanizacijos bei ekonominės raidos rodikliu.

„Vėlyvuojų tarpukariu problemos ypač išryškėjo prijungus Vilniaus kraštą ir artėjant Antrajam pasauliniam karui. Staiga išaugęs apmokestinamų objektų skaičius, gyventojų migracija, tušti butai ir smukusios nuomos pajamos lėmė, kad mokesčius surinkti darėsi vis sunkiau. 1939–1940 m. valdžia buvo priversta taikyti nuolaidas ir mažinti mokesčio dydį, tačiau net ir tai nepadėjo išspręsti problemos. Nepasitenkinimas dėl mokesčių augo, tačiau atviro protesto taip ir nekilo. Autoritarinio režimo sąlygomis visuomenė savo nepasitenkinimą dažniausiai reiškė raštais ir skundais, o ne viešomis akcijomis“, – baigia pasakojimą VU Istorijos fakulteto dėstytoja.

Greta ZULONAITĖ
Vilniaus universitetas

NUO PRAŠYMO IKI SPRENDIMO: kas vyksta su pensijų kaupimo įmokomis

ĮMOKOS PASITRAUKUS IŠ KAUPIMO ANTROJE PAKOPOJE

Pereinamuoju laikotarpiu pateikiau prašymą nutraukti kaupimą antroje pakopoje. Kodėl dar moku įmokas?

- Mano prašymą pensijų kaupimo bendrovė išnagrinės pasibaigus ketvirčiui, o pinigus perves per 10 d. d. nuo sprendimo priėmimo.
- Pavyzdžiui, prašymą pasitraukti pateikiau sausio 2 d., pensijų kaupimo bendrovė sprendimą priims pasibaigus ketvirčiui – po kovo 31 d., o pinigus gausiu iki balandžio 15 d.
- Sausio, vasario ir kovo kaupimo įmokos bus nuskaičiuotos nuo mano draudžiamųjų pajamų.
- Žinau, kad „Sodra“ ir mano darbdavys apie nutrauktą kaupimą bus informuoti tik tada, kai pensijų kaupimo bendrovė priims sprendimą.
- Jei noriu, galiu pateikti atskirą prašymą pensijų kaupimo bendrovei stabdyti įmokų mokėjimą.
- Tokiu atveju, įmokų nebemokėsiu nuo kito mėnesio, o valstybė neperves skatinamųjų įmokų.

◆ **Gyventojams,** nusprendusiems nutraukti dalyvavimą antrojoje pensijų pakopoje, dažnai kyla klausimų, kodėl pateikus prašymą dar kuri laiką iš atlyginimo toliau išskaičiuojamos pensijų kaupimo įmokos. Paaškiname, kaip šis procesas vyksta praktikoje ir kas nutinka su sumokėtomis įmokomis.

Svarbu žinoti, kad vien tik prašymo pateikimas kaupimo automatiškai nestabdo. Įmokos toliau išskaičiuojamos iki tol, kol pensijų kaupimo bendrovė priims sprendimą dėl kaupimo nutraukimo.

Pensijų kaupimo bendrovės prašymus nagrinės pagal ketvirčius. Sprendimas bus priimamas

pasibaigus ketvirčiui, o pinigai pervedami per pirmąsias dešimt kito ketvirčio darbo dienų. Pavyzdžiui, jei žmogus pateiks prašymą pasitraukti iš kaupimo 2026 m. sausio 19 d., pensijų kaupimo bendrovė sprendimą priims pasibaigus ketvirčiui – **po kovo 31 d., o pinigus į žmogaus sąskaitą perves iki 2026 m. balandžio 15 d.**

Iki tol, kol pensijų kaupimo bendrovės sprendimas nutraukti kaupimą yra užregistruojamas Pensijų kaupimo dalyvių, pensijų kaupimo ir pensijų išmokų sutarčių registre, darbdavys ir toliau skaičiuoja, o „Sodra“ nustatyta tvarka perveda pensijų kaupimo įmokas nuo žmogaus draudžiamųjų pajamų. Įmokos nepervedamos tik tuo atveju, jei žmogus pateikia prašymą stabdyti įmokų mokėjimą.

Kadangi nuo įmokų išskaičiavimo iki jų faktinio pervedimo į pensijų fondą praeina maždaug du mėnesiai, dalis paskutinių įmokų gali į fondą jau nepatekti. Tokiu atveju „Sodra“ informuoja darbdavį apie pasikeitusį įmokų tarifą: valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifas sumažėja, nes nebebus skaičiuojamos įmokos papildomam pensijų kaupimui. **Darbdavys tuomet turi perskačiuoti darbuotojo atlyginimą ir išmokėti jam susidariusį skirtumą.**

KAIP TAI VEIKIA PRAKTIKOJE

Jeigu prašymas nutraukti kaupimą pateikiamas sausio mėnesį, sausio mėn. atlyginimas mokamas įprastai, o pensijų kaupimo įmoka iš jo išskaičiuojama. Ši įmoka į pensijų fondą faktiškai bus pervesta kovą. Kadangi tuo metu „Sodra“ dar neturės informacijos apie pensijų kaupimo bendrovės sprendimą dėl kaupimo nutraukimo, sausio mėn. įmoka pateks į pensijų fondą. Kartu į pensijų fondą sumokama ir valstybės paskata.

Vasario mėn. atlyginimas taip pat bus mokamas įprastai, o įmoka iš vasario mėn. atlyginimo bus išskaičiuojama ir pervedama balandį. Balandžio mėnesį „Sodra“ jau turės informaciją apie nutrauktą kaupimą, todėl vasario mėn. įmoka į pensijų fondą nebebus pervesta.

Kadangi informacija apie nutrauktą kaupimą darbdavį ir „Sodra“ pasiekia tik balandžio mėn., iš kovo mėnesio atlyginimo pensijų kaupimo įmoka taip pat dar gali būti išskaičiuojama. Ši įmoka į pensijų fondą būtų pervedama gegužės mėnesį, tačiau tuo metu kaupimas jau bus nutrauktas, todėl į pensijų fondą ji nepateks.

Individuali situacija gali šiek tiek skirtis, priklausomai nuo to, kada išmokamas atlyginimas ir kada darbdavys pateikia informaciją apie apdraustąjį „Sodrai“.

KAS NUTINKA ĮMOKOMS, KURIOS PATENKA Į FONDA

Jeigu įmoka jau buvo pervesta į pensijų fondą, ji lieka fonde ir yra investuojama, taip pat investuojama ir valstybės paskata. Nutraukus kaupimą, žmogaus sumokėtos įmokos kartu su investiciniu rezultatu pervedamos į jo sąskaitą, o „Sodros“ ir valstybės įmokos pervedamos į „Sodrą“ ir virsta šio žmogaus pensijų apskaitos vienetais.

KAS NUTINKA ĮMOKOMS, KURIOS NEPATENKA Į FONDA

Įmokos, kurios nepervedamos į pensijų fondą, gražinamos darbdaviui. Darbdavys perskačiuoja darbuotojo atlyginimą ir išmoka žmogui susidariusį skirtumą.

KAIP IŠVENGTI ĮMOKŲ IŠSKAIČIAVIMO

Kad įmokos iš viso nebūtų išskaičiuojamos, kartu su prašymu nutraukti kaupimą būtina pateikti atskirą prašymą stabdyti įmokų mokėjimą. Prašymas teikiamas pensijų kaupimo bendrovei. Šis prašymas įsigalioja nuo kito mėnesio, todėl, pavyzdžiui, jeigu jis pateikiamas sausį, sausio mėnesio įmoka dar bus išskaičiuota, o nuo vasario – jau nebe.

DAUGIAU LANKSTUMO PENSIJŲ KAUPIMO DALYVIAMS

Sausio mėn. įsigaliojus Pensijų kaupimo įstatymo pataisoms, antrosios pakopos pensijų kaupimo dalyviai gali lanksčiau priimti sprendimus dėl savo finansinės ateities. Atsirado galimybė pasiimti dalį sukauptų lėšų, nutraukti kaupimą dėl labai prastos sveikatos būklės arba neribotą skaičių kartų laikinai stabdyti įmokų mokėjimą. Nuo 2026 metų pradžios iki 2027 metų pabaigos nustatytas pereinamasis laikotarpis, per kurį kiekvienas kaupimo dalyvis galės apsispręsti – tęsti kaupimą ar iš jo pasitraukti.

Parengta pagal „Sodros“ pateiktą inf.

PREKES SU AKCIJA nuolat perka 69 proc. gyventojų: finansų ekspertė apžvelgė nematomą to kainą

◆ **Lietuviai vertina nuolaidas** – tai pastebi tiek prekybininkai, tiek ekonomistai. Tai patvirtina ir naujausias visuomenės nuomonės tyrimas: 7 iš 10 gyventojų nuolat renkasi su nuolaida parduodamas prekes. Tačiau finansų ekspertė pabrėžia – tai ne visada reiškia taupymą. Dažnai perkama tai, ko nereikia, įsigytos prekės lieka nepanaudotos, o išlaidos tik auga.

„Swedbank“ Finansų instituto vadovė Jūratė CVILIKIENĖ ragina išsigilinti į savo vartojimo įpročius ir pažvelgti į akcijas ne kaip į galimybę, o kaip į mūsų racionalumo testą: „Nuoseklus planavimas ilgalaikėje perspektyvoje duoda daugiau saugumo ir naudos nei impulsyvus pirkimas. Net ir viliojanti akcija nėra priežastis išleisti pinigus, jei to daikto ar prekės mums iš tiesų nereikia.“

Tai, kad spontaniškas apsipirkimas – neretas reiškinys, rodo ir šių metų sausį atliktas „Norstat“ reprezentatyvus gyventojų nuomonės tyrimas. Dažnai arba visada pasiduodantys nuolaidų vilionėms nurodė 42 proc. gyventojų, dar tiek pat tą daro kartais. Tik 14 proc. respondentų teigė, kad taip elgiasi retai.

NUOLAIDA – NE PRIEŽASTIS PIRKTI

Pasak ekspertės, akcijos gali padėti sutaupyti tik tada, kai pirkimas yra suplanuotas iš anksto.

„Jeigu dar prieš pamatydami akciją planavote

įsigyti konkretų daiktą, palyginote kainas ir rado te geriausią pasiūlymą – **tada tikrai galite laimėti**. Bet jei nei galvojote apie tą daiktą, nei planavote jo įsigyti, o tiesiog pamatėte gerą nuolaidą, dažnai grįžę į namus net nesuprantate, kodėl įsigijote vieną ar kitą prekę“, – teigia J. Cvilikienė.

Šią tendenciją patvirtina ir tyrimo duomenys. „Norstat“ apklausa rodo, kad daugiau nei du trečdaliai (69 proc.) gyventojų dažnai arba beveik visada į krepšelį įsideda prekių, kurioms taikoma nuolaida.

„Tai nereiškia, kad kiekvienas toks pirkiny – blogas. Tačiau jei prekę įsigijote tik dėl emocinio impulso, **tai nėra taupymas – tai papildomos išlaidos**“, – pabrėžia ji.

SPONTANIŠKI PIRKINIAI LIEKA NEPANAUDOTI

Dar viena nereta impulsyvaus pirkimo pasekmė – **maisto švaistymas**. Remiantis minėtu tyrimu, 27 proc. gyventojų bent kartą per mėnesį tenka išmesti su nuolaida pirktus produktus, nes jų galiojimas pasibaigė arba jie liko nesuvartoti dėl kitų priežasčių.

Apie tai, kodėl taip nutinka, kalba ir „Swedbank“ Finansų instituto vadovė. Anot jos, perkant maistą impulsyviai, prisideda papildoma rizika – galiojimo laikas, dėl kurio **įsigyta prekė paprasčiausiai taip ir nebūna suvartojama**.

„Jei tai mums pažištamasi, dažnai vartojamas ar ilgo galiojimo produktas, didesnė tikimybė, kad jį suvartosime. Tačiau pasidavus emocijai ir įsigijus trumpo galiojimo prekę, ji neretai taip ir lieka gulėti šaldytuve. Juolab kad žmonės dažnai pamiršta, ko jau turi namuose, o tai yra viena pagrindinių maisto švaistymo priežasčių“, – aiškina ekspertė.

SPRENDIMUS DAŽNAI LEMIA EMOCIJOS

Pasak J. Cvilikienės, Nobelio premija įvertinti elgesio ekonomikos tyrėjai yra įrodę, kad žmonės sprendimus, ypač susijusius su pinigais, pasirinkimais ar rizika, ne visada priima racionaliai.

„Apsipirkti pavargus ar alkanam – prastas sprendimas, nes tokiu atveju į krepšelį dažnai patenka tai, ko mums iš tiesų nereikia. Tokius

pasirinkimus lemia emocijos, o ne realūs poreikiai“, – sako ji.

Ekspertė priduria, kad **žmonės dažnai jaučiasi tarsi laimėję**, pastebėję sumažintą kainą: „Tokie pasiūlymai kaip „tik šiandien“, „liko vos keli vienetai“ sukurti tam, kad paveiktų mūsų psichologiją – jie verčia sprendimą priimti kuo greičiau, dar nespėjus įjungti racionalaus mąstymo.“

AKCIJŲ MEDŽIOKLĖ – POMĖGIS AR SPĄSTAI?

J. Cvilikienė taip pat pabrėžia, kad nuolaidų medžioklė daugeliui tapo ne tik įpročiu, bet ir savotišku žaidimu, kuris dažnai neturi nieko bendra su tikrais poreikiais.

„Akcijų paieškos dažnai primena tikrą medžioklę – tik šiandien **medžiojame ne maistą tam, kad išgyventume, o vaikomės nuolaidų, norėdami patirti „laimėjimo“ jausmą**. Tai nėra racionalus pasirinkimas“, – aiškina ekspertė.

KAIP IŠ TIESŲ SUTAUPYTI

Pasak J. Cvilikienės, „Swedbank“ atliktas tyrimas parodė, kad biudžetą Lietuvoje planuoja tik du iš dešimties gyventojų. Trys iš dešimties susidėlioja savaitės meniu, likusieji dažniau pasikliauja nuolaidomis ir pasiūlymais, o tada neretai pamiršta, kokių produktų jau turi šaldytuve.

Ekspertė pataria į savo rutiną įtraukti kelis paprastus, bet veiksmingus įpročius: **planuoti biudžetą ir pirkinius, apsipirkti rečiau – kartą per savaitę, o ne po truputį kiekvieną dieną**. Jei įmanoma, verta rinktis apsipirkimą internetu – taip lengviau palyginti kainas ir nepasiduoti impulsyviems sprendimams. Padeda ir pirkinių sąrašas bei reguliarius turimų atsargų peržiūrėjimas.

„Visa tai padeda laikytis plano ir geriau valdyti asmeninius finansus. Aš pati liūdžiu, kai tenka išmesti dalį maisto vien todėl, kad pasiūlymas atrodė patrauklus, bet produkto tiesiog nespėjau suvartoti“, – sako J. Cvilikienė.

„Norstat“ šių metų sausio mėnesį apklausė 2 000 Lietuvos gyventojų nuo 18 iki 74 metų.

Saulė BAKŠĖ

„Idea Prima“ inf.

Ar Lietuvos gyventojai PASITIKI asmens duomenų APSAUGA

RETAI PASTEBI PAŽEIDIMUS

Remiantis apklausa, 13 % apklaustų gyventojų mano, kad per pastaruosius metus susidūrė su neteisėtu arba netinkamu jų asmens duomenų tvarkymu, iš jų – 56 % ėmėsi veiksmų, siekdami apsaugoti savo teises (tai yra 9 procentiniais punktais daugiau nei 2024 m.). Jei ateityje susidurtų su asmens duomenų pažeidimu, 91 % apklaustų gyventojų imtųsi veiksmų, pavyzdžiui, ieškotų daugiau informacijos, kreiptųsi į įmonę ar įstaigą, kuri netinkamai tvarkė duomenis, arba teiktų skundą atsakingai priežiūros institucijai.

PASITIKI ĮMONĖMIS IR ĮSTAIGOMIS

Šiais metais gyventojų pasitikėjimas įmonėmis bei įstaigomis asmens duomenų apsaugos srityje augo. Remiantis apklausa, 58 % **gyventojų mano, kad įmonės ir įstaigos Lietuvoje užtikrina teisę į duomenų apsaugą** (tai yra 6 procentiniais punktais daugiau nei 2024 m.). Taip pat augo gyventojų pasitikėjimas duomenų apsaugos išmanymu: 50 % respondentų teigia, kad žmonės yra informuoti apie asmens duomenų apsaugą (4 procentiniais punktais daugiau nei 2024 m.). Visgi pasitikėjimas savo darbdaviais išlieka didžiausias – 62 % respondentų mano, kad jų darbdaviai laikosi asmens duomenų apsaugos reikalavimų.

◆ **Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – VDAI) užsakymu 2025 m. lapkritį atlikta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa. Kiek visuomenė pasitiki asmens duomenų apsauga Lietuvoje ir kaip dažnai pastebi šios srities pažeidimus?**

KAS TREČIAS SUSIPAŽINO SU BDAR

Praėjo daugiau nei penkeri metai nuo Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) įsigaliojimo. Nors BDAR žinomumas pirmuosius ketverius metus augo, 2025 m. apie šį reglamentą girdėjusių ir su juo susipažinusių gyventojų dalis nebekito. Remiantis apklausa, 85 % **gyventojų yra girdėję apie BDAR, o 34 % – susipažinę.** Nepaisant to, tik maždaug ketvirtadalis gyventojų galėjo įvardyti instituciją (be teismų), kuri padėtų apginti jų teises asmens duomenų apsaugos srityje. VDAI pavadinimą nurodė 26 % respondentų.

JAUNIMAS IR VADOVAI ATSPARIAUSI

Apklausa rodo, kad jaunimas (18–29 m.) ir gyventojai, gaunantys didesnes pajamas ir einantys aukštesnes pareigas, asmens duomenų apsaugos srityje jaučiasi saugesni: geriau žino savo teises ir kaip elgtis susidūrus su asmens duomenų apsaugos pažeidimu, labiau pasitiki duomenų valdytojais ir duomenų tvarkytojais. Didžiausias pajamas gaunančių respondentų suvoktas asmens duomenų apsaugos sąlygų lygis (ADASL) siekia 68 %, o skirtumas tarp mažiausias ir didžiausias pajamas gaunančių respondentų ADASL suvokimo yra net 12 procentinių punktų.

ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS SĄLYGŲ LYGIS

Nuo 2021 m. VDAI matuoja ir vertina asmens duomenų apsaugos sąlygų lygį (ADASL). Šis rodiklis apskaičiuojamas naudojant reprezentatyvios gyventojų apklausos duomenis. Vertinant ADASL, pateikiama 10 klausimų,

susijusių su asmens duomenų apsauga (apie gyventojų žinias, pasitikėjimą įmonėmis ir įstaigomis dėl asmens duomenų tvarkymo, elgesį, susidūrus su galimais pažeidimais, ir pasitikėjimą prižiūros sistema). Maksimali siektina rodiklio reikšmė yra 100 %. 2025 m. ADASL siekė 63 % (2024 m. ADASL taip pat buvo 63 %, 2023 m. – 64 %, o 2021–2022 m. – 60 %). Augantis rodiklis rodo gerėjančias asmens duomenų apsaugos sąlygas Lietuvoje.

Parengta pagal Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pateiktą inf.

V. Putvinskio 42a-2
44211 Kaunas
Tel./Fax.: +370 37 201946
El. Paštas: debetas@debetas.lt
www.debetas.lt

Kompiuterizuota
kompleksinė
buhalterinė
apskaita

Debetas UAB
žingsnis į priekį ...

Užs. 1977bam

KODĖL ESTIJA SUSTABDĖ mokesčių tarifų augimą, O LIETUVA – NE

◆ **Baltijos sesės** – Lietuva ir Estija – dažnai yra gretinamos dėl panašių starto pozicijų, kurias suteikė nepriklausomybės atgavimas. Visuomenė abiejose šalyse išreiškia panašius vystymosi tikslus ir pripažįsta geopolitinius, demografinius, investicijų pritraukimo iššūkius. Natūralu, nes esame vienas regionas. Tačiau tuo pat metu vyrauja nuomonė, kad mokesčių sistemos Lietuvoje ir Estijoje skiriasi reikšmingai. Ar šių metų pokyčiai suteikia daugiau argumentų šiai nuomonei pagrįsti?

SKIRTUMĄ UŽPROGRAMAVO PELNO APMOKESTINIMAS

Estijos ir Lietuvos planuojamas biudžetų deficitas 2026 m. yra panašus. Estija planuoja -4,5 proc., o Lietuva susidėliojo -5 proc. BVP dydžio biudžeto deficitą, įtraukiant investicijas į karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimą.

Esminis šalių skirtumas išryškėja pelno mokesčio (PM) sistemose. **Lietuva taiko klasikinę pelno mokesčio sistemą:** Lietuvos bendrovės taiko 17 proc. standartinį PM tarifą nuo per metus uždirbto pelno. Taigi, jei Lietuvos bendrovė 2026 m. uždirbs 1 mln. eurų pelno, tačiau jį visą investuos į apyvartines lėšas, o ne išmokės akcininkams, ji turės per 6 mėn. nuo metų pabaigos sumokėti valstybei 170 tūkst. eurų pelno mokesčio.

Estijoje sistema nėra klasikinė ir 22 proc. PM standartinis tarifas yra taikomas ne uždirbtam pelnui, o pelnui, kuris yra paskirstytas akcininkams. Vadinasi, jei 2026 m. Estijos bendrovė

uždirbs 1 mln. eurų pelno ir jo neišmokės akcininkams, ji neturės valstybei sumokėti 220 tūkst. eurų PM per kelis mėnesius nuo metų pabaigos. Verslas galės šį mokėjimą atidėti iki šio pelno paskirstymo akcininkams.

Akivaizdu, jog Lietuvos PM tarifas yra 5 procentiniais punktais mažesnis, tačiau pelno mokesčių Lietuvoje mokėti reikia įprastai anksčiau.

KOKŲ SCENARIJŲ ŠIEMET ĖMĖ KURTI ESTIJA

Anksčiau Estijos vyriausybė buvo užsibrėžusi nuo šių metų pradžios PM tarifą pakelti iki 24 proc., tačiau šių planų atsisakė, siekdama išlaikyti ekonomikos stabilumą ir skatinti ūkio augimą. Šis sprendimas priimtas norint išvengti neigiamų rizikų augimui. Be to, taip bus palikta daugiau papildomų lėšų bendrovėms – verslo veiklai vykdyti ir plėsti.

Estijos vyriausybė yra pažymėjusi, jog tikisi, kad 22 proc. tarifo išlaikymas motyvuos bendroves laikytis įprastinio pelno paskirstymo, o ne atidėti jį dėl didesnio tarifo, tikintis, kad ateityje jis bus sumažintas.

Apibendrinant galima teigti, kad šiuo žingsniu Estijos vyriausybė siekia išlaikyti patrauklios užsienio investicijoms šalies reputaciją ir išlikti konkurencingiausia mokesetine sistema mūsų regione, nors Estijos vyriausybės pirminiai planai liudijo apie papildomų biudžeto pajamų poreikį, pirmiausiai – valstybės gynybai finansuoti.

REZULTATO TEKS PALAUKTI

Panašus biudžeto deficitas Lietuvoje ir Estijoje rodo, kad nė viena valstybė neturi atliekamų viešųjų finansų. Didinti mokesčių tarifas ar jų nedidinti šiuolaikinėje mūsų regiono ekonomikoje – trapus ir rizikingas sprendimas, siekiant surinkti daugiau viešųjų finansų ir padaryti kuo mažesnę ilgalaikę žalą šios ekonomikos pagrindiniams dalyviams – verslams ir

variantams. Tuo argumentuodama Estijos vyriausybė atsisakė planų nuo 2026 m. padidinti gyventojų pajamų mokesčio tarifą nuo 22 iki 24 procentų.

Tiesa, Estijos vyriausybė, kitaip nei Lietuvos, pasiryžo ir padidino standartinį PVM tarifą iki 24 proc. ir nebesignalizuoja, kad šis padidinimas bus laikinas. Lietuvoje tebetaikomas 21 proc. PVM tarifas.

Tad Estija tikisi didesnių mokesčių pajamų iš didesnio ekonomikos augimo, kuris pastaruosius kelerius metus buvo mažesnis nei Lietuvos, taip pat – iš vartojimo skatinimo (didesnio surenkamo PVM).

Savo ruožtu Lietuva pasirinko labiau apmokestinti bendrovių uždirbamą pelną ir įvedė kelis naujus mokesčius ar padidino jų tarifus, kad šios biudžeto įplaukos padėtų finansuoti šalies gynybą. Estija taip pasielgti nesiryžo. Tad artimiausieji 2–3 metai parodys, kuri strategija pasiteisins labiau.

Goda VAITKEVIČIŪTĖ

Fabula Rud Pedersen Group

Buhalterinės apskaitos, mokesčių, teisės KONSULTACIJOS

Puikiai pažindami įmones, jų veiklos ypatumus, rinkas, kuriose jos veikia, ir būdami finansinės apskaitos, mokesčių ir teisės sričių profesionalai, padedame savo klientams rasti tinkamiausią išeitį iš kasdienų problemų, siūlome sprendimus, kaip jų išvengti ateityje.

- ✔ **Garantuojame operatyvų aptarnavimą ir nepriekaištingą darbų atlikimą laiku.**
- ✔ **Užtikriname visišką kliento informacijos konfidencialumą.**
- ✔ **Randame individualius sprendimus, optimizuodami kiekvienos įmonės apskaitos organizavimą.**

☎ 0 655 126 84 ✉ konsultacijos@paciolis.lt

APKLAUSA: 88 proc. Lietuvos gyventojų taupo, kitiems tą daryti sudėtinga

◆ **Augant** gyvenimo lygiui Lietuvoje, daugelis gyventojų pasirenka kaupiti ateičiai. Vieni taupo nenumatytoms situacijoms, kiti – būstui, treči – svajonių atostogoms. Apie tai, kaip paskirstome savo santaupas ir kaip sutaupyti lengviau, pasakoja „Luminor“ banko kasdienės bankininkystės vadovė Aušrinė MINCIENĖ.

Daugiausia (28 proc.) Lietuvos gyventojų papildomas santaupas kaupia nenumatytoms situacijoms, kiek mažiau (19 proc.) taupo ateičiai, o dar tiek pat – didesniems pirkiniams, pavyzdžiui, automobiliui ar būstui, rodo „Luminor“ banko užsakymu atlikta „Norstat“ apklausa.

17 proc. gyventojų taupo laisvalaikiiui ar kelionėms, o 5 proc. santaupas skiria skoloms gražinti. 12 proc. respondentų nurodo, kad šiuo metu neturi galimybių kaupiti papildomų santaupų.

„Šie skaičiai atskleidžia Lietuvos gyventojų finansinį sąmoningumą – taupo net 88 proc. Tačiau kartu duomenys rodo, kad taupyti kai kuriems tebėra sudėtinga. Dažnas supranta finansinės pagalvės svarbą, tačiau neretai pats taupymo procesas atrodo sudėtingas, varginantis ar reikalaujantis per didelių apribojimų kasdienybėje“, – sako ekspertė.

KAIP TAUPYTI LENGVIAU IR KŪRYBIŠKIAU

Nors taupydami dažnai turime save riboti, tai gali tapti smagia veikla, jei elgiamės kūrybiškai, sako A. Mincienė.

„Išsiugdyti įprotį taupyti svarbu kiekvienam, nepriklausomai nuo to, ar siekiame sukaupti finansinę pagalvę nenumatytiems atvejams, ar ruošiamės stambesniam pirkiniiui, būsto pradiniam įnašui ar svajonių atostogoms. Šiandien yra daugybė būdų, kurie padeda taupyti smagiai ir be didelių suvaržymų“, – teigia A. Mincienė.

Vienas iš tokių metodų – kai metame žaidimų kauliuką, o iškritęs skaičius parodo, kiek eurų turime pervesti į taupymo sąskaitą. Pasak ekspertės, tai paprastas ir žaismingas būdas taupyti, kuris ypač tinka, kai sunku laikytis šio įpročio.

„Kitas neįprastas būdas – taupyti pagal kiekvienos savaitės trečiadienio temperatūrą. Tai yra kiekvieną savaitę atsidėti tiek eurų, kiek daugiausia laipsnių šilumos tą dieną rodo termometras. Nors žiemą ši strategija gali atrodyti kukli, vasaros sezonas tam itin palankus. Šylant orams, padidėja ir galimybės atidėti didesnes sumas, todėl šiltasis metų laikas tampa puikiu momentu pradėti taupyti ar sustiprinti savo taupymo įprotį“, – pasakoja „Luminor“ banko ekspertė.

Atšilus orui taupymą galima susieti ir su fiziiniu aktyvumu – nueitais žingsniais. Pavyzdžiui, kasdien už kiekvieną tūkstantį žingsnių atidėti po 1 eurą. Taip jausime paskatą ne tik taupyti, bet ir pajudėti.

Galiausiai svarbu pasirūpinti, kad santaupos nenuvertėtų, priduria A. Mincienė. Pavyzdžiui, galite apsvarstyti indėlius, kuriems formuoti pakanka nedidelių sumų. Taip pat yra ir kitų būdų investuoti, tik verta prisiminti, kad kiekvienas jų visada yra susijęs su rizika.

Apklausą „Luminor“ banko užsakymu Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje 2025 metų lapkričio mėnesį atliko tyrimų bendrovė „Norstat“. Kiekvienoje Baltijos šalyje buvo apklausta apie tūkstantį 18–74 metų amžiaus žmonių.

Evelina LAUČIŪTĖ
UAB „Coagency“

ATOSTOGOS, KURIOS GALI BAIGTIS LIGONINĖJE: ką slepia „instagraminiai“ paplūdimiai

◆ **Kvapą gniaužiantys saulėlydžiai, skaidrus vandenynas ir balto smėlio paplūdimiai socialiniuose tinkluose atrodo kaip tobulos atostogos. Vis dėlto realybėje egzotiškos šalys neretai slepia nematomus pavojus – nuo apsinuodijimo maistu iki rimtų infekcinių ligų, kurios kelionę gali paversti nemalonia patirtimi ar net baigtis gydymu ligoninėje.**

„Kelionėse žmonės dažnai planuoja maršrutus, renkasi viešbučius ir veiklas, bet per mažai dėmesio skiria sveikatos rizikoms. Visgi užtenka vieno netinkamo pasirinkimo, pavyzdžiui, gėrimo su ledukais iš užteršto vandens ar neaiškiomis sąlygomis paruošto maisto, ir atostogos gali baigtis ne prie baseino, o ieškant pagalbos vietinėje gydymo įstaigoje“, – sako **draudimo bendrovės BTA Žalų departamento direktorė Karolina Emanuelė KARPOVA.**

BTA draudimo bendrovės duomenimis, egzotiškose šalyse keliautojai dažniausiai ne tik patiria traumų, bet ir suserga infekcinėmis ligomis ar apsinuodija.

„Turėjome atvejį, kai keliautoja vienoje tokiroje šalyje pradėjo gausiai vartoti vietinius vaisius. Atrodo, visiškai nekaltas maistas, tačiau

organizmui tai buvo per didelis krūvis. Ji persivalgė drakono vaisiaus, pasijuto blogai, buvo išskviesta greitoji pagalba. Ligoninėje moteris praleido kelias dienas, jai buvo taikomos lašelinės procedūros, o gydymo išlaidos siekė apie 1 500 eurų“, – pasakoja K. E. Karpova.

NUO VIRŠKINAMOJO TRAKTO INFEKCIJŲ IKI UODŲ PLATINAMŲ LIGŲ

„Hilos“ klinikos infekcinių ligų gydytoja **Gabrielė Gaižutytė-MONTELEONE** teigia, kad dažni keliautojų „suvenyrai“ – ne magnetukai, o virškinamojo trakto infekcijos.

„Viena dažniausių keliautojų parsivežamų ligų – viduriavimas, vėmimas ir karščiavimas. Dažniausiai tai būna toksinės ar virusinės infekcijos, kurios gali užklupti valgant neplautas daržoves ar vaisius, geriant nešvarų vandenį ar net užsikrėtus lėktuve. Be žarnyno infekcijų, keliautojams pavojų kelia ir uodų platinamos ligos. Taip pat pasitaiko ir egzotiškesnių infekcijų, tokių kaip hepatitas, įvairūs bėrimai ar kiti sveikatos sutrikimai, kurie išryškėja jau grįžus iš kelionės“, – sako infekcinių ligų gydytoja.

Pastaruoju metu socialiniuose tinkluose paplitęs terminas „Bali belly“ apibūdina būtent tokias atostogų metu patiriamas žarnyno infekcijas. Pasak gydytojos, jų priežastys – maistas ir higienos trūkumas.

„Keliautojai dažnai užsikrečia salmonelioze, kurią sukelia nepakankamai termiškai apdorota vištiena ar kiauliena. Taip pat riziką kelia jūros gėrybės, neplautos rankos pasinaudojus viešuoju tualetu ar net gurkšnis vandens su ledukais, pagamintais iš neaiškios kilmės vandens“, – aiškina „Hilos“ gydytoja G. Gaižutytė-Monteleone.

„NEKALTAS“ APSINUODIJIMAS

Nors dažniausiai kalbant apie infekcijas minima Azija, pasak gydytojos, pavojų kelia ir kiti regionai.

„Iš Indijos grįžtantys pacientai beveik visada parsiveža vienokių ar kitokių sveikatos problemų. Taip pat rizikingos ir Šri Lanka, Nepalas, nemaža dalis Afrikos šalių. Infekcijų pasitaiko ir grįžus iš Egipto ar Turkijos, taip pat iš Brazilijos

bei Kolumbijos. Žmonės elgiasi labai neatsargiai, pavyzdžiui, geria gėrimus su ledukais, valgo maistą, pagamintą gatvėje neaiškiais higienos sąlygomis, pamiršta nusiplauti rankas“, – pabrėžia G. Gaižutytė-Monteleone.

K. E. Karpova priduria, kad „nekaltas“ apsinuodijimas maistu gali baigtis net grąžinimu į Lietuvą, o tokios situacijos gali kainuoti nuo keliolikos dešimčių tūkst. iki 200 tūkst. eurų.

„Turėjome realią situaciją, kuomet Tailande keliavusi moteris paragavo gatvės maisto ir sunegalavo. Ligoninėje jai išsivystė sepsis ir būklė tapo kritinė. Kadangi ligos pradžioje pacientės nebuvo galima transportuoti dėl jos būklės, ji buvo gydoma vietinėje ligoninėje. Atsiradus galimybei grįžti, ji buvo parskraidinta į Lietuvą, lydima gydytojo. Visa gydymo ir transportavimo kaina siekė apie 80 000 eurų“, – pasakoja BTA Žalų departamento direktorė.

SUSIRGIMŲ GALIMA IŠVENGTI PASIRUOŠUS DAR PRIEŠ IŠVYKSTANT

K. E. Karpovos teigimu, susidūrę su sveikatos problemomis užsienyje, keliautojai dažnai nustemba, kaip greitai išlaidos gali išaugti.

„Net ir, regis, paprastas apsinuodijimas gali reikšti gydytojo konsultaciją, lašelinę ar vaistų pirkimą, o kartais – ir poreikį keisti skrydžius ar pratęsti viešnagę. Tokiose situacijose svarbu turėti ne tik vaistinėlę, bet ir apgalvotą kelionių draudimą“, – teigia K. E. Karpova.

Infekcinių ligų gydytoja pabrėžia, kad **vienas efektyviausių būdų išvengti įvairių ligų egzotinėse šalyse – skiepai**, tačiau, pasak jos, vis dar nemažai žmonių į šią priemonę žiūri atsainiai.

„Viena dažniausių klaidų, jog žmonės įvertina tik privalomus skiepus, o jeigu tokių nėra, mano, kad skiepytis nereikia. Visgi kelionėse tai neveikia: net ir tada, kai skiepai tik rekomenduojami, jie realiai yra vienas svarbiausių būdų sumažinti riziką susirgti“, – akcentuoja G. Gaižutytė-Monteleone.

Raminta RAMANAUSKAITĖ
UAB „Coagency“

Palygino II ir III pakopos pensijų fondus – KURIS GERIAU

◆ **Naujausias** „Artea“ grupės tyrimas atskleidžia, kad 50 proc. investuojančių Lietuvos gyventojų siekia sukaupti papildomų pajamų senatvei, o pensijų fonduose kaupia 58 proc. šalies žmonių. Banko klientų apklausos duomenimis, kas penktas II pakopos pensijų fonde kaupiantis gyventojas yra svarstęs galimybę kaupimą senatvei perkelti į III pakopos fondus. Ekspertas paaikškino, kada toks sprendimas gali būti teisingas, o kada jo reikėtų vengti

Lietuvos banko duomenys rodo, kad II ir III pakopos pensijų fonduose gyventojai jau yra sukaukę daugiau nei 10 milijardų eurų. Didžiąją dalį šios sumos, žinoma, sudaro II pakopos pensijų fondų turtas – trečios pakopos fonduose, kurie turi tik apie 180 tūkst. dalyvių, sukaupta beveik pusė milijardo eurų, o didžiausią dalį šio turto – beveik 200 mln. eurų – valdo „Artea“.

„Tai, kad gyventojai po II pakopos reformos vertina galimybes kaupti senatvei, rodo brandų požiūrį. Tačiau II ir III pakopos pensijų fondai nėra vienodos priemonės – jie turi aiškių skirtumų. III pakopos fonduose yra ir apribojimų, ir paskatų, pavyzdžiui, kaupiantieji bent 5 metus, kuriems iki pensijos liko 5 metai, galės nemokėti gyventojų pajamų mokesčio (GPM) nuo investicinės

gražos. Tai gali būti didelė nauda, ypač tiems, kurie kaupia kelis dešimtmečius“, – pažymi „Artea“ banko grupės turto valdymo įmonės „Artea Asset Management“ vadovas **Vaidotas RŪKAS**.

Jo teigimu, po reformos kaupimo sąlygos II ir III pakopos fonduose šiek tiek supanašėja: nebelieka prievolės nuolat mokėti pensijų įmokų, atsiranda galimybė iš II pakopos fondo vieną kartą pasiimti dalį lėšų arba – kritiniais atvejais – visas lėšas. Be to, lėšos II ir III pakopos fonduose ir toliau yra paveldimos.

Ką pasirinkti

Svarstantiems, ar likti II pakopos, ar pereiti į III pakopos pensijų fondą, V. Rūkas pateikia argumentus.

„II pakopos pensijų fondų privalumai aiškūs – tai vienas pigiausių profesionaliai valdomų investavimo instrumentų. Valdymo mokesčiai yra reglamentuojami teisės aktais ir, priklausomai nuo fondo, negali per metus viršyti 0,2 ar 0,5 proc. dalyvio turto vidutinės metinės vertės.

Be to, jokiems kitiems investavimo instrumentams netaikomos tokios didelės valstybės paskatos kaip kaupiantiems II pakopos fonduose – kiekvienam šios pakopos dalyviui į jo pensijų fondą papildomai pervedama apie 400 eurų per metus. Tai nemažas priedas, nes vidutinį atlyginimą uždirbantis žmogus pats per metus į pensijų fondą perveda apie 800–1000 eurų įmokų“, – pastebi V. Rūkas.

III pakopos pensijų fondai taip pat skirti pensijai kaupti. Vis dėlto jie leidžia tą daryti gerokai lanksčiau. Čia pats žmogus sprendžia,

kada ir kokio dydžio įmokas mokės. Įprastai dauguma renkasi periodines įmokas, tiesa, kintant pajamoms, jie neretai pamiršta atnaujinti įmokų sumas.

Iš III pakopos fondo atsiimti lėšas galima lanksčiau. Tik reikia turėti omenyje štai ką: atsiimant lėšas, kai III pakopos fonde dalyvauta trumpiau nei 5 metus arba likus daugiau nei 5 metams iki pensijos, investicinei grąžai taikomas GPM.

„Pasirinkimas tarp II ir III pakopos iš esmės priklauso nuo kiekvieno gyventojų lūkesčių ir poreikių. Jeigu nori turėti galimybę sukaupti daugiau ir dėl to atsisakai dalies lankstumo, tinkamesnė bus II pakopa. Jeigu norima daugiau laisvės ir lankstumo, tada tinkamesnė III pakopa. Tiesa, reikia nepamiršti, kad šiai pakopai valstybės parama neskiriama, tad investuojant vienodą sumą į II ir III pakopą, daugiau bus sukaupta pirmuoju atveju.

Svarbiausia yra tai, kad II ir III pakopos pensijų fondai – tai ilgalaikiam kaupimui skirtos sistemos dalis. Įprastai taupymui ir investavimui rekomenduojama skirti bent 10 proc. pajamų – taip senatvėje pajamos iš sukaupto turto galėtų

„Lietuvos banko duomenys rodo, kad II ir III pakopos pensijų fonduose gyventojai jau yra sukaupę daugiau nei 10 milijardų eurų. Didžiąją dalį šios sumos, žinoma, sudaro II pakopos pensijų fondų turtas – trečios pakopos fonduose, kurie turi tik apie 180 tūkst. dalyvių, sukaupta beveik pusė milijardo eurų.

siekti rekomenduojamą lygį, t. y. apie 70 proc. prieš pensiją buvusio atlyginimo.

Jeigu 3 proc. skiriame II pakopai, likusių lėšų dalį galėtume skirti III pakopai – **tai būtų orus priedas prie senatvės pensijos.** Be to, abu šie pasirinkimai netrukdo investuoti ir savarankiškai“, – sako V. Rūkas.

SVARBU ŽINOTI!

Investicijos į pensijų fondus yra susijusios su investavimo rizika. Tai reiškia, kad pensijų fondo vieneto vertė gali ir kilti, ir kristi, todėl galite atgauti mažiau, nei investavote. Pensijų kaupimo bendrovė negarantuoja pensijų fondų pelningumo. Pensijų fondo praeities rezultatai negarantuoja tokių pačių rezultatų ir pelningumo ateityje. Prieš priimant sprendimą investuoti, rekomenduojame pačiam ar padedant investicijų konsultantui atsakingai ir kruopščiai pasirinkti pensijų fondą ir jo investavimo strategiją, įvertinti visas su investavimu susijusias rizikas, taikomus mokesčius ir susipažinti su pensijų fondo taisyklėmis, kurios yra neatsiejama pensijų kaupimo sutarties dalis. Ši informacija negali būti laikoma individualia konsultacija, rekomendacija ar pasiūlymu prisiimti bet kokius finansinius įsipareigojimus, įsigyti, naudoti bet kokius finansinius produktus ar paslaugas ar jų neatsisakyti. Nors šios informacijos turinys yra pagrįstas šaltiniais, kurie yra laikomi patikimais, „Artea“ grupė nėra atsakinga už šios informacijos netikslumus, pasikeitimus, taip pat ir nuostolius, kurių gali atsirasti, kai investicijos grindžiamos šia informacija.

UAB „INK agency“

KAS IR KODĖL sugalvojo pasukti laiką viena valanda

◆ **Ant 100 dolerių banknoto** pavaizduotas Benjaminas Franklinas buvo aršus vergovės priešininkas, tačiau būtent jis pastebėjo, kad „saulė dar aukštai“, ir žmonės visai galėtų dirbti papildomą valandą dienos šviesoje, jei, žinoma, būtų persuktos laikrodžio rodyklės.

LAIKAS IR FRANKLINAS

Idėją pereiti prie vasaros laiko savo esė, pavadinimu „Ekonomiškas projektas“, pirmą kartą išsakė garsus amerikiečių politikas, mokslininkas ir išradėjas Benjaminas Franklinas 1784 metų balandį, būdamas JAV ambasadoriumi Paryžiuje.

Tuo metu Franklinui jau buvo 78 metai. Dėl podagros ir kitų ligų jis buvo beveik prikaustytas prie lovos, tačiau neprarado dvasios žvalumo ir linksminosi kiek galėdamas. Jo esė iš tiesų buvo linksma. Žaibolaidžio išradėjas šiame tekste atvirai parodijavo save, savo meilę taupumui, savo mokslinius darbus ir aistrą šachmatams.

Kaip Franklinas rašė savo esė, po to, kai „vienam filosofui“ buvo papasakota apie naujos alyvinės lempos pranašumus, jis negalėjęs užmigti iki ketvirtos ryto, o jau šeštą valandą pabudęs nuo ryškios šviesos. Iš pradžių filosofas pamane, kad pas jį vėl kažkas atėjo su alyvinėmis lempomis, tačiau netrukus įsitikino, jog šeštą ryto lauke jau šviečia saulė.

„Šis įvykis mano sąmonėje sukėlė keletą rimtų ir svarbių minčių, – tęsė jis esė. – Jeigu nebūčiau pabudęs tokią ankstyvą ryto valandą, būčiau miegojęs iki vidurdienio, praradęs šešias valandas dienos šviesos ir atitinkamai vėliau praleidęs šešias kitos dienos vakaro valandas prie žvakių.“

Vėliau „vien iš meilės taupumui“ Franklinas ėmė skaičiuoti ekonominę naudą, kurią davė jo ankstyvas pabudimas. Darydamas prielaidą, kad 100 tūkstančių Paryžiaus šeimų per valandą sudegina maždaug pusę svaro žvakių ir tai daro septynias valandas per parą, jis įvertino laikrodžio rodyklių persukimo naudą 96 milijonais livrų.

„Milžiniška suma, kurią Paryžiaus miestas galėtų sutaupyti kasmet“, – padarė išvadą nustebintas Franklinas.

Siekdamas atsakyti į skeptikų prieštaravimus, Franklinas pasiūlė keletą neįprastų taisyklių, tarp jų buvo **mokestis už žaliuzes, draudimas judėti gatvėmis tamsiu paros metu visiems, išskyrus medikus, vieno svaro žvakių norma šeimai per savaitę**, taip pat rytinis varpų skambinimas ir šaudymas iš patrankų, kad „priverstų miestiečius atmerkti akis ir pamatyti savo tikruosius interesus“.

„Sunkiausia bus per pirmąsias dvi ar tris dienas, paskui naują režimą bus lengva ir natūralu priimti... Jei žmogų įpareigos keltis ketvirtą valandą ryto, jis, visai tikėtina, noriai eis miegoti aštuntą valandą vakaro“, – rašė Benjaminas Franklinas.

Kitaip tariant, **Franklinas numatė daugumą problemų, su kuriomis žmonės susiduria kelias dienas per metus po kiekvieno laikrodžio**

rodyklių persukimo. Reikia pažymėti, kad Franklino idėja nebuvo priimta, nors esė buvo kelis kartus perspausdinta, o Europos mokslininkai dar keletą metų tęsė susirašinėjimą su pasiuntiniu dėl pasiūlymo tobulinimo.

LAIKAS IR KARALIUS

Prie šios idėjos buvo sugrįžta po daugiau nei šimto metų. Britą Williamą Willettą ji aplankė 1905 metais rytinės išvykos prieš pusryčius metu, kai jis pamatė miegantį Londoną jau pakilus saulei. Pastebėjęs, kad daugelis miesto gyventojų pramiega didelę dalį šviesaus paros meto, Williamas Willettas pasiūlė persukti laikrodžių rodykles.

Savo straipsnyje „Apie dienos šviesos švaisytytą“ **Willettas pasiūlė kiekvieną balandžio sekmadienį laiką pasukti 20 minučių į priekį, o rugsėjį atsukti atgal.**

„Mes 365 kartus per metus užvedame kišeninius, stalinius ir sieninius laikrodžius, o rodyklių persukimo procedūra vos aštuonis kartus per metus nėra sudėtingesnė. Užtat anglai per metus gaus 210 „papildomų“ šviesių valandų ir apšvietimui sutaupys du su puse milijono svarų sterlingų“, – tvirtino Williamas Willettas.

Šerloko Holms'o kūrėjas Arthuras Conanas Doyle'is palaikė šią idėją: „Net keista, kad per visą žmonijos istoriją niekam neatėjo į galvą toks paprastas ir toks naudingas patobulinimas! Naujovės minusai bus menki, palyginti su plusais.“

Net Anglijos karalius Eduardas VII Sandringamo rūmuose persukdavo laikrodžius 30 minučių atgal, kad galėtų ilgiau medžioti. Tiesa, kad laikrodžiai būtų pradėti persukti ne tik karališkuosiuose apartamentuose, prireikė daugiau nei dešimties metų diskusijų parlamente ir ginčų su ūkininkais, astronomais bei bankininkais. Willettas sutiko su vienos valandos skirtumu vietoje 80 minučių ir su laikrodžių persukimu du kartus per metus, tačiau savo idėjos įgyvendinimo nesulaukė – jis mirė 1915 metais, o prie vasaros laiko Anglija perėjo 1916-aisiais, jau po Vokietijos imperijos.

1916 metais kitas valdovas – kaizeris Vilhelmas II – išleido įsaką: energijos taupymo tikslais balandžio 30 dieną 23 valandą visus laikrodžius pasukti vieną valandą į priekį, o spalio 1 dieną 1 valandą nakties atsukti viena valanda atgal. Šiuo pavyzdžiu greitai pasekė visos Pirmajame

pasauliniame kare dalyvavusios šalys. Nuo tada prie perėjimo prie vasaros laiko prisijungė daugiau nei šimtas šalių.

LAIKAS IR HELOVINAS

Jungtinėse Amerikos Valstijose perėjimas prie vasaros laiko taip pat prasidėjo Pirmojo pasaulinio karo metu. Tačiau maždaug pusę amžiaus skirtinguose valstijose jis vyko skirtingu metu. Tik 1966 metais buvo priimtas federalinis įstatymas, pagal kurį laikrodžiai buvo sukami pirmyn paskutinį balandžio sekmadienį, o atgal – paskutinį spalio sekmadienį.

Taip tęsėsi dar 50 metų. Vystantis automobilių transportui tapo aišku, kad naktį prieš Helovino šventę smarkiai padidėja mirtinų eismo įvykių, kuriuose dalyvauja vaikai. Pagal statistinius duomenis, mirtingumas buvo keturis kartus didesnis nei bet kurią kitą naktį. Todėl 2006 metais buvo nuspręsta laikrodžių rodykles persukti ne spalį, o pirmąjį lapkričio sekmadienį, kad, tradiciškai rinkdami saldinius, vaikai turėtų daugiau šviesaus laiko.

Beje, Amerikos žiniasklaida tvirtina, kad šią idėją daugelį metų aktyviai rėmė ir saldumynų gamintojai. Tačiau 2007 metais liūdna eismo įvykių statistika nepasikeitė: paaiškėjo, jog vaikai iš įpročio laukdavo, kol sutems, kad galėtų belstis į namus ir gąsdinti „taikius gyventojus“. Laimei, pastaraisiais metais situacija šiek tiek pagerėjo.

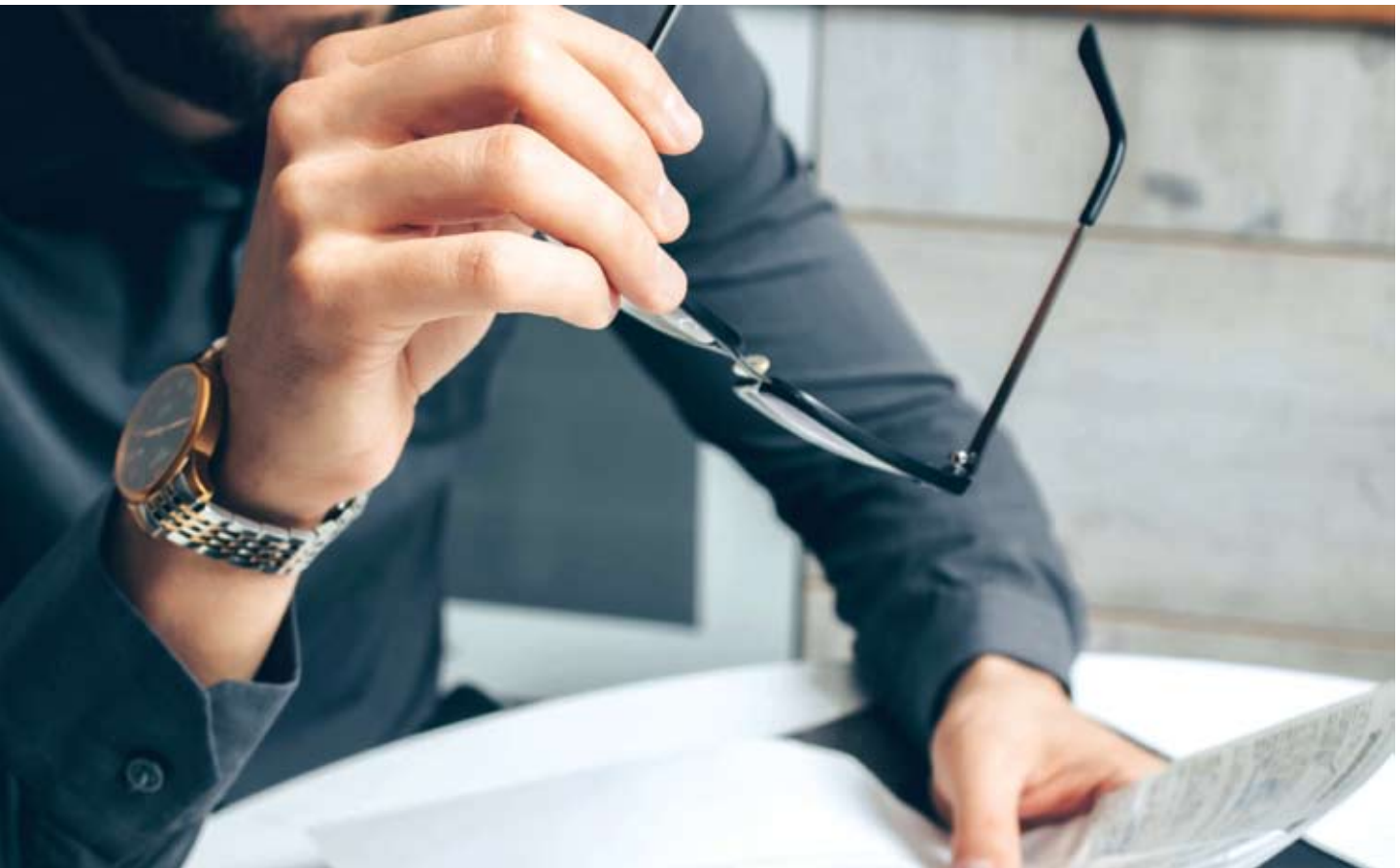
„TIKRASIS“ ŽIEMOS LAIKAS

Ir dar šiek tiek apie perėjimą prie žiemos laiko. Žiemos laikas, t. y. laikas, viena valanda besiskiriantis nuo standartinio, bet priešinga kryptimi, buvo įvestas tik vieną kartą – Čekoslovakijoje 1946 metais. Idėja padaryti ne vienos, o dviejų valandų, kaip esame įpratę, skirtumą tarp žiemos ir vasaros laiko išsilaikė tik tris mėnesius – iki 1947 metų pavasario. Tai reiškia, kad 1946 metais vienintelį kartą istorijoje šalyje egzistavo trys laikai: vasaros laikas vasarą, standartinis (tas, kuris dabar dažniausiai vadinamas žiemos laiku) – lapkritį ir tikrasis žiemos laikas – gruodį. Daugiau su laiku taip nebejuokauta.

Pagal užsienio spaudą parengė
Rasa URBONAITĖ

PINIGŲ ENERGIJA: 5 paslaptys, kurias žino tik pasiturintys žmonės

Vargšų ir turtingų žmonių psichologija turi esminių skirtumų. Jie pasireiškia ne tik požiūriu į pinigus, bet ir požiūriu į gyvenimą apskritai. Tai paaiškina, kodėl turtingi tampa dar turtingesni, o vargšai, kad ir kaip stengtųsi, vėl atsiduria paskolose ir skolose.

Ar tikrai santykiai su pinigais susideda ne vien iš atlyginimų, investicijų, santaupų, paveldėjimo ir kitų išteklių, bet taip pat formuojami psichologiškai? Ar tiesa, kad žmonėms, kurie moka pinigus mylėti tam tikru ypatingu būdu, lemta būti pasiturintiems, nepaisant nieko?

■ **Pirma:** pasiturintys žmonės dalijasi, tačiau ne su visais iš eilės, ir tik tuo, ko turi perteklių. Jie nepažeis energetinių dėsnių atiduodami viską, ką turi (ar net daugiau). Gausos psichologija – „aš noriu ir galiu dalytis, aš duosiu, nes turiu tokią galimybę“. Skurdo psichologija – „man pačiai per mažai“. Pradinės materialinės sąlygos gali būti vienodos, tačiau tiems, kas mąsto „skurdžiai“, trūksta dabar ir trūks visada. Jie arba nesidalija, arba dalijasi tikėdamiesi pripažinimo, pageidautina – viešo, už savo heroizmą ir taip sau pakenkdami. Tačiau dalytis ne visada reiškia patirti materialinių nuostolių, kurių

“Turto psichologija – tai ne kas kita, kaip sąmoningas pasirinkimas pačiam prisiimti atsakomybę už savo gyvenimo sąlygas. Be pretenzijų, be perdėtos įtampos, atvira širdimi ir su nuolatine nuostata siekti sėkmės.

taip bijo šykštūs žmonės. Dovanokite savo laiką, patirtį, ryšius. Padėkite rūpesčiu, palaikymu ir meile. Kai esate dosnūs – jūs nenuskurstate.

■ **Antra:** turtingi žmonės nuoširdžiai dėkoja už tai, ką jau turi. Ir Visata toliau juos apdovanoja, nes jie su ja palaiko tinkamą dialogą. Įsivaizduokite, kad Visata – tai jūs. Ar jums būtų malonu į savo dovanas, užuominas ir naujas galimybes gauti vien niūrią reakciją? Skundus, priekaištus ir išlygas: ačiū, žinoma, bet atlyginimas galėtų būti ir didesnis, vaikai – sėkmingesni ir t. t. **Amžinai nepatenkintiems nepasitaiko pasakų ir stebuklų.** Turtas jų nesiveja, nes jų neišmanoma patenkinti. Be to, tokie žmonės yra toksiški: savo nepasitenkinimu jie morališkai slopina tuos, kurie, jų nuomone, jiems duoda per mažai. Jie nuvertina kitų pastangas ir nuoširdžius ketinimus, gesina norą ką nors siūlyti. Jų pasaulyje pasiūla niekada neviršys paklausos, todėl ji tiesiog išnyksta.

■ **Trečia:** pasiturintys žmonės, be abejonų, renkasi tai, kas geriausia, ką gali sau leisti. Jie jaučia savo vidinę teisę į tai. Todėl moka visur matyti ir vertinti galimybes. Net ir krizės atvejais – o jų turtingiesiems, kaip ir visiems kitiems, pasitaiko taip pat – jie nenuleidžia kartelės.

O vargingi žmonės sutinka su bet koku minimumu, kad tik kas nors būtų. Jie nejaučia savo vertės ir teisės į kažką daugiau. Juos riboja stereotipai ir nuostatos, tokios kaip „daug norėsi – mažai turėsi“.

Dažniausiai ši istorija prasideda vaikystėje: tėvai negali išpildyti dukters norų ir, kad nesijaustų nepajėgūs, pasirenka lengvesnį kelią – leidžia vaikui suprasti, kad neteisinga, bloga ir gėdinga daug norėti ir prašyti to, ko trokšti.

Tai taip giliai iššaknija daugelio moterų pasąmonėje, kad net tapusios savarankiškos jos ir toliau taupo savo sąskaita. Joms vis dar gėda ko nors norėti, todėl jos atima iš savęs tokią teisę.

■ **Ketvirta:** pasiturintys žmonės moka mėgautis. **Taip, patirti malonumą reikia išmokti.** Klaidinga manyti, kad, siekiant įgyvendinti savo norus, reikia įtemptai ir daug dirbti, nesuteikiant sau poilsio ir teisės atsipalaiduoti. Ramybės būseną neturėtų kelti kaltės jausmo, nerimo ar panikos. „**Kai uždirbsiu, tada ir pailsėsiu**“ – labai **klastingas scenarijus.** Jis neleidžia sustoti ir suprasti, kad tas „tada“ jau atėjo, kad nereikia kiekvieną sekundę vykdyti vis naujas užduotis. Net organizmas tam pradeda priešintis. **Pasąmonė nesupranta, dėl ko stengtis, jei už pastangas vis nėra atlygio,** todėl įsijungia vidinis pasipriešinimas, sabotazas, sveikatos problemos ir vis didėjanti panika bei kaltė. O tereikia leisti sau drąsiai pasirūpinti savimi ir savo ištekliais, reikalingais tolesnėms užduotims atlikti, – patirti netemdumą malonumą.

■ **Penkta:** žmonės, kurie moka didinti savo lėšas, **gerbia pinigų energiją.** Gerbti reiškia žinoti, kaip su ja dirbti: kaip pritraukti ir paskirstyti, kaip išsaugoti ir leisti, taupyti ir investuoti. Jei į pasiturimumą orientuotas žmogus ko nors nežino ar nemoka, jis ras būdą įgyti patirties (už priimtina kaina).

O skurdo psichologija verčia žmogų manyti, kad visa tai nereikalingos arba pernelyg sudėtingos užduotys. Arba kad padoriam žmogui nedera būti perpardavinėtoju ar prekybininku. Pažymėtina, kad tuo pat metu tokia „padori dama“ visai nesibodi ieškoti žmogaus, kuriam galėtų pavesti užduotį ištraukti ją varginančio skurdo. Kur čia logika? Atsakymo nėra. Nėra ir atsakomybės už savo gerovę ir laimę, už tai, kad pats turi susikurti ateitį sau ir savo artimiesiems.

Štai tokia išvada: **turto psichologija – tai ne kas kita, kaip sąmoningas pasirinkimas pačiam prisiimti atsakomybę už savo gyvenimo sąlygas.** Be pretenzijų, be perdėtos įtampos, atvira širdimi ir su nuolatine nuostata siekti sėkmės.

Pagal užsienio spaudą parengė
Gražina MALINAUSKAITĖ

Lietuvių finansinė situacija per kelerius metus iš esmės nepasikeitė: 2026-IEJI PAREIKALAUS finansinio raštingumo žinių

◆ **Kelerius** pastaruosius metus atliekami lietuvių finansinio raštingumo tyrimai rodo gana stabilų, tačiau nerimą keliantį vaizdą: atsakymai į pagrindinius klausimus iš esmės kartojasi kasmet, o tai leidžia daryti išvadą, kad, nors bendras finansinis saugumas neblogėja, tačiau ir akivaizdžiai negerėja. Finansų ekspertai įspėja, kad 2026-ieji gyventojams kelia naujų finansinių iššūkių.

Vertinant gyventojų finansinę padėtį, jų santykį su pajamomis ir išlaidomis, skolinimosi įpročius, pasitikėjimą finansinėmis žiniomis bei santaupų dydį, reikšmingų pokyčių fiksuojama labai nedaug, – rodo nuo 2022-ųjų atsakingo skolinimo platformos „Credit24“ užsakymu atliekama gyventojų apklausa.

„Apibendrinant ketverių pastarųjų metų rezultatus galima teigti, kad Lietuvos gyventojų finansinė „temperatūra“ nėra dramatiška, tačiau savotiškos stagnacijos ir finansinio

neužtikrintumo jausmas išlieka. Atrodo, kad gyventojai gyvena nuolatinio finansinio laukimo būsenoje – trūksta tikrumo dėl ateities. Šie metai dėl galimybės iš pensijų fondų atsiimti dalį sukauptų lėšų sustyguoti savo finansų greičiau nepadės. Atvirkščiai – trumpalaikė finansinė injekcija daugelį gali paskatinti priimti neapgalvotus, trumparegiškus sprendimus, o norą savo finansus valdyti protingai jie dar atidės“, – sako **Tomas BATAITIS**, „Credit24“ vadovas.

PAGRINDINIAI RODIKLIAI – STABILIAI VIDUTINIŠKI

Anot finansų eksperto, ilgalaikiai tyrimai rodo, kad daugeliui gyventojų mėnesio pabaigoje beveik nelieka laisvų lėšų, todėl sutaupyti sunku, ilgalaikį finansinį rezervą turi retas.

Detaliau pažvelgus į vieną iš pagrindinių kasmetinės apklausos rodiklių – gyventojų turimas lėšas mėnesio pabaigoje, matomas tik ribotas pokytis: 2022–2025 m. laikotarpiu respondentų, teigiančių, kad po visų išlaidų jiems lieka bent šiek tiek lėšų, dalis svyruoja ties ketvirtadaliu.

Kita vertus, per ketverius metus Lietuvoje padaugėjo žmonių, galinčių sau leisti atsidėti dideles sumas (daugiau nei 50 proc. savo pajamų): **nuo vos 1,6 proc. 2022-aisiais iki 5,5 proc. 2024-aisiais.**

Ilgalaikiai tyrimai rodo, kad daugeliui gyventojų mėnesio pabaigoje beveik nelieka laisvų lėšų, todėl sutaupyti sunku, ilgalaikį finansinį rezervą turi retas.

„Nors pastebimas nežymus tų, kuriems lieka didesnė dalis pajamų, skaičiaus augimas, absoliuti dauguma gyventojų ir toliau nurodo, kad mėnesio pabaigoje jiems lieka tik nedidelė suma arba nelieka nieko. Pastaroji grupė kasmet sudaro apie du trečdalius respondentų. Tai patvirtina, kad finansinių manevrų laisvė daugeliui Lietuvos gyventojų išlieka ribota, o galimybės nuosekliai taupyti – gana menkos“, – sako bendrovės vadovas.

Vertinant taupymo įpročius per pastaruosius metus, taip pat matomi tik nežymūs pokyčiai: **maždaug 4 iš 10 gyventojų nurodo, kad taupo kas mėnesį ar beveik kas mėnesį, tačiau šis rodiklis reikšmingai neauga.** Be to, apie penktadalis respondentų ir prieš ketverius metus, ir pernai pripažino, kad per metų laikotarpį apskritai netaupė.

„Sprendimai dažnai atidedami, taupoma nenuosekliai, o finansiniai rezervai kuriami tik tada, kai atsiranda papildomų, nereguliarių pajamų. Toks neužtikrintumas ilgainiui tampa norma, nors iš tiesų jis didina pažeidžiamumą net ir nedidelių ekonominių sukrėtimų atvejais“, – pabrėžia T. Bataitis.

SPRENDIMAI VIS DAR NE VISUOMET PAMATUOTI

Nors skolinimosi įpročiai per kelerių metų laikotarpį išliko gana stabilūs, dar labiau išryškėjo tendencija skolintis neformaliai, dažnai – iš šeimos narių ar draugų. Tačiau ekspertai išpėja, kad už prižiūrimų finansų institucijų ribų besiskolinantys žmonės gali susidurti su nereguliuojamomis paskolomis, ypač neformalioje aplinkoje, internete.

Per pastaruosius ketverius metus Lietuvoje išaugo besiskolinančių iš artimos aplinkos skaičius: **iš šeimos narių – nuo 21 proc. 2022 metais iki 26 proc. 2025 metais, o iš draugų – atitinkamai nuo 11 iki 15 proc.**

Anot T. Bataičio, iš nereguliuojamų skolintojų dažnai skolinamasi neaiškiais sąlygomis, be aiškios vartotojų apsaugos ar galimybių grąžinti skolą įvertinimo.

„Priešingai nei prižiūrimos finansų institucijos, tokie skolintojai neprivalo laikytis skaidrumo ar atsakingo skolinimo taisyklių, dėl to žmonės rizikuoja patirti daugiau išlaidų ar net ilgalaikių finansinių sunkumų. Labai svarbu suprasti skirtumą tarp reguliuojamų finansinių paslaugų ir nereguliuojamų alternatyvų“, – sako bendrovės vadovas.

2026-AISIAIS PRIREIKS SVEIKO PROTO

T. Bataitis pabrėžia, kad sąmoningas finansinis elgesys prasideda nuo aiškaus plano: žinojimo, kiek galima sau leisti, kiek atsidėti juodai dienai ir kokios rizikos priimtinos.

Nemenkos dalies gyventojų sąskaitas jau pavasarį greičiausiai pasieks antrojoje pensijų pakopoje sukauptos lėšos, todėl apgalvotų sprendimų svarba šiais metais išaugs dar labiau.

Anot pašnekovo, dalis gyventojų vis dar linkę į trumpalaikius, spontaniškus sprendimus – ypač atsiradus papildomų lėšų arba norint patenkinti momentinius poreikius.

„Šiandien finansinis stabilumas vis mažiau priklauso nuo pajamų dydžio ir vis labiau – nuo sprendimų kokybės. Pavyzdžiui, mūsų tyrimai rodo, kad daliai gyventojų vis dar trūksta pasitikėjimo savo finansinėmis žiniomis, o tai dažnai lemia spontaniškus ar ilgalaikės vertės neturinčius sprendimus. Kelerius metus atliekamo tyrimo rezultatai rodo nuoseklių, ilgalaikių finansinio švietimo iniciatyvų, kurios ne tik plėstų žinias, bet ir skatintų realius elgsenos pokyčius: taupymą, sąmoningesnę skolinimąsi ir didesnę pasitikėjimą savo finansiniais sprendimais, poreiki“, – sako finansų ekspertas.

Siekdama skatinti finansinį raštingumą, „Credit24“ vykdo projektą „Nematomi finansai“, kurio metu regionų gyventojai supažindinami su atsakingu asmeninių finansų valdymu.

T. Bataičio nuomone, pagrindinis šių metų iššūkis daugumai gyventojų – išmokti ne tik valdyti pajamas ir išlaidas, bet ir sąmoningai kurti ilgalaikius finansinius įpročius. Tą padaryti gali padėti nuoseklumas, planavimas ir kritiškas požiūris į savo finansus.

Godą DIEČKUTĖ

UAB „Headline Agency“

STABILUMAS su išlygomis: ką rodo 2025 m. bankrotų STATISTIKA

◆ **2025 m.** tiek juridinių, tiek fizinių asmenų nemokumo procesų Lietuvoje buvo pradėta 12 proc. mažiau nei 2024 m., tačiau toks sumažėjimas leidžia tik nedrąsiai tikėtis, jog verslo aplinka tapo stabilesnė. Įsigilinus į sektorių dinamiką ir pačių procesų struktūrą matyti, kad sisteminiai iššūkiai vis dar išlikę, – teigia *advokatų profesinės bendrijos TEGOS asocijuotoji partnerė, advokatė Žydrūnė STUGLYTĖ*.

BANKROTŲ MAŽIAU NEI 2024 m.

Remiantis Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo tarnybos (AVNT) pateiktais duomenimis, 2025 m. I–III ketv. buvo pradėti 1 007 juridinių asmenų bankroto procesai, lyginant su 2024 m. (1 145) – **12,1 proc. mažiau**. Įdomu tai, kad 2025 m. rezultatai beveik sutampa su 2023 m., kuomet buvo pradėta 1 018 bankroto procesų.

„Tai rodo, kad verslo sektorius stabilizuojasi po gan sudėtingų 2024 m., tačiau kol kas sugrįžtame tik į vidutinių, „įprastą“, bankrotų lygį, o ne stebime ilgalaikį nemokumo mažėjimą. 2026 m. turėtų parodyti, ar ši tendencija išgaus pagreitį, tačiau tai lems tiek pasaulinės geopolitinės ir ekonominės aplinkybės, tiek vietiniai makroekonominiai sprendimai bei verslo aplinkos pokyčiai Lietuvoje“, – sako Ž. Stuglytė.

Tyčinių bankrotų dalis per tą patį praėjusių metų laikotarpį išaugo iki 6,8 proc., 2024 m. ši dalis siekė 4,7 proc.

„Šis augimas rodo didesnę teismų ir administratorių dėmesį verslo sprendimų vertinimui. Pagrindinės bankrotų priežastys išlieka nepakitusios: per didelės skolos, per didelės rizikos prisiėmimas, apyvartinių lėšų trūkumas bei kreditavimo problemos. Tai rodo, kad esminių

struktūrinių verslo finansų valdymo pokyčių kol kas nėra“, – išvalgomis dalijasi advokatė.

LYDERIAI – PREKYBOS IR STATYBOS SEKTORIAI

Vertinant 2025 m. I–III ketv. duomenis pagal ekonominės veiklos rūšis, matyti, kad daugiausia bankrotų ir toliau fiksuojama didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuje – iš viso 182 procesai. 2024 m. tuo pačiu laikotarpiu jų buvo 191, 2023 m. – 181.

Tačiau, kaip pažymi Ž. Stuglytė, tai, kad prekybos sektorius jau ne vienerius metus išlieka bankrotų statistikos lyderiu, daugiausia lemia ta aplinkybė, jog **šiam sektoriuje veikia daugiausia įmonių – apie 30 557**, o tai sudaro net apie **19 proc. visų Lietuvos ūkio subjektų**. Tad bankrutuojančių įmonių dalis šiame sektoriuje sudaro vos apie 0,7 proc.

„Tikėtina, kad augantis vartojimas, nuoseklus darbo užmokesčio didėjimas bei lėšų atsiėmimas iš II pakopos pensijų fondų 2026 m. gali dar labiau sumažinti nemokumo riziką prekybos srityje“, – teigia Ž. Stuglytė.

Pirmąja vieta pagal bankrotų skaičių su prekyba dalijasi ir statybų sektorius, kuriame per 2025 m. I–III ketv. taip pat fiksuoti 182 bankrotai.

Anot advokatės, reikėtų atkreipti dėmesį, kad, kitaip nei prekybos, statybų sektoriuje veikia beveik perpus mažiau įmonių – apie 15 468, todėl santykinė bankrotų rizika čia yra maždaug dvigubai didesnė. Tai leidžia daryti išvadą, kad **statybų sektorius yra vienas jautriausių ekonomikos svyravimams.**

„Toliau pagal bankrotų skaičių rikiuojasi apdirbamoji gamyba – 91 procesas, o tai 9 proc. mažiau nei 2024 m. I–III ketv. Transporto ir saugojimo sektoriuje fiksuotas dar ryškesnis pokytis – bankrotų skaičius sumažėjo 29,4 proc., iki 77 procesų. Tokie pozityvūs skaičiai rodo augantį šių sektorių atsparumą“, – sako Ž. Stuglytė.

Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla išsiskiria neigiamais aspektais – bankrotų skaičius čia išaugo 53,2 proc. ir siekė 72 procesus. Tokie skaičiai rodo, kad paslaugų sektorius vis dar jaučia ankstesnių krizių pasekmes ir patiria vis daugiau veiklos sąnaudų.

BANKROTAS DAŽNIAUSIAI REIŠKIA VERSLO PASITRAUKIMĄ

Per 2025 m. I–III ketv. buvo baigta 780 bankroto procesų, iš kurių net 732 (93,8 proc.) baigėsi įmonių išregistravimu. Tik 23 procesai (5,1 proc.) buvo nutraukti. Anot Ž. Stuglytės, tai patvirtina, jog Lietuvoje bankrotas dažniausiai reiškia galutinį pasitraukimą iš rinkos, o ne verslo restruktūrizavimo pradžia. Galimybės atkurti mokumą ar išvengti bankroto proceso pabaigos taip pat vis dar išlieka gana ribotos. Tai rodo, kaip svarbu reaguoti laiku: kuo anksčiau įmonė imasi veiksmų, tuo didesnė tikimybė išvengti negrįžtamo scenarijaus.

Restruktūrizavimo bylų 2025 m. I–III ketv. buvo pradėta 50 – tai apie 43 proc. daugiau nei 2024 ir 2023 m., kai tokių bylų skaičius siekė atitinkamai 35 ir 34.

„Iš pirmo žvilgsnio tai galėtų atrodyti kaip teigiamas signalas, rodantis aktyvesnį įmonių siekį išsaugoti veiklą, tačiau ši augimą iš esmės nulėmė vienos įmonių grupės – AB „AUGA Group“ – restruktūrizavimo procesai. Tai reiškia, kad toks statistinis padidėjimas nėra plačiai paplitusi rinkos tendencija. Todėl kol kas nėra ir pagrindo teigti, jog Lietuvoje formuojasi tvarus restruktūrizavimo kultūros augimas – greičiau tai pavienis atvejis nei sisteminis pokytis“, – akcentuoja TEGOS teisininkė.

BANKROTO INICIATORIAI – VADOVAI

2025 m. I–III ketv. pagrindiniai bankroto procesų iniciatoriai buvo įmonių vadovai (35,9 proc.) ir Valstybinė mokesčių inspekcija (VMI) (24,7 proc.). Vadovų iniciatyva pradėti bankrotą išaugo apie 7,6 proc., lyginant su 2024 m.

Tačiau gerokai sumažėjo VMI inicijuojamų bankrotų skaičius – net 32,9 proc. Taip pat, nors absoliutūs skaičiai ir nėra dideli, 25 proc. išaugo darbuotojų inicijuotų bankroto procesų skaičius.

Pagal teisinę formą, kaip ir ankstesniais metais, dominuoja uždarnosios akcinės bendrovės (81,3 proc.) ir mažosios bendrijos (15 proc.).

FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTŲ NUOSEKLIAI MAŽĖJA

2025 m. I–III ketv. buvo užfiksuoti 127 fizinių asmenų bankrotai. Pastarųjų metų statistika rodo nuoseklų mažėjimą: 2024 m. buvo užfiksuoti 144, o 2023 m. – 177 fizinių asmenų bankrotai.

„Ši tendencija leidžia daryti prielaidą, kad gyventojų finansinis raštingumas didėja – jie ima skolintis atsakingiau ir geriau planuoja savo finansinius išsipareigojimus. Tačiau kartu tai gali reikšti, kad dalis asmenų renkasi alternatyvius būdus atiduoti skolas ir vengia formalaus bankroto proceso“, – teigia Ž. Stuglytė.

STABILUMAS, BET SU IŠLYGOMIS

2025 m. stebėjome verslo sektoriaus stabilizaciją. Bankrotų skaičius mažėjo, tačiau išliko panašus į 2023 m. lygį. Tai reiškia, kad artimiausiu metu drastiškų pokyčių tikėtis nereikėtų.

„Ateities prognozės taip pat išlieka iki galo neapibrėžtos: pasaulinė geopolitinė situacija, politiniai sprendimai JAV ir Europoje bei finansų rinkų svyravimai gali turėti tiesioginės įtakos ir Lietuvos verslo aplinkai. Todėl atsakingas rizikų vertinimas ir laiku priimti sprendimai išlieka svarbiausiais veiksniais siekiant išvengti nemo-kumo ateityje“, – pažymi Ž. Stuglytė.

Brigita BUDRYTĖ-MAČIULSKIENĖ
TEGOS

Skrandžio virusas ar apsinuodijimas maistu? Šeimos gydytoja atsako, kada geriau gydytis namuose, o KADA VERTĖTŲ PASIKONSULTUOTI SU GYDYTOJU

Jei suvalgysite sugedusių ar netinkamai apdorotų maisto produktų, greičiausiai jau po poros valandų ims skaudėti pilvą ir pykinti. Tačiau šie simptomai ne visada reiškia apsinuodijimą maistu, kartais jie gali įspėti apie virusinės kilmės žarnyno infekciją. Kaip atskirti šias dvi dažnai painiojamas būkles, kada geriausia gydytis namuose, o kada vertėtų pasikonsultuoti su šeimos gydytoju, pasakoja *Panevėžio šeimos klinikos „Meliva“ (anksčiau – „InMedica“)* šeimos gydytoja **Dovilė ČIŪDARIENĖ**.

„Žmonės neretai painioja šiuos du susirgimus: konsultacijų metu dažnai tenka išgirsti tokias frazes kaip „pasigavau skrandžio gripą“ ar „kažką negero suvalgiau“. Dėl to svarbu nepulti

iškart malšinti simptomų, o pirmiausiai suprasti jų kilmę. Tai padeda ne tik greičiau pasveikti, bet ir išvengti pakartotinių užsikrėtimų ar galimų komplikacijų ateityje“, – mintimis dalijasi šeimos gydytoja.

LIGĄ GALI IŠDUOTI IR SIMPTOMŲ PASIREIŠKIMO LAIKAS

Apsinuodijimas maistu dažniausiai prasideda greitai – **simptomai pasireiškia praėjus vos kelioms valandoms nuo netinkamo maisto vartojimo**. Žmogų ima pykinti, jis vemia, viduriuoja, jaučia pilvo skausmus. Taip pat gali pakilti temperatūra, atsirasti šaltkrėtis, galvos skausmas ar stiprus silpnumas. **Tokius požymius dažnai sukelia nekokybiški, tinkamai termiškai neapdoroti ar pasenę maisto produktai.**

„Virusinės žarnyno infekcijos, tokios kaip norovirusas, rotavirusas ar adenovirusas, turi ilgesnį inkubacinį periodą, todėl **simptomai išryškėja tik praėjus parai** ar net kelioms dienoms nuo buvusio kontakto su sergančiuoju ar užkrėstu paviršiumi, vandeniu ar maistu. Dėl šios priežastis pirmasis žingsnis vertinant paciento būklę yra kruopštus aplinkybių įvertinimas: ką žmogus valgė, su kuo bendravo, kokioje aplinkoje dirba,

„Gijimo procesą dažnai lėtina pats pacientas, kai dėl prastos savijautos vartoja per mažai skysčių, nesilaiko mitybos režimo, o tai trukdo organizmui greičiau pasveikti.“

ar šeimoje yra daugiau sergančiųjų“, – pasakoja D. Čiūdarienė.

Nors dažnai ligos priežastį galima įtarti vien iš detaliai surinktos anamnezės, neatlikus laboratorinių tyrimų, visgi tais atvejais, kai simptomai užsitęsia arba tampa sunkūs, gali būti atliekami virusologiniai tyrimai, tokie kaip greitojo antigeno testai ar molekuliniai PGR tyrimai.

DIDŽIAUSIĄ PAVOJŲ KELIA ORGANIZMO DEHIDRATACIJA

Nepaisant to, kad apsinuodijimo maistu ir virusinės kilmės žarnyno infekcijos simptomai panašūs, jų kilmė nulemia tiek ligos trukmę, tiek galimas komplikacijas. **Jei būklė nėra sunki, tiek apsinuodijimas, tiek virusas dažniausiai praeina per dvi ar tris paras.** Tačiau tais atvejais, kai žmogui, ypač vaikams, sunku vartoti skysčius, vargina itin didelis silpnumas, mieguistumas ir vangumas, svarbu nedelsiant pasikonsultuoti su savo šeimos gydytoju.

„Nedelsti verta ir tada, kai išmatose atsiranda gleivių ar kraujo, o simptomai nepraeina per tris paras. Abiem atvejais didžiausia rizika yra organizmo dehidratacija ir su tuo susijusi intoksikacija, kuri gali gerokai pabloginti paciento savijautą“, – teigia šeimos gydytoja.

Virusinės kilmės žarnyno infekcijos ir apsinuodijimo maistu gydymo principai iš esmės yra panašūs. **Pirmasis žingsnis – skysčių ir elektrolitų balanso atkūrimas.** Geriausia gerti vandenį, elektrolitų tirpalus, taip pat ramunėlių ar kmynų arbatą. Ne mažiau svarbus ir poilsis bei lengva, skrandį tausojanti dieta ūmiu ligos periodu. Prireikus šeimos gydytojas gali skirti viduriavimą ar pykinimą mažinančių vaistų, taip pat probiotikų. Jeigu žarnyno virusu serga keli šeimos nariai, labai svarbu laikytis higienos: dažnai plauti rankas, nesinaudoti tais pačiais indais ir įrankiais, reguliariai vėdinti namų patalpas.

KAIP PADĖTI SAU PASVEIKTI

Šeimos gydytoja pabrėžia, kad gijimo procesą dažnai lėtina pats pacientas, kai dėl prastos savijautos vartoja per mažai skysčių, nesilaiko mitybos režimo, o tai trukdo organizmui greičiau pasveikti.

„Toks elgesys ypač dažnas pirmosiomis dienomis, kai simptomai būna intensyviausi. O būtent tada svarbiausia kuo daugiau išsėtis, rinktis skrandžiui lengvą maistą, vengti riebių ar saldžių produktų, kurie gali dar labiau dirginti virškinimo sistemą“, – sako Panevėžio šeimos klinikos „Meliva“ šeimos gydytoja D. Čiūdarienė.

Siekiant išvengti žarnyno infekcijų, pravartu vartoti šviežią, tinkamai apdorotą maistą, vengti kontaktų su sergančiais, reguliariai plauti rankas ir dezinfekuoti dažnai liečiamus paviršius. **Stiprinti imunitetą padeda ir darbo bei poilsio režimo laikymasis, laikas gryname ore bei reguliarus judėjimas.**

Rita ZINKEVIČĖ
UAB „Coagency“

Šaltasis sezonas odai – TIKRAS IŠŠŪKIS: viena gydytojų rekomenduojama priemonė nustebins

◆ **Įsibėgėjusi žiema** tampa problema ir kiekvieno mūsų odai. Gydytojai dermatologai ramina, kad išsausejimo, nušalimų ir kitų problemų galima išvengti ar juos sumažinti, naudojant vos keletą svarbių priemonių.

Vykdamas klinikos „Sugihara“ inicijuotą projektą „Paklauskime gydytojo“, Jurgitos JURKUTĖS-ŠIRVAITĖS kalbintos gydytojos atskleidė, kad viena svarbiausių priežasčių, kodėl mūsų odai žiemą reikia daugiau pagalbos, slepiasi mūsų pačių namuose.

„Šildymo sezonu itin išsauseja vidaus patalpų oras. Vietoje rekomenduojamų 40–60 % kambariuose būna vos 20–30 % drėgmės. Negana to, mūsų oda ir pati pradeda mažiau saugotis. Taigi, odos barjeras tampa silpnesnis, aplinka – agresyvesnė, todėl pagalbinės priemonės, kremai tampa itin svarbūs“, – sako *klinikos „Sugihara“ gydytoja dermatologė Gintarė ULIANSKAITĖ.*

„Viena svarbiausių priemonių šaltuoju laikotarpiu – **šalčio kremai**. Tai – arba labai mažai vandens turintis, arba visai bevandenis tepalas, kurį rekomenduojama tepti 15–20 minučių prieš einant į lauką. Tepame visas atviras vietas: veidą, ausis, plaštakas. Kremas tarsi plėvelė apsaugo nuo vandens garavimo iš odos ir tuo pačiu – nuo nušalimo“, – pasakoja gydytoja.

Jos teigimu, ši priemonė itin svarbi mažiems, vyresnio amžiaus žmonėms bei tiems, kas sportuoja ar dirba lauke. „**Rekomenduoju ją tepti temperatūrai pasiekus 5–8 laipsnius šilumos**, o jai nukritus žemiau nulio, šalčio kremą turėtume naudoti kiekvienas“, – teigia G. Ulianskaitė.

Klinikos „Sugihara“ gydytoja dermatologė Monika BLAŽEVIČIŪTĖ nurodo dar vieną priemonę, kuri saugantiems odą itin svarbi.

Jurgitos Jurkutės-Širvaitės kalbinta gydytoja griauna mitus, kad ši priemonė būtina tik vasaros laikotarpiu. „Būna, žmonės patikrina UV indeksą, mato, kad jis žemas, ir galvoja, kad tepintis kremu nuo saulės žiemą nebūtina. Vis dėlto taip galvoti yra klaida. UVA spinduliai yra aktyvūs visus metus, net debesuotomis dienomis. Jie mus pasiekia ir per langus, automobiliuose, vidaus patalpose“, – sako gydytoja.

„Kremą nuo saulės reikia naudoti visais sezonais. UVB spinduliai gali sukelti odos vėžį, raudoną nudegimą, kuris padaro žalos mūsų ląstelių DNR informacijai, o UVA spinduliai sendina odą. Negana to, mėlynoji šviesa, sklindanti iš kompiuterių, mobiliųjų telefonų ar planšėčių ekranų, yra siejama su padidėjusia odos pigmentacija. Jei norime apsaugoti visapusiškai, apsaugą nuo saulės būtinai naudoti visus metus“, – papildo gydytoja G. Ulianskaitė.

„Norėdami ne tik apsaugoti nuo odos vėžio, bet ir pristabdyti senėjimo procesus, turėtume naudoti plataus poveikio apsaugos nuo saulės preparatus. Perkant kremą reikėtų atkreipti dėmesį į pakuotę – ne tik SPF skaičius, kurie nurodo, kiek laiko esame saugomi nuo UVB spindulių ir nudegimo. Norėdami apsaugoti ir nuo UVA spindulių, turėtume ieškoti apibraukto užrašo „UVA“ arba ženklą „PA+++“, – teigia gyd. M. Blaževičiūtė.

Aistė SIMĖNAITĖ

UAB „Not Perfect Vilnius“

Kiekvienas Zodiako ženklas yra unikalus, kaip ir žmogus, kuris ryte renkasi batus neatsižvelgdamas į orą; viena vertus, tai miela, tačiau kartais visiškai nenuspėjama. Net ir ryškiausios asmenybės turi silpnų vietų, vidinių „trigerių“, galinčių sukelti chaosą aplinkui. Dažniausiai žmonės, kuriantys problemas, kovoja su vidiniais konfliktais, nepasitikėjimu savimi ar nežinomybės baime. Ir kartais šie sunkumai pasireiškia išoriškai kaip dirglumas, užsispyrimas ar net smulkios manipuliacijos – tai tiesiog būdas atkreipti dėmesį į savo paslėptus išgyvenimus.

Svarbu prisiminti: už probleminio elgesio beveik visada slypi asmeninis skausmas, nepasitenkinimas gyvenimu ar stresas. Priesti prie tokių žmonių kantriai, suteikti erdvės, nustatyti ribas ir kartu išlikti atviram – tai raktas, padedantis pačiam „nesudegti“ bendraujant su tokiais žmonėmis.

Pažvelkime į problemiškesnių Zodiako ženklų reitingą ir panagrinėkime, kaip jų bruožai veikia santykius su žmonėmis, jų elgesį ir gyvenimo suvokimą.

12. Svarstyklės

Svarstyklės – taikdariai, pasirengę užgesinti bet kokią konfliktą, net jei dėl to tenka save pastatyti į antrą vietą. Valdamos Veneros, meilės ir harmonijos planetos, jos visur ieško pusiausvyros. Tačiau kartais šis gebėjimas vengti problemų tampa spąstais: atsiranda neapsisprendimas, abejonės, nuolatinis svarbių sprendimų atidėliojimas. Žmonėms dažnai norisi sušukti: „Svarstyklės, pagaliau išsirinkite ką nors!“, nes **aplinkiniams trūksta aiškumo**.

Ir tai nėra smulkmena: Svarstyklės gali valandų valandas svarstyti, ką valgyti vakarienei ar kokią filmą pasirinkti, vien tam, kad **nepažeistų harmonijos su kitais**. Draugystėje jos siekia balanso ir stengiasi nieko neižeisti, tačiau kartais tai atrodo kaip silpnumas. Meilėje jos pasirengusios aukoti savo norus dėl partnerio. Jos gali taip bijoti konfliktų, kad problemos kaupiasi ir perauga į rimtus nesutarimus. Jų neapsisprendimas moko mus, kad kartais reikia rizikuoti ir žengti pirmą žingsnį.

„Nesistenk būti per saldus – tave suvalgys. Nebūk per kartus – tave išspjaus.“ Tai pasakytina būtent apie Svarstyklės. Jos moko mus, kad pusiausvyra yra subtilus dalykas ir kad per dažnas harmonijos siekis gali tapti problemų šaltiniu.

11. Ožiaragis

Ožiaragiai – **darboholikai, disciplinuoti ir ambicingi**. Saturnas suteikė jiems pareigos jausmą ir jėgų siekti rezultatų bet kokia kaina. Jie pasirengę dirbti dieną ir naktį dėl profesinės sėkmės, tačiau dėl to dažnai nukenčia asmeninis gyvenimas. Kartais jų atsidavimas darbui virsta emociniu atotrūkiu, ir net artimi žmonės gali pajusti šaltumą.

Ožiaragiai moka siekti tikslių, tačiau dažnai vieni patys neša atsakomybės naštą, o tai gali sukelti stresą ir perdegimą. **Jie linkę kontroliuoti procesą iki smulkiusių detalių**, o tai erzina kolegas ir draugus. Meilė jiems – tai kantrybės ir ištikimybės išbandymas, o emocijas jie slepia giliai savyje. Kartais atrodo, kad jų širdis užrakinta, ir, norint ją atverti, reikia daug rūpesčio ir dėmesio. Jų tvirtumas ir savitvarda daro išpūdį, tačiau kartais tampa problemų šaltiniu jiems patiems.

Kolegoms ir draugams jie atrodo tarsi geležiniai žmonės, tačiau dažnai pamirštama, kad Ožiaragio viduje gali siausti ištisas jausmų vandenynas. Paradoksalu, bet **pagrindinė jų kova vyksta ne su aplinkiniais, o su savimi pačiais** – su perfekcionizmu ir vidinėmis baimėmis.

10. Žuvis

Žuvis – svajingos, užjaučiančios ir labai jautrios, valdomos Neptūno. **Jos tiesiogine prasme jaučia kitų žmonių emocijas, kartais net stipriau nei savąsias**. Tai daro jas nepaprastai empatiškas, bet kartu ir pažeidžiamas. Kai pasaulis tampa per daug žiaurus ar reikalaujantis, Žuvis gali pasitraukti į savo vaizduotės pasaulį, kuriame viskas tobula. Pasiduodamos emocijoms, jos gali nūgrimzti į iliuzijų pasaulį, vengdamos realybės.

Jų kūrybiška prigimtis atsiskleidžia mene, muzikoje ar netradiciškai sprendžiant kasdienes problemas. Jos mėgsta pasinerti į knygas ir filmus, kur bent trumpam galima pasislėpti nuo realybės. Kartais jų fantazijos aplinkiniams atrodo keistos, tačiau būtent taip jos apdoroja emocijas. Žuvis gali vengti konfliktų, pasitraukdamos į tylą ar pasyvumą. Jų švelnumas ir jautrumas vienus traukia, kitus – erzina.

Būna, kad Žuvis įstringa savianalizėje, atideda darbus vėlesniam laikui ar bėga nuo nemalonių situacijų, slėpdamosi savo svajonėse. Tai nėra silpnybė, o jų jautrios prigimties ypatybė.

„Jautsi per giliai – ne yda, tačiau kartais tai trukdo gyventi dabartyje.“

9. Jautis

Jautis – užsispyrimo ir jausmingumo simbolis, valdomas Veneros. Jaučiai mėgsta komfortą, jaukumą ir grožį, tačiau jų užsispyrimas gali virsti tikra siena – pakeisti Jaučio nuomonę beveik neįmanoma.

Jaučiai vertina stabilumą, todėl pokyčiai ir spontaniškumas jiems kelia stresą. Jie prisirišę prie įpročių ir daiktų, kurie suteikia saugumo jausmą. Jų meilė gyvenimui atsiskleidžia per gastronominius malonumus, jaukius vakarus ir rūpestį artimaisiais. Kartais jų materializmas atrodo kaip egoizmas, tačiau tai tiesiog būdas mėgautis pasauliu. Jie moko mus vertinti komfortą ir lėtai, bet užtikrintai judėti tikslo link.

Ir jei kada nors būsite liudininkai, kaip Jautis atkakliai gina savo požiūrį, suprasite, kad tai nėra užsispyrimas dėl paties užsispyrimo – **tai būdas išsaugoti vidinę harmoniją**. Jie gali būti itin ištikimi draugai ir partneriai, jei jaučia stabilumą ir pagarbą. Jaučiai vertina ne tik išorinį grožį, bet ir emocijų: namų jaukumą, santykių ramybę ir harmoniją artimųjų rate. Kartais jie gali erzinti savo lėtumu, tačiau iš tiesų tai jų dėmesingumo ir meilės detalėms išraiška.

8. Šaulys

Šauliai – nuotykių ieškotojai, optimistai ir laisvę mylintys žmonės, valdomi Jupiterio. Jie gyvena dabartimi, mėgsta nuotykius ir naujus išpūdžius. Jų atvirumas ir tiesmukumas kartais gali ižeisti aplinkinius, nes bendraudami jie retai naudoja „filtrus“.

Šauliai lengvai įkvėpia kitus, tačiau kartais patys nesugeba užbaigti pradėtų darbų. Jie ieško prasmės ir naujų horizontų, o rutina juos slegia. Draugystėje ir meilėje jie dosnūs, bet reikalauja pagarbos asmeninei laisvei. Kartais atrodo, kad Šaulys gyvena tarsi vėjas – nenuspėjamai ir neapčiuopiamai. Jų gyvenimo džiaugsmas traukia žmones, tačiau kartais tai virsta konfliktais su tais, kurie ieško stabilumo.

Šauliai mėgsta tyrinėti pasaulį tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme, ar tai būtų kelionės į kitas šalis, ar naujos gyvenimo prasmės paieškos. Jie gali staiga pakeisti kryptį, jei kas nors pasirodo nuobodu ar ima varžyti. Kartais jų nuoširdumas glumina, nes jie sako tai, ką galvoja, nesirūpindami, kaip tai bus priimta. Tačiau būtent ši laisvė ir atvirumas daro juos tikrais įkvėpimo šaltiniais tiems, kurie pavargo nuo nuspėjamumo.

7. Vandenis

Vandeniai – ekscentriški, nepriklausomi ir originalūs, valdomi Urano. Jų laisvės siekis daro juos nenuspėjamus. Jie gali staiga pakeisti planus ar mesti pradėtus darbus, jei randa ką nors įdomesnio.

Vandeniai mėgsta padėti žmonėms, tačiau dažnai pamiršta save ir savo artimuosius. Jų idėjos ir požiūriai aplinkiniams atrodo kartais per daug radikalūs. Jie trokšta eksperimentuoti ir išbandyti naujoves, bet kartais aplinkiniai to nesupranta. Jų nepriklausomybė traukia, bet gali erzinti tuos, kurie ieško įprastos tvarkos. Vandeniai moko mus vertinti laisvę ir individualumą, bet kartu gerbti kitų ribas.

Tuo pačiu Vandeniai turi nuostabų gebėjimą matyti pasaulį kitaip nei dauguma žmonių, ir būtent tai daro juos išskirtinius. **Jie linkę rinktis originalius sprendimus** ir kartais atrodo keisti, tačiau būtent šis nestandartiškumas suteikia jiems pranašumo sudėtingose situacijose. Draugystėje jie ištikimi, nors mėgsta išlaikyti asmeninę erdvę. **Jų buvimas dažnai atgaivina aplinką**, įnešdamas naujų idėjų ir sukeldamas netikėtų įprasto gyvenimo posūkių.

6. Mergelė

Mergelės – analitiškos ir kruopščios, valdomos Merkurijaus. Jos pastebi detales, kurių kiti nemato, ir siekia tobulumo visose srityse. Jų kritiškumas kartais vargina aplinkinius, tačiau būtent jis daro Mergelės vertingas darbe ir projektinėje veikloje.

Jos gali jaudintis dėl smulkmenų, ilgai analizuoti ir nerimauti dėl ateities. Mergelės mėgsta tvarką, bet kartais tai virsta perfekcionizmu. Jų gerumas pasireiškia rūpesčiu kitais, tačiau jos dažnai pamiršta save. **Mergelės moka pastebėti klaidas**, bet kartais dėl to tampa per griežtos artimiesiems. Jos moko mus atidumo ir atsakomybės, taip pat kantrybės, ypač bendraujant su kitais.

Mergelės geba pastebėti tai, ką kiti praleidžia, ir dėl to kartais atrodo pernelyg kritiškos. Jos gali valandų valandas aptarinėti detales, kurias kitiems atrodo nereikšmingos, ir tai kartais erzina tuos, kurie gyvena paprasčiau. Tačiau kartu jos nesavanaudiškai padeda kitiems, kai mato, kad jų pastangos duos realią naudą. Mergelės moko mus ne tik vertinti tvarką ir discipliną, bet ir priimti netobulumą kaip gyvenimo dalį.

5. Skorpionas

Skorpionai – intensyvūs ir magnetiški, valdomi Plutono ir Marso. Jie išgyvena emocijas nepaprastai giliai, todėl yra aistringi ir ryžtingi. Jų stiprybė ir valia daro išpūdį, tačiau pavydas ir noras kontroliuoti kartais tampa problema.

Skorpionai subtiliai jaučia neverbalinius signalus, pastebi detales, kurios praslysta pro kitų akis. **Jų atsidavimas artimiesiems – beveik fanatiškas.** Tačiau jeigu jiems grasina ar juos išduoda, jie gali reaguoti labai aštriai ir emociškai. Jie mėgsta atskleisti paslaptis ir suprasti paslėptus motyvus. Skorpionai moko mus būti sąžiningus su savimi ir kitais, bet kartu ir atsargius pasitikėjimo klausimu.

Jų intensyvi energija kartais gąsdina aplinkinius, nes jie gali visiškai pasinerti į savo jausmus. **Skorpionai geba nuoširdžiai mylėti**, bet taip pat gali staigiai gintis, jeigu jaučia grėsmę. Jie nebijo susidurti su sudėtingais klausimais ir dažnai ieško atsakymų ten, kur kiti net nežiūri. Jų buvimas jaučiamas kaip jėga, galinti pakeisti bet kurios kompanijos atmosferą.

4. Liūtas

Liūtai – savimi pasitikintys, charizmatiški ir energingi, valdomi Saulės. Jie mėgsta būti dėmesio centre ir jausti aplinkinių susižavėjimą. Jų dosnumas ir gerumas daro išpūdį, tačiau kartais jie tikisi pripažinimo, kurio ne visada sulaukia.

Liūtai gali būti įkvepiantys lyderiai, bet kartais pamiršta aplinkinių jausmus. Jie mėgsta save parodyti, ir tai gali erzinti žmones, kurie labiau vertina tylą ir ramybę. Liūtai nebijo rizikuoti ir veikti ryžtingai. Jų stiprus charakteris daro juos ir patrauklius, ir sudėtingus tuo pačiu metu. Jie moko mus ne tik drašos, bet ir gebėjimo dalytis dėmesiu.

Liūtai dažnai suvokiami kaip ryškios asmenybės, gebančios uždegti kitus savo energija. Jie moka vesti paskui save, tačiau kartais pamiršta, kad dėmesiu reikia dalytis, o ne jį monopolizuoti. **Jų charizma žavi, tačiau kartu jie gali sukelti konfliktų.** Liūtai primena mums, kaip svarbu tikėti savimi ir kartu gerbti kitus.

3. Avinas

Avinai – energingi, aistringi ir ryžtingi, valdomi Marso. Jie veikia greitai, kartais net nepagalvodami apie pasekmes. Jų impulsyvumas gali sukelti konfliktų ir nesusipratimų.

Avinai mėgsta būti pirmi visur – nuo idėjų iki veiksmų. Jų nekantrumas daro juos aktyvius ir įdomius, tačiau kartais ir griaunančius. Jie siekia greitų rezultatų, o rutina juos slopina. Avinai moka įkvėpti kitus veikti, tačiau su jais sunku planuoti ilgalaikius projektus, jeigu jie praranda susidomėjimą.

Avinai dažnai pasižymi užkrečiančiu entuziazmu, kuris skatina aplinkinius imtis veiksmų. Jų energija atrodo neišsemiamą, ir jie retai leidžia sau sustoti. Kartais tai sukelia konfliktų su tais, kurie labiau vertina ramybę ir nuoseklumą. Jie moko mus veikti ryžtingai, bet kartu ir kontroliuoti impulsyvumo protrūkius.

2. Vėžys

Vėžiai – emocionalūs, jautrūs ir rūpestingi, valdomi Mėnulio. Jų nuotaika keičiasi tarsi oras, ir tai daro įtaką aplinkiniams. Jie mėgsta rūpintis, tačiau kartais tai perauga į kontroliuojantį elgesį.

Vėžiai jautriai išgyvena dėl artimųjų ir yra pasirengę juos ginti bet kokia kaina. Kartais jie užsisklendžia, jeigu jaučia grėsmę ar kritiką. Jų emocionalumas daro juos pažeidžiamus, bet kartu ir nepaprastai ištikimus. Jie mėgsta kurti jaukumą ir saugoti erdvę, kurią laiko sava. Vėžiai moko mus vertinti emocijas, bet ir gerbti kitų asmeninę erdvę.

Vėžiai pasižymi nepaprasta empatija ir dėmesiu detalėms santykiuose. Jie prisimena kiekvieną svarbų įvykį, kiekvieną artimųjų žodį ir gestą. Jų rūpestis gali būti apgaubiantis, tačiau kartais jie pernelyg jautriai reaguoja į menkiausius sunkumus. Vėžiai moko mus vertinti šilumą, dėmesį ir emocinį nuoširdumą.

1. Dvyniai

Ir reitingo viršūnėje – Dvyniai. Dvilypės prigimties ir greito proto, valdomi Merkurijaus, **jie yra nenuspėjami**. Niekada nežinai, iš kurios pusės prie tavęs prieis Dvynys: linksmas, sąmojingas ir bendraujantis ar neramus, išsiblaškęs ir linkęs į staigius nuotaikų pokyčius.

Dvyniai gali būti kompanijos siela, tačiau jų nepastovumas ir naujų emocijų paieškos gali sukelti rimtų problemų stabiliuose santykiuose. **Su jais kartu ir linksmu, ir sudėtingu** – tai ženklas, kuris vienu metu gali ir erzinti, ir žavėti.

Jų protas judrus ir smalsus, jie nuolat ieško naujų žinių ir išpūdžių. Kartais tai daro juos paviršutiniškus ar nenuoseklius, nes jie greitai pereina prie ko nors kito. **Jie geba lengvai prisitaikyti prie bet kokios situacijos**, tačiau kartais tai erzina tuos, kurie ieško stabilumo. Dvyniai moko mus vertinti lankstumą ir sąmojingumą, bet kartu ir pakantumą aplinkinių nepastovumui.

Pagal užsienio spaudą parengė **Aldona ADOMAITYTĖ**

APSKAITOS IR VERSLO VALDYMO PROGRAMOS

NAUJAS produktas:

„Stekas SDS“ sistema

- WEB technologijomis pagrįsta dokumentų valdymo ir platinimo sistema.
- Efektyviai automatizuokite pardavimo sąskaitų faktūrų pateikimą Jūsų partneriams.
- Didelis našumas: akimirksniu apdorojami šimtai tūkstančių dokumentų.
- Patogu ir paprasta naudoti. Veikia visuose įrenginiuose.
- Skirta STEKAS PLIUS programos naudotojams.

Išbandykite jau dabar!

Per 30 metų
veiklos patirtis

UAB „STEKAS“
Tel. (+370 5) 278 06 70
info@stekas.lt

STEKAS.LT

Užs. 1986bam

Žurnalo steigėja ir leidėja bendrovė „Pačiolis“

ŽURNALO REDAKCIJA

Vyriausiasis redaktorius doc. dr. auditorius
Gediminas KALČINSKAS

Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas
auditorius **Gintautas DEVEIKIS**
(finansinė apskaita)

Vaidotas DAUSKURDAS
(teisė)

Oksana GALIN
(mokesčiai)

Marina GUPTOR
(mokesčiai, i.MAS)

auditorius **Valdas JAGMINAS**
(buhalterinė menedžmento apskaita)

Vaidotas NARUŠIS
(informacinės technologijos)

Administratorius
Andrej ŠADRAKOV

Maketuotojos:
Ramutė KALČINSKIENĖ
Virginija KEBLIENĖ

Kalbos redaktorė
Danguolė VANAGAITĖ

A.s. LT157044060000914441 AB SEB banke
Leidyklos „Pačiolis“ 2 428 leidinys
Pasirašyta spaudai 2026 02 24
Leidiny tik prenumeruojamas
Ofsetinė spauda.
Rinko ir maketavo leidykla „Pačiolis“
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių 13B, Vilnius

Rankraščiai nerenzuojami ir negražinami.

- Išspausdinti straipsniai gali nesutapti su redakcijos nuomone.
- Visi paryškinimai bei kitokie teksto išskyrimai (taip pat norminiuose aktuose) gali būti atlikti redakcijos.
- Už reklamos ir užsakomųjų straipsnių turinį redakcija neatsako.
- Perspausdinant „Buhalterijos“ straipsnius, būtina nuoroda.

Redakcijos adresas:
Liudviko Zamenhofo g. 5, 06332 Vilnius
el. paštas buhalterija@paciolis.lt

Dėl leidinių prenumeratos, platinimo ir reklamos kreiptis tel. (0 5) 2700 636 arba el. paštu reklama@paciolis.lt

GALVOSŪKIS SUDOKU

SUDOKU lentelė susideda iš devynių stulpelių ir devynių eilučių, suskirstytą į 9 langelius. Visa lentelė dar suskirstyta į 9 langelių (3 × 3) kvadratus.

Pagal susitarimą galvosūkiuose naudojami skaitmenys, tačiau matematiniai ryšiai čia nėra svarbūs, taigi galimi galvosūkio variantai naudojant kitus simbolius, pavyzdžiui, abėcėlės raides ar spalvas.

Žaidimo esmė – įrašyti skaitmenis nuo 1 iki 9 į stulpelius, eilutes ir 9 langelių (3 × 3) kvadratus taip, kad skaitmenys nesikartotų.

Patarimus ir sprendimus rasite interneto svetainėje www.sudoku.lt. Šio galvosūkio atsakymą spausdinsime kitame mėnraščio numeryje.

8		2			9			1
				3			4	
	5				6			9
6		8						2
			4		5			
	4					1		3
4			5				6	
		1			8			
3			2			8		7

Galvosūkio SUDOKU, išspausdinto žurnale „Buhalterija“ Nr. 2 (1041) vasario 3 d., atsakymas.

6	1	9	4	7	8	3	2	5
2	8	4	1	3	5	6	9	7
3	7	5	9	2	6	8	4	1
4	9	2	3	6	7	5	1	8
7	5	1	2	8	9	4	3	6
8	3	6	5	1	4	2	7	9
5	2	7	6	9	3	1	8	4
1	4	8	7	5	2	9	6	3
9	6	3	8	4	1	7	5	2

NAUJAS nuotolinis seminaras

Pelno nesiekiančių juridinių asmenų 2025 m. metinė atskaitomybė ir 2026 m. naujovės

PROGRAMA

- 1. 2025 m. finansinės atskaitomybės ypatumai.** Reglamentavimo pakeitimų apžvalga. Audito prievolės privalomumo griežtinimas. Metinės procedūros, svarbios ataskaitų teisingumui.
- 2. Svarbiausi 2025 m. pelno mokesčio deklaracijos pakeitimai** ir praktinės situacijos. 2026 metais įsigaliojusios **pelno mokesčio naujovės.**
- 3. 2025 m. paramos gavimo ir panaudojimo** metinės ataskaitos FR0478 sudarymas ir teikimas. Neteisėto paramos panaudojimo pasekmės.
- 4. Svarbūs 2025–2026 m. PVM pakeitimai.** Prievolių registruotis PVM mokėtoju išplėtimas, galimybė taikyti smulkiojo verslo schemą (SVS). PVM tarifai ir lengvatos.
- 5. Darbo užmokesčio apskaičiavimo ir apmokestinimo pakeitimai.** Nauja vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarka.
- 6. Numatomos Darbo kodekso naujovės.** Naujos prievolės teikti daugiau duomenų valstybės institucijoms apie darbo užmokestį.

LEKTORIAI: Konsultantė ekspertė
Oksana GALIN,
auditorius
Gintautas DEVEIKIS,
konsultantė ekspertė
Marina GUPTOR.

NUOTOLINIO SEMINARO DALYVIAI GAUNA:

- kokybišką **seminaro vaizdo įrašą**, kurį galės žiūrėti pasirinktu laiku ir vietoje;
- **išsamią ir naudingą seminario medžiagą** (popieriniu arba elektroniniu formatu);
- seminare nagrinėjamų **dokumentų pildomus šablonus**, kuriais galima naudotis neribotą laiką.

SEMINARO KAINA

- **su spausdinta medžiaga – 135 €** (PVM netaikomas). Prekės kodas – PNA12NS;
- **su elektronine medžiaga (pdf formatu) – 125 €** (PVM netaikomas). Prekės kodas – PNA12NE.

Seminaro trukmė – apie 5 ak. val.

Užs. 2612bam

Norėdami įsigyti seminarą, sumokėkite jo kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke.
Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekės kodą, pristatymo ir el. pašto adresus, tel. numerį.**

Daugiau informacijos – tel. (0 5) 2700 636, el. p. seminarai@paciolis.lt arba www.paciolis.lt

NAUJIENA!

Igyvendinant ES direktyvos reikalavimus,
Darbo kodekse įteisinama prievolė kiekvienai
įmonei pasirengti ir pasitvirtinti darbo
apmokėjimo sistemą.

Tai atlikti padės ypatingas elektroninis produktas

DARBO APMOKĖJIMO SISTEMA ĮMONĖJE.

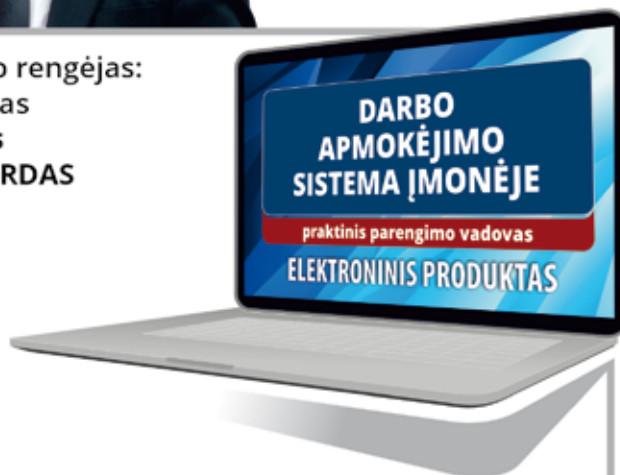
Praktinis parengimo vadovas

Itin patogus būdas savarankiškai įgyvendinti būsimus
Darbo kodekso reikalavimus.

Elektroninį produktą sudaro:

Produkto rengėjas:
teisininkas
Vaidotas
DAUSKURDAS

- pavyzdinė įmonės Darbo apmokėjimo sistema – elektroninis šablonas, lengvai pritaikomas kiekvienos įmonės reikmėms;
- išsamus darbo apmokėjimo sistemos rengimo ir tvirtinimo procedūrų klausimynas;
- vaizdo įrašų pateiktos kvalifikuotų teisininkų rekomendacijos ir patarimai, padėsiantys išvengti klaidų rengiant ir paskelbiant darbo apmokėjimo sistemą įmonėje.

Elektroninio produkto KAINA
iki kovo 10 d. – 85 €,
nuo kovo 11 d. – 97 € (su PVM).

KAINA „Pačiolio“ 76-ojo seminaro dalyviams – tik 67 €.

Produktas bus išleistas kovo mėn.

Norėdami įsigyti elektroninį produktą, sumokėkite jo kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ (j. k. 300807502)
a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke.

Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekės kodą (DP_DAS)**, tel. numerį ir el. pašto adresą.

Daugiau informacijos: tel. (0 5) 270 0636, el. p. knygos@paciolis.lt arba www.paciolis.lt